

Motion till riksdagen 2008/09:U349

av **Urban Ahlin m.fl. (s)**

En rättvis värld är möjlig

Innehållsförteckning

Förslag till riksdagsbeslut	4
Motivering.....	9
Solidaritetspolitik – vårt utvecklingssamarbete.....	10
Bakgrund.....	10
Politik för hållbar global utveckling	11
Solidaritetspolitik	11
Fattigdomsbekämpning i centrum	12
Klimatsmart bistånd	13
Konflikthantering, medling och fredsarbete	14
Kvalitetsförstärkning.....	14
Demokrati och mänskliga rättigheter	15
Jämställdhet.....	16
Ohälsa som hot mot utveckling	16
EU-bistånd.....	17
Information, förankring och återkoppling	17
Urholkning via uppblåsta skuldavskrivningar	17
Nej till överföring från biståndsramen till utgiftsområde 6	18
Globalisering.....	18
Den svenska välfärdsmodellen behövs i globaliseringen	20
Fördela globaliseringens välstånd rättvist	22
Kamp mot dumpade arbetsvillkor	22
Rättvisa villkor.....	23
Fri, rättvis och hållbar handel.....	24
Finansiella institutioner	26
Avskaffa jordbrukssubventionerna.....	26
Miljön kräver samarbete över gränserna	27
Företagens ansvar	28
Sverige i den internationella konkurrensen	29
Tygla spekulationsekonomin.....	30
Mänskliga rättigheter.....	30
Regelverk kring mänskliga rättigheter	31

Fel! Okänt namn på

Dödsstraff och tortyr.....	32
Mänskliga rättigheter i arbetslivet	33
Kvinnors rättigheter	35
Handel med människor	38
Situationen för minoriteter.....	39
HBT-personers rättigheter	39
Rättssäkerhet i kampen mot terrorism	40
Enskilda fall och Dawit Isaak	42
FN:s råd för mänskliga rättigheter	42
Internationella brottmålsdomstolen	43
Skyldigheten att skydda.....	44
Barn i världen	44
FN och folkrätten.....	45
Säkerhetspolitik	47
Nya hot och en modern säkerhetspolitik	47
Kvinnor i konflikter	49
FN och regionala organisationer.....	50
EU:s krishantering	50
Nationell strategi för internationella insatser	51
Sveriges militära alliansfrihet	52
En offensiv nedrustningspolitik	53
Massförstörelsevapen	54
Konventionella vapen	55
Krigsmateriel	56
Klustervapen.....	56
Socialdemokraternas 12-punktsprogram för nedrustning: En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning	57
Närområdet: Nordiskt samarbete, Östersjön och Barentsregionen	59
Det nordiska samarbetet	59
Den nordliga dimensionen.....	59
Det arktiska samarbetet.....	60
Nordiska rådet	61
Närområdet	61
Barentssamarbetet.....	62
Östersjön.....	63
Europa och den europeiska unionen	68
Grunden för EU-samarbetet.....	68
EU:s grannskap.....	69
Öster om EU	70
Söder om EU	72
Ökad öppenhet och insyn inom EU	72
Ett föredöme för det internationella samarbetet.....	73
En bättre värld	73
Europaparlamentets säte	74
Sveriges kommande ordförandeskap	75
Afrika	75
Afrikapolitiken, ett samarbete i förändring.....	75

Fel! Okänt namn på

Utvecklingssamarbete och partnerskap	78
Arbete, tillväxt och fackliga rättigheter	79
Demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning.....	82
Miljö, klimat och energi	83
Handelspolitik	84
Hälsa och utbildning – grundläggande rättigheter	86
Ett jämställt samhälle	88
Säkerhet och konflikter	90
Darfur	91
Somalia.....	91
Somaliland.....	92
Västsahara	92
Zimbabwe.....	92
Eritrea.....	93
En socialdemokratisk politik för Afrika i utveckling	93
Mellanöstern.....	94
Demokrati och mänskliga rättigheter i Mellanöstern	94
Israel och Palestina.....	96
Irak	102
Egypten	103
Iran	103
Libanon	104
Syrien	105
Dialogfrämjande.....	105
Asien	106
Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet	107
Miljöfrågorna i Asien	108
Relationer med Asien	109
Kina.....	111
Latinamerika	113
Colombia	114
Brasilien	116
Chile	117
Kuba	117
Nicaragua	118
Centralamerika	119
Sveriges representation i världen	119

Fel! Okänt namn på

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om politiken för global utveckling, PGU.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om solidaritetspolitik.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fattigdomsbekämpning i centrum.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klimatsmart bistånd.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konflikthantering, medling och förebyggande fredsarbete i utvecklingssamarbetet.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvalitetsförstärkning i biståndet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati och mänskliga rättigheter i utvecklingssamarbetet.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förstärkt MR- och demokratibistånd till Ryssland.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om jämställdhet i utvecklingssamarbetet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ohälsa som ett hot mot utveckling.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU-bistånd.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om information, förankring och återkoppling gällande utvecklingssamarbetet.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om uppblåsta skuldavskrivningar från biståndsramen.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skuldlättnader för fattiga länder.
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att inte föra över medel till utgiftsområde 6.
16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om globalisering.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den svenska välfärdsmodellen i globaliseringen.
18. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kamp mot dumpade arbetsvillkor i globaliseringen.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättvisa villkor i globaliseringen.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri, rättvis och hållbar handel i globaliseringen.

Fel! Okänt namn på

21. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om finansiella institutioner.
22. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att avskaffa jordbrukssubventionerna.
23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljösamarbete över gränserna.
24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om företagets ansvar.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sverige i den internationella konkurrensen.
26. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att tygla spekulatönskonomin.
27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om regelverk kring mänskliga rättigheter.
28. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dödsstraff och tortyr.
29. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mänskliga rättigheter i arbetslivet.
30. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnors rättigheter.
31. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handel med människor.¹
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om situationen för minoriteter.
33. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om HBT-personers rättigheter.
34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättssäkerhet i kampen mot terrorism.¹
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om enskilda fall och Dawit Isaak.
36. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN:s råd för mänskliga rättigheter.
37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Internationella brottmålsdomstolen.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om skyldigheten att skydda.
39. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barn i världen.
40. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN och folkrätten.
41. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om nya hot och en modern svensk säkerhetspolitik.
42. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kvinnor i konflikter i avsnittet om säkerhetspolitik.
43. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om FN och regionala organisationer.

Fel! Okänt namn på

44. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en nationell strategi för internationella insatser.
45. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s krishantering.
46. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges militära alliansfrihet.
47. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om massförstörelsevapen.
48. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om konventionella vapen.
49. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om krigsmateriel.
50. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om klustervapen.
51. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett tolvpunktsprogram för nedrustning.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det nordiska samarbetet.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den nordliga dimensionen.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om det arktiska samarbetet.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nordiska rådet.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om närområdet.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Barentssamarbetet.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Östersjön.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om grunden för EU-samarbetet.
60. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s grannskap.
61. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om området öster om EU.
62. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om området söder om EU.
63. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökad öppenhet och insyn inom EU.
64. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som ett föredöme i det internationella samarbetet.
65. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU och en bättre värld.
66. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Europaparlamentets säte.

Fel! Okänt namn på

67. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges kommande ordförandeskap då vi bör prioritera ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa.
68. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Afrikapolitiken, ett samarbete i förändring.
69. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om utvecklingssamarbete och partnerskap under Afrikaavsnittet.
70. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om arbete, tillväxt och fackliga rättigheter under Afrikaavsnittet.
71. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning under Afrikaavsnittet.
72. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljö, klimat och energi under Afrikaavsnittet.
73. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om handelspolitik under Afrikaavsnittet.
74. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om hälsa och utbildning under Afrikaavsnittet.
75. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett jämställt samhälle under Afrikaavsnittet.
76. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om säkerhet och konflikter under Afrikaavsnittet.
77. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Darfur.
78. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Somalia.
79. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Somaliland.
80. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Västsahara.
81. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Zimbabwe.
82. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Eritrea.
83. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati och mänskliga rättigheter i Mellanöstern.
84. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Israel och Palestina.
85. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Irak.
86. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Egypten.
87. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Iran.

Fel! Okänt namn på

88. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Libanon.
89. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Syrien.
90. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om dialogfrämjande i Mellanösternavsnittet.
91. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet i Asien.
92. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljöfrågorna i Asien.
93. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om relationer med Asien.
94. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kina.
95. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Colombia.
96. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Brasilien.
97. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Chile.
98. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Kuba.
99. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Nicaragua.
100. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Centralamerika.
101. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Sveriges representation i världen.²

¹ Yrkandena 31 och 34 hänvisade till JuU.

Fel! Okänt namn på

² Yrkande 101 hänvisat till KU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Freds- och solidaritetsfrågorna är grundläggande för vårt internationella engagemang. Fred är förutsättningen för all utveckling. En rättvis fördelning av jordens tillgångar med lika möjligheter till välfärd och växande för jordens alla invånare är målet, som samtidigt är den nödvändiga förutsättningen för en varaktig fred.

Krav som frihet och jämlikhet känner inga nationella eller etniska gränser. Uppdraget att verka för de mänskliga rättigheterna är lika självklart på den internationella arenan som här hemma. Solidariteten med dem som står upp för dessa värden är lika stark i den internationella politiken som den nationella. Den unga arbetarrörelsen såg sig redan från början som en del i ett större internationellt sammanhang. Dagens socialdemokrati är lika självklart förenad med alla de krafter som världen över är engagerade i arbetet för fred, demokrati och mänskliga rättigheter.

Med dagens internationalisering läggs nya dimensioner till dessa klassiska frågor för mellanfolkligt samarbete. Dagens internationalisering förändrar hela samhällsmönster och griper in i människors vardag, påverkar tänkande och värderingar, skapar nya vägar för produktion och konsumtion och nya vägar för kunskapsspridning, kultur och politiskt arbete.

Nationalstatens och därmed politikens roll förändras av detta skeende. Nationalstatens räckvidd är inte alltid tillräcklig för att hävda traditionellt inrikespolitiska mål, till exempel hög sysselsättning eller brottsbekämpning. Miljöfrågorna är uppenbart globala. Att minska utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser eller att avvärja hoten mot den biologiska mångfalden är utmaningar som bara kan mötas genom internationellt samarbete. Detta samarbete nationerna emellan förstärker politikens handlingskraft även på hemmaplan eftersom möjligheterna att nå de resultat man strävar efter ökar betydligt. Socialdemokratin har alltid varit engagerad i internationellt samarbete på nordisk, europeisk och global nivå. Vi vill stärka och vidareutveckla detta samarbete.

Men internationaliseringen har också gett många en känsla av att de politiska besluten flyttat för långt bort och att demokratin därmed har försvagats. Ur detta växer ibland föreställningen att lösningen på internationaliseringens problem är att dra sig ur det internationella samarbetet. Men nationell isolationism löser inte de problem som följer av nationalstatens minskade räckvidd. Den blir bara ett hinder för att dra nytta av internationaliseringens möjligheter, den styrka ett gemensamt agerande ger åt både den nationella politiken och det globala solidaritets- och utvecklingsarbetet.

I dagens alltmer gränslösa värld är arbetet inom länder sammanflätat med arbetet mellan länder. De internationella och de nationella frågorna går samman, gränserna mellan inrikespolitik och utrikespolitik tonar bort. Sverige är en naturlig och integrerad del av den internationella gemenskapen.

Sverige finns i världen, och världen finns i Sverige.

Solidaritetspolitik – vårt utvecklingssamarbete

Bakgrund

Närmare hälften av jordens befolkning lever under FN:s fattigdomsgräns och 1,3 miljarder människor lever idag i extrem fattigdom med en inkomst på mindre än 1,25 dollar per dag. 800 miljoner människor lider allvarlig brist på mat och miljarder människor saknar rent vatten. Varje dag svälter 30 000 människor ihjäl. De flesta av dessa är barn under 5 år.

Orättvisorna i världen tar sig många uttryck. En invånare i den industrialiserade världen väntas leva nästan 30 år längre än den som bor i något av världens minst utvecklade samhällen. Vart femte barn i utvecklingsländerna går inte ut skolan, jämfört med 2 procent i den rika världen. För oss socialdemokrater är detta en ohållbar, oacceptabel och ovärdig situation.

Allt som händer i världen påverkar och angår alla. Mänsklighetens framtid är mer än någonsin en gemensam angelägenhet, vare sig man vill det eller inte. För oss socialdemokrater är människan målet – hennes utveckling och frihet, hennes vilja att växa, hennes ansvarskänsla för kommande generationer, hennes solidaritet med andra. Det är alla människors frigörelse politiken syftar till. Därför vill socialdemokrater bekämpa ekonomiska och sociala klyftor, vidga solidariteten och bidra till en värld där fattigdom och maktlöshet hör till det förgångna. Biståndet är ett uttryck och ett redskap för detta.

Situationen i världen har på senare år förändrats radikalt – mest till det bättre. Fler människor än någonsin tidigare lever i demokratier. Mänsklighetens samlade välbefinnande växer, produktionen hushåller allt bättre med naturens resurser och fler reser sig ur förtryck, svält, sjukdom och analfabetism än någonsin tidigare. För första gången kan fattigdomen göras till historia. Det är möjligt att på en generation utrota fattigdomen, om den politiska viljan finns. Trots detta präglas världen av ökande orättvisor inom och mellan länder.

Parallellt med snabb tillväxt ser vi i världen också ökande sociala och ekonomiska klyftor och allt värre klimat- och miljöhot. Matpriserna har ökat och världens fattiga drabbas hårt. Det blir allt viktigare att biståndet fokuserar på att förbättra situationen för de fattigaste. En ekonomiskt sett alltmer globaliserad värld kräver att också den internationella solidariteten globaliseras. Idag råder en djup obalans. Det senaste årets ekonomiska kris riskerar att påtagligt förvärra situationen för världens fattiga.

Som socialdemokrater tror vi inte på en förutbestämd utveckling. Vi vet att det är människor tillsammans som skapar framtiden genom målmedvetet politiskt arbete. Kampen har varit meningsfull och framgångsrik. Kolonialismen är historia, om än inte dess arv. Diktaturena är på reträtt. Den så kallade Internetrevolutionen är en sann revolution i den meningen att människor är närmre varandra än någonsin förut. Ut från tidigare helt slutna diktaturer kommer dokumentation av övergrepp och protester i realtid kommer ut på nätet. De massiva fredliga protesterna i Burma hösten 2007 utgör ett exempel på detta, likaså de senaste årens bilder som kommit ut från Palestina där övervåld från israeliska soldater dokumenterats via foton tagna av mobiltelefoner.

Fel! Okänt namn på

Men samtidigt har nya allianser uppstått mellan odemokratiska regimer och det internationella kapitalet. Krig mellan stater är ett minskande hot.

Politik för hållbar global utveckling

Den svenska politiken för global utveckling, PGU, slog 2003 fast att olika politikområden måste sträva åt samma håll för att kunna skapa en hållbar global utveckling. Det centrala är hållbarhetsbegreppet. Det är ett arbete vi socialdemokrater vill fortsätta att stärka och utveckla. Utan säkerhet och fred ingen utveckling, utan utveckling ingen säkerhet och fred, och utan respekt för mänskliga rättigheter när man varken säkerhet och fred eller hållbar utveckling.

Vi vill också utveckla den svenska politiken för global utveckling genom att etablera en samordningsfunktion i Regeringskansliet som ska svara för att regeringens agerande samfällt strävar mot målet om hållbar global utveckling. För att bättre motsvara en biståndsministers uppgifter i framtiden bör titeln biståndsminister ändras till minister för internationellt utvecklingssamarbete.

När det gäller politiken för global utveckling och utvecklingssamarbetet har Sverige varit en föregångare och det gäller nu för den borgerliga regeringen att genom en aktiv politik se till att Sverige fortsätter att vara föregångsland. Det vore ett verkligt viktigt bidrag till en hållbar global utveckling.

I många stycken medför dock regeringens politik en perspektivförskjutning där solidaritet och det lokala ägarskapet som förutsättning för förändring är starkt nedtonat till förmån för ökat fokus på det svenska egenintresset och en övertro på marknadslösningar.

Solidaritetspolitik

Vår solidaritetspolitik syftar till att hållbart minska fattigdomen och klyftorna i världen på ett sätt som stärker utvecklingen av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Vissa utvecklingsländer utvecklas mycket snabbt med hjälp av globaliseringen medan andra marginaliseras. Vår politik måste svara på frågan hur biståndet kan bidra till att minska marginalisering, tillsammans med insatser på andra politikområden där handel, tillväxt och miljöhänsyn hör till de viktigare. Vidare krävs öppenhet och bland annat att ländernas institutioner och inte minst utbildningssystem utvecklas liksom den egna förmågan att utveckla företagsamhet och generera intäkter.

Vi socialdemokrater vill att det svenska biståndet ska präglas av hög ambition, hög kvalitet och ge resultat. Vi vill att Sverige ska ge en procent av bruttonationalinkomsten i bistånd.

I den moderatmärkta biståndspolitikerna har flera ideologiska beslut fattats de senaste två åren. Gång på gång urholkar Moderaterna biståndet genom att använda en allt större andel av biståndsmedlen till andra ändamål än fattigdomsbekämpning. Biståndsminister Gunilla Carlsson har vid ett flertal tillfällen gjort klart att hon tycker att nivån på vårt bistånd utgör ett problem och därför är de återkommande moderata attackerna på biståndet naturliga. Genom att som enda europeiska land driva på för att ändra det internationella regelverket kring biståndet för ytterligare vidare tolkningar genom att öppna

upp för bistånd till militära insatser riskerar biståndet att ytterligare urholkas på ett oacceptabelt sätt.

Vi socialdemokrater motsätter oss bestämt denna utveckling och vill istället verka för en uppstramning av de internationella regelverken och göra en tydligare redovisning av hur vi använder biståndsmedlen.

Kopplingen mellan säkerhet och utveckling på både kort och lång sikt är odiskutabel. Men i en värld som upprustar alltmer, där mer än 1 000 miljarder amerikanska dollar satsas på försvarsutgifter, jämfört med biståndet som ligger på cirka 100 miljarder amerikanska dollar, är det knappast fattigdomsbekämpningen som behöver mindre resurser. Inom OECD:s biståndskommitté, DAC, pågår en diskussion om regelverket för vad som får räknas som bistånd. Vi socialdemokrater accepterar inte att biståndet urholkas genom att militära kostnader får räknas som bistånd.

Utvecklingen i världen är positiv på flera områden, men samtidigt återstår många stora utmaningar för att utrota fattigdomen, kämpa mot klyftor, förtryck och orättvisor och kunna ta till vara människors kraft och vilja till utveckling. Inte minst Afrika ser vi som prioriterat i detta arbete.

Vår socialdemokratiska solidaritetspolitik ska utvecklas för att bättre kunna möta en ny tids krav och behov. För en modern solidaritets- och utvecklingspolitik med fattigdomsbekämpning i centrum satsar vi på konfliktförebyggande insatser, kvalitetsarbete och klimatsatsningar.

Grundläggande är också frågor som fackliga rättigheter, kamp mot korruption samt fungerande institutioner. Biståndet kan inte ensamt häva fattigdomen, men det vara en katalysator för utveckling. Vi vill utveckla den socialdemokratiska solidaritetspolitiken så att den förmår vara såväl katalysator för ekonomisk utveckling som pådrivande vad gäller rättigheter och demokratisering. Värdegrunden för oss socialdemokrater på vilken vi grundar vår politik är solidariteten med världens utsatta, förtryckta, fattiga och exploaterade människor.

Fattigdomsbekämpning i centrum

Fattigdomsbekämpningen ska stå i centrum för svenskt bistånd. Enligt FN:s Millennium Project går idag endast 30 procent av världens biståndsmedel till fattigdomsbekämpning, kampen mot hunger och sjukdomar i fattiga länder. Detta är inte acceptabelt. Vi vill få till stånd en mer koncentrerad satsning på fattigdomsbekämpning. Det vidtas redan många angelägna åtgärder med våra biståndsmedel, men det är centralt att ha fokus på huvudfrågan för att vi ska kunna gå vidare mot en rättvisare värld.

Den ökade koncentrationen på fattigdomsbekämpning i det bilaterala biståndet måste också kompletteras med att styra det multilaterala biståndet till de internationella organisationer som mest effektivt bidrar till detta mål.

Av världens samlade bistånd går bara en liten del till självhjälp och mikrolån. Människor har idéer och drivkraft till att förändra och förbättra sin situation, men alltför ofta saknas de små ekonomiska resurserna för den inledande investeringen. Något av det bästa vi kan göra är att förse människor med redskap så att de själva kan förbättra sin situation. Vår biståndspolitik tar

Fel! Okänt namn på

sin utgångspunkt i människors egen initiativförmåga och kraft att skapa möjligheter att komma ur fattigdomen.

Vi vill mer aktivt stödja entreprenörskap i utvecklingsländer. Det handlar också om att stärka fattiga människors, inte minst kvinnors, möjligheter att äga och driva företag och stärka deras rättigheter. Mikrolån fungerar oftast bäst när det är kvinnor som är låntagare. Den lön som kommer ur företagsamheten kommer också deras familjer till nytta. Vårt mål är att förändra och stärka kvinnors ställning. Vi vill också få fler barn, särskilt flickor, till skolan, och att få dem att fullfölja hela skolgången, som ett led att minska fattigdomen och orättvisorna.

Anslag	Förändring jämfört med VÅP 08			Avvikelse från propositionen			
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	
UO7	Utgiftsområdesram			115	115	115	
	Varav nya satsningar/besparingar:						
1:1	Biståndsverksamhet			115	115	115	
	...varav riktat till klimatbistånd	1 680	1 685	1 685	300	300	400
	...varav riktat till satsning på konfliktförebyggande, medling och fredsarbete			250	300	450	
	...varav riktat till demokrati och MR-satsning	150	150	200	50	150	200
	...varav riktat till aids-satsning			150	150	200	
	...varav riktat till informationssatsning			5	5	5	
	...varav från biståndsverksamhet till finansiering av Sadev			-2	-4	-9	
	...varav satsning på mödrhälsa och SRHR	100		0			
	...varav stöd till ökad produktion av livsmedel och minskad risk för undernäring och svält	100		0			
	Nej till flytt av resurser till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (utgiftsområde 6)	0	0	0	115	115	155
1:6	SADEV	22	25	30	2	4	9

Klimatsmart bistånd

Klimatfrågan är en av vår tids viktigaste frågor och en viktig beståndsdel för hållbar utveckling. Vi vill inrätta en mekanism för miljöteknik- samt kun-

Fel! Okänt namn på

skapsöverföring till utvecklingsländerna genom en kombination av bland annat exportkrediter, exportfrämjande, forskning och bistånd. Andra åtgärder som kan bidra till att skärpa miljö- och klimatprofilen i biståndet handlar t.ex. om att satsa på de delar av Swedfunds verksamhet som kan leda till ökade investeringar i miljö- och klimatförbättrande företag i utvecklingsländerna, styra mikrolån och krediter mot miljöteknik och införa miljöboksutslut för biståndet. Vi vill vidare satsa på forskning och utbildning i Sverige om hur utvecklingsländerna kan finna vägar till utveckling utan att behöva genomgå de utvecklade ländernas misstag. Vi vill stärka det globala samarbetet inom detta område. Vi vill att FN:s miljöprogram UNEP stärks och utvecklas till ett centralt miljöorgan inom FN och satsa på arbetet som görs inom ramen för FN:s vetenskapliga klimatpanel, IPCC.

Klimatbiståndet måste förstärkas och vi anslår ytterligare en miljard 2009–2011.

Konflikthantering, medling och fredsarbete

Konflikter och krig får katastrofala följder både för enskilda människor och som ett hinder för utveckling. Fred och säkerhet är en förutsättning för utveckling samtidigt som utvecklingssamarbetet bidrar till att stärka säkerheten.

Sverige har genom sin utrikes- och biståndspolitik över tiden byggt upp en stor trovärdighet. Många gånger över åren har Sveriges roll efterfrågats i olika sammanhang men vi har vare sig haft resurser, organisation eller kunskap att ta oss an flera av de uppgifter vi ombetts att bistå i. Vi socialdemokrater vill stärka arbetet för fred och säkerhet och göra en särskild satsning på medling, konfliktthantering och förebyggande fredsarbete. Därför vill vi inom UD och forskarvärlden bygga upp ytterligare kapacitet inom detta område. Konfliktthantering och medling måste prioriteras i svenskt utvecklingssamarbete och vi anslår en miljard 2009–2011 för detta.

Kvalitetsförstärkning

Vi förespråkar en stark biståndspolitik. Men biståndet måste användas effektivt och vi vill därför ytterligare stärka anslaget till utvärderingsmyndigheten Sadev för att öka kvaliteten och effektiviteten i biståndet.

Biståndsminister Gunilla Carlsson försöker i allehanda sammanhang måla upp en bild av att det socialdemokratiska biståndet varit en passiv utbetalningsmaskin med dåliga resultat och låg effektivitet och att kvantitet står i rak motsättning till kvalitet.

Den bilden är djupt felaktig. I takt med att kvantiteten ökade, ökade den socialdemokratiska regeringen också kvalitetskraven. Gunilla Carlsson tog över en internationellt mycket respekterad biståndspolitik. Den har hållit god kvalitet, åstadkommit resultat och gett Sverige möjlighet att göra sin röst hörd vid förhandlingsborden i de tunga internationella organisationerna. OECD:s biståndskommitté, DAC, berömde 2005 Sveriges biståndspolitik på flera områden och framhöll Sverige som en förebild för andra givarländer.

Att biståndsmedel används på ett ändamålsenligt sätt är vi socialdemokrater, som värnar om en hög kvantitativ och kvalitativ biståndsnivå över

Fel! Okänt namn på

skattsedel de första att kämpa för. Därför anser vi det vara angeläget att Sadev över de kommande åren ska få ökade resurser och att deras kapacitet ska öka under de kommande tre åren.

Demokrati och mänskliga rättigheter

Biståndet är ett bidrag till att bryta den maktlöshet som tvingar människor i den fattiga världen kvar i hunger och hopplöshet. Därför är frågor om demokrati och mänskliga rättigheter grundläggande också i biståndet. Bistånd skapar inte ensamt en positiv utveckling. Däremot bidrar det till att skapa förutsättningar för utveckling tillsammans med insatser på andra områden. Det handlar om att långsiktigt främja demokrati och mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. De fattigaste länderna måste ha möjligheter att bygga upp fungerande utbildnings- och hälsosystem och annat som internationella investerare inte tar hänsyn till.

Biståndet ställer också krav på mottagarländerna. Huvudansvaret för en positiv utveckling ligger hos varje land och dess befolkning. Demokrati, mänskliga rättigheter och den förda ekonomiska politiken får inte stå i vägen för en hållbar utveckling i det mottagande landet. Vi vill understryka vikten av god samhällsstyrning, vilket omfattar förvaltningen och uppbyggnaden av en statsapparat som på alla nivåer ska präglas av effektivitet, öppenhet, förutsägbarhet, rättssäkerhet och av insyn och deltagande av samhällsmedborgarna. Detta är en förutsättning för utveckling. Korrupcion i alla dess former måste bekämpas.

Bistånd blir utan verkan om det ges till korrupta regimer eller till stater som inte har ett genuint intresse av demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. I sådana fall ska bistånd inte ges. I fall med stater som varken är demokratiska eller vill utveckla demokrati bör biståndet istället kanaliseras till demokratifrämjande arbete via det civila samhället eller andra lämpliga aktörer. Det finns också fall där ett lands utveckling passerat stadiet för traditionellt bistånd, men där demokratisträvanden fortfarande måste stödjas.

Ett sådant exempel utgörs av Ryssland. Regeringen beslöt tidigare att snabbavveckla Sveriges stöd till utvecklingen i Ryssland, samtidigt som situationen i Ryssland var och är mer oroande än på länge. Det är rimligt att Sverige drar sig ur biståndsinsatser för rysk infrastruktur, men samtidigt är det viktigt att fortsatt stödja insatser som främjar öppenhet och demokratisk utveckling. Ryssland behöver dialog, samarbete och stöd till en positiv utveckling. I riksdagen sade utrikesministern den 3 september 2008 angående en fråga om regeringen ämnade återinföra demokratistöd till Ryssland att "ett sådant stöd kommer att finnas". Dessvärre har det trots utrikesministerns löften inte gått att utläsa någon ökning av sådant stöd i budgeten.

Detta är ett stort svek mot de modiga demokrati- och mänskliga rättighetsaktivister som verkar i Ryssland idag. Klimatet för fria och regeringskritiska journalister i Ryssland blir allt hårdare och skördar allt fler liv. Enskilda organisationer blir alltmer reglerade och oppositionspartier har mycket svåra förutsättningar att verka under. Sveriges regering har haft det kanske högsta tonläget i Europa beträffande att på goda grunder framföra kritik mot Ryss-

land. Men samtidigt beskär man stödet till dem som kämpar för en demokratisk utveckling i Ryssland.

Sverige ska arbeta för ett brett rättighetsperspektiv. Demokrati och mänskliga rättigheter är grundläggande i biståndet. Fattigdom handlar inte enbart om orimliga livsvillkor och hunger utan även om brist på inflytande och diskriminering. Stöd genom organisationer för att stärka partiväsendet i världen bör öka. Vi vill också stärka de fackliga rättigheternas roll och den sociala dialogen för att motverka globaliseringens negativa effekter. Socialdemokratisk biståndspolitik handlar om att långsiktigt främja demokratisk utveckling, mänskliga rättigheter, stärka det civila samhället och bygga upp fungerande institutioner. Vi socialdemokrater vill ha en aktiv biståndspolitik för att främja demokrati och mänskliga rättigheter i biståndet.

Vi välkomnar att den borgerliga regeringen vill satsa på kampen för demokrati runt om i världen och därigenom fortsätta det viktiga arbetet inom utvecklingssamarbetet. Den satsning regeringen gör i budgeten vill vi både förstärka och göra långsiktig och satsar därför 500 miljoner 2009–2011. I denna satsning ingår självklart ett demokratistöd till Ryssland på 100 miljoner 2009–2011.

Jämställdhet

Kvinnor utgör hälften av världens befolkning, men kvinnors möjligheter att påverka, delta i och dra fördel av utvecklingen är i de flesta länder små. Världen styrs fortfarande av män. Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling och frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Inte minst därför är satsningar på kvinnor särskilt viktigt inom biståndet.

Kvinnor är ofta de fattigaste bland de fattiga – och de mest utsatta. Maktrelationen mellan könen resulterar i att flickor inte får gå i skola i samma utsträckning som pojkar, att lagstiftning kring äganderätt gynnar män, att kvinnor har sämre löner och arbetsvillkor och i än högre grad saknar inflytande över samhällsutvecklingen. Svenskt bistånd ska bidra till att öka kvinnors möjlighet att styra sina liv och påverka det egna landets utveckling.

Ohälsa som hot mot utveckling

Hiv/aidsepidemin är ett allvarligt hot mot samhällsutveckling och fattigdomsbekämpning och kräver en allmän och bred mobilisering av alla krafter i samhället. Politisk vilja och politiskt ledarskap är därför väsentligt för att kampen mot hiv/aids ska vara möjlig att genomföra konsekvent och effektivt. Stigmatiseringen av hiv/aidsdrabbade och bristen på agerande från ansvariga politiker är oacceptabel. Vi vill som ett led i kampen mot smittspridning betona flickors utbildning, stärkande av kvinnors ställning samt sexuell och reproduktiv hälsa, människors rätt till bromsmediciner till lägre priser och vikten av prevention. Utöver det arbete som redan görs vill vi satsa ytterligare 500 miljoner 2009–2011.

Fel! Okänt namn på

EU-bistånd

EU är en av världens största biståndsgivare och unionen ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål. För att det ska lyckas krävs att mer av EU-biståndet fokuseras på fattigdomsbekämpning och att EU:s olika politikområden bättre samordnas för hållbar utveckling. Jordbruks- och handelspolitiken är två centrala områden som måste reformeras inom EU för att främja och inte bromsa utvecklingsländernas möjligheter. Sverige ska också vara pådrivande för att EU:s medlemsländer ska höja sina biståndsnivåer. Det är angeläget att Sverige arbetar aktivt inom EU för att tydliggöra vad EU:s biståndsmedel används till.

Sammantaget utgör EU:s biståndspolitik en stor möjlighet för Europas folk att på ett kraftfullt och konstruktivt sätt främja en mer rättvis och demokratisk värld och därmed spegla EU:s grundläggande värderingar i en värld som riskerar att polariseras.

Information, förankring och återkoppling

I takt med att svenskt bistånd ökat på senare år är det viktigt och rimligt att förbättra återkopplingen till svenska folket om utvecklingspolitikens mål och resultat. För oss är det viktigt att det finns en stark förankring för biståndet hos svenska folket. Vi vill därför göra en satsning på att ta fram metoder för att ge återkoppling till svenska folket på hur skattefinansierat bistånd används. En viktig faktor i relation till svenska folket är de enskilda organisationerna. De står bara för en del av biståndsbudgeten, men de spelar en viktig roll såväl i utvecklingsländerna som i relation till svenska folket när det gäller informationsverksamhet och förankring av biståndet.

Vi vill, i dialog med såväl Sida som de enskilda organisationerna, se över hur vi kan utveckla och stärka informationsarbetet kring biståndet och för det arbetet avsätter vi 15 miljoner på tre år.

Urholkning via uppblåsta skuldavskrivningar

Regeringen fortsätter att urholka biståndet underifrån genom avräkningar från biståndsramen till skuldavskrivningar. Skuldavskrivningarna uppgår 2008 till 500 miljoner kronor. År 2007 låg de på 1 500 miljoner kronor, år 2006 med socialdemokratisk regering på 0 kronor.

I förra årets budget avräknade regeringen 500 miljoner kronor från biståndet för att betala av gamla skulder. I verkligheten var dock den faktiska siffran som Exportkreditnämnden använde för att slutgiltigt skriva av skulder betydligt lägre, 287 miljoner. Resterande 213 miljoner är en luftsiffra som direkt dränerar biståndet. Det kan vara rimligt att från biståndsramen räkna av skuldavskrivningar, men det ska i sådant fall ske krona för faktisk krona utan luft. Även för 2009 aviseras en avräkning. Vi har inte insyn i hur mycket denna skuld kommer att bokföras till och kan därför inte lägga något annat förslag än regeringen – men vi vill principiellt avvisa sådana uppblåsta avräkningar från biståndsramen, i likhet med i vår budgetmotion för 2008.

Fel! Okänt namn på

De fattiga ländernas skuldbörda måste minska. Alla rika länder delar ansvaret för att befria jordens fattigaste från ett växande skuldok. Det finns länder som betalar uppemot tre gånger mer i skuldavskrivningar än till investeringar i hälsa och utbildning. De fattigaste ländernas skulder måste skrivas av helt, dock inte på ett sådant sätt som urholkar biståndet.

Biståndsminister Gunilla Carlsson har sagt om enprocentsnivån: ”En del skulle kalla det privilegium. Jag skulle kalla det en förbannelse” (Göteborgs-Posten 070625). I augusti 2007 ville statsministern i sitt Vaxholmstal använda nedskärningar i biståndet för att finansiera skattesänkningar här i Sverige. Är Moderaternas fattigdomsperspektiv verkligen äkta?

Nej till överföring från biståndsramen till utgiftsområde 6

Regeringen föreslår att 115 miljoner avseende vad som tidigare varit Räddningsverkets internationella insatser på området humanitärt bistånd ska handhas av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, på utgiftsområde 6. Detta avvisar vi då vi anser att biståndsmedel bör hanteras via biståndsanslaget såsom hittills varit fallet eftersom det är en viktig princip att inte blanda biståndsmedel med andra anslag.

Globalisering

Vi socialdemokrater tror på globaliseringens möjligheter. De senaste årtiondenas ekonomiska globalisering har skapat ett ökat välstånd och bidragit till att fattigdomen minskat för flera hundra miljoner människor. I globaliseringens kölvatten har avstånden mellan människor minskat samt kunskapen och förståelsen för levnadsvillkoren på andra sidan jordklotet ökat. Dag för dag växer kraven på demokrati, mänskliga rättigheter och social trygghet runtom i världen. Aldrig har det funnits så många demokratier som i dag. Och sambandet mellan demokrati och ekonomisk utveckling är starkt.

Människor över hela världen bär samma drömmar om att kunna leva i trygga och socialt ansvarstagande samhällen med respekt för människovärdet. Genom demokratiska val mellan fria partier kan medborgarna ställa krav på sociala reformer och fackliga rättigheter. Demokratins landvinningar har gjort att färre människor drabbas av svält och att allt färre krig utkämpas mellan stater. Kränkta fackliga rättigheter eller inga alls, svältlöner, inlåsta arbetare, barnarbete och lönedumpning måste bekämpas med facklig och politisk kamp för demokratiska fri- och rättigheter.

Samtidigt är globaliseringen en källa till oro och otrygghet. Kraven på flexibilitet utan skyddsnet och de snabba ekonomiska kasten ökar osäkerheten och maktlösheten. Människor hinner inte med, och många upplever att de jagar efter utvecklingen istället för att styra den. Omställningen till den nya ekonomin skapar oro för framtiden i såväl den rika som den fattiga världen – en oro för att alltfler av industrijobben flyttar till låglöneländer och att inga nya arbetstillfällen skapas i deras ställe. Låglöneländer spelas ut mot

Fel! Okänt namn på

varandra, vilket försvårar kampen för en bättre tillvaro. Den mycket allvarliga finanskris som vi idag antagligen bara har sett början på skapades ur en mix av omätlig girighet, obefintliga regler, oansvarigt risktagande och gränslösa bonussystem för att skapa största möjliga vinning. Även om den främst skapades på den amerikanska finansmarknaden påverkas även vi omedelbart av dess verkningar.

Även en i grunden positiv inställning till globaliseringen kräver medvetenhet om att globaliseringen medför nya risker. Ett av dessa är beroendet av ny och sårbar infrastruktur som exempelvis elnät, flygtrafik och telekommunikationer.

Ett annat område är ekologiska hot. Den ökande levnadsstandarden i globaliseringens spår utsätter naturen för större belastning; resurser som vatten, energi och skog riskerar att utarmas samtidigt som miljöfarliga utsläpp från fabriker, bilar och hushåll ökar både i de rika länderna och i nya tillväxtekonomier som Kina och Indien. Det globala ekosystemet rubbas med klimatförändringar och ozonhål som följd.

Till de ekologiska hoten kan också räknas smittsamma globala epidemier, så kallade pandemier. Dödliga pandemier är ett av de största säkerhetshoten som vi står inför. De kan antingen utlösas av terrorister som använder biologiska stridsmedel eller på naturlig väg.

Mänskligheten tränger nu in i det sista orörda delarna av världen, de djupa regnskogarna. Där finns en del dödliga smittsamma sjukdomar. Smittor kan också frodas i de multimiljonstäder som växer fram i fattiga delar av världen. Dålig eller total avsaknad av sanitet och människor som lever hopträngda gör dessa städer till bakteriehardar.

En pandemi skulle kunna få katastrofala följder inom den transnationella ekonomin. När det fria flödet av varor och människor begränsas för att stoppa smittorisken kan konsekvensen bli att världsekonomin kollapsar. Andra hot mot den globala ekonomin kan komma inifrån, såsom en börskrasch i ett land, eller utifrån, i form av en terrorattack som slår ut exempelvis datasystem för finansiella transaktioner. Sverige är beroende av den transnationella ekonomin när det gäller både arbetstillfällen och tillgång till mat.

Det finns också stora säkerhetspolitiska utmaningar, till exempel att minska sårbarheten i de teknologiska och ekonomiska infrastrukturen, vilka samhället är beroende av. Det kan ske genom olika tekniska lösningar, exempelvis genom att inte anlägga städer i områden som man vet kan drabbas av naturkatastrofer – till exempel New Orleans och Los Angeles – och att bygga hus som kan stå emot jordbävningar och andra stora påfrestningar.

En annan utmaning är att minska människans skadliga påverkan på miljön: En lösning är att utveckla teknik som belastar miljön mindre. Typexempel idag är hybridbilar, energisnåla glödlampor och återvinning av avfall. Många människor är idag beredda att ta ett större ansvar för framtidens miljö, men miljömedvetenheten måste öka.

Att finna sätt att hantera utmaningen i de globala politiska och sociala spänningarna kan vara svårare. Roten till problemet är att en stor majoritet av världens befolkning lever i fattigdom, och lösningen är att utjämna orättvisorna.

Den svenska välfärdsmodellen behövs i globaliseringen

Samtidigt som industritillverkningen flyttar till andra marknader sysselsätter kunskaps- och arbetsintensiva sektorer alltfler. I Sverige har antalet anställda inom industrin under de senaste 30 åren minskat med en halv miljon, men under samma period har antalet sysselsatta inom tjänstesektorn ökat med mer än en miljon.

USA-professorn Richard Baldwin menar att det är individen och inte branscher eller företag som utgör grunden i den nya globala ekonomin. Hittills har vi mest handlat med varor, och nu handlar vi alltmer med arbetsuppgifter. Varje arbetsuppgift kommer i framtiden att utföras där placerarna får ut mest för investerade pengar. Det handlar alltså inte om framtiden för hela branscher, som när teko-industrin försvann med sömmerskor, administration och personalavdelning. Nu kan istället enskilda arbetares eller tjänstemäns jobb försvinna ur en i övrigt mycket vinstgivande bransch eller firma därför att just deras arbetsuppgift görs billigare på andra ställen.

Socialförsäkringarna fungerar väl i sin nuvarande utformning eftersom de just är uppbyggda kring individerna. På den svenska arbetsmarknaden bejakar de fackliga organisationerna att olönsam produktion slås ut och individen har skyddats med en generös a-kassa och arbetsmarknadspolitik, något som snabbt kan raseras när nu regeringen successivt monterar ned trygghetssystemen. När olönsamma arbetsuppgifter slås ut måste individen skyddas på samma sätt. Richard Baldwin menar att för att inte göra folk rädda för globaliseringen är det viktigt med en politik för social trygghet som gör att alla ställer upp på globaliseringen.

Richard Baldwins resonemang slår håll på den mytbildning som finns om att det bara är industriarbetare och exportsektorer som säljer produkter med lågt kunskapsinnehåll som utmanas av global konkurrens. Medelklassens tjänstemän upplever idag sin anställningstrygghet som betydligt mer hotad än övriga grupper på arbetsmarknaden.

Därmed väntar ökad otrygghet, snabba och omfattande strukturförändringar och en tydlig risk för sämre reallöneutveckling för svensk medelklass. Det krävs omställningstrygghet även för denna grupp med kvalificerade utbildningsalternativ och kompetenskonton. I dag får tjänstemän i snitt mindre än halva lönen i ersättning vid arbetslöshet. Den borgerliga regeringens politik för de svenska trygghetssystemen inger stor oro.

Många internationella forskare, som t.ex. Richard Florida, tror på den svenska modellen. Enligt Florida är Sverige ett av de länder som har mycket goda förutsättningar att klara framtidens utmaningar. Han anser att den svenska samhällsmodellen är framgångsrik.

Det är ingen slump att Sverige rankas högt på internationella tillväxt-, utbildnings- och kreativitetslistor. Vi socialdemokrater förde en framgångsrik politik baserad på övertygelsen om att anpassning inte ska ske på bekostnad av människors rättigheter och trygghet. Tack vare forskning och utbildning, tack vare en obändig vilja att värna arbetsrätt och sociala trygghetssystem och tack vare kampen för allas rätt till lika behandling är vi idag väl rustade att ta oss an framtidens utmaningar.

Fel! Okänt namn på

Det finns således mycket goda grunder för att värna den så kallade svenska eller nordiska modellen både i EU och globalt samt att kämpa för fackliga och sociala rättigheter i Sverige, i EU och globalt.

Det har dock blivit allt tydligare att det internationella kapitalets jakt på snabba och allt högre vinster inte tar mänsklig hänsyn – att människor används som spelbrickor. I dag tävlar länder och företag om att få produktionskedjans mest värdefulla länkar och att få behålla dessa så länge som möjligt. För oss socialdemokrater är det oacceptabelt att konkurrera om företagens investeringar genom att försämra tryggheten på arbetsmarknaden, dumpa löner eller sänka miljökrav.

Den informella sektorns andel av ekonomin växer, inte minst i utvecklingsländer. Oreglerade eller direkt olagliga förhållanden innebär ofta rättslöshet för arbetare och småföretagare, som ofta utnyttjas på ett hänsynslöst sätt som anställda eller underleverantörer. Avreglering och privatisering som ökar en sådan exploatering motverkar en hållbar utveckling. Fattigas ägande-, avtals- och arbetsrätt skapar möjlighet till verklig tillväxt. Rätt till den jord man brukar är central.

Vår slutsats är inte att försöka hindra förändringarna utan att styra dem. Det är inte det internationella kapitalet som kommer att se till att människor förbereds för arbeten i nya branscher. Istället krävs stark politisk beslutskraft och facklig-politisk samverkan för att nå framgångar i en global konkurrens.

En av de bärande tankarna inom socialdemokratien är att trygghet för människor och investeringar i kunskaper är nödvändigt för ökad tillväxt. Tvärtom den moderatledda regeringen i Sverige tror vi inte att otrygghet och rädsla för att mista sitt jobb bidrar till utveckling. Trots hård internationell konkurrens står samhällen med höga ambitioner om jämn fördelning och gemensam välfärd – som de nordiska – starka. Avancerade ekonomier med världsledande produktion är komplexa och kräver en god samhällsmiljö. Kollektiva lösningar för utbildning, hälsa, miljö och infrastruktur är ofta de mest effektiva. Företagen är beroende av hög utbildningsnivå, kvalitativ forskning och bra livsmiljö för att kunna rekrytera, moderna kommunikationer och försörjning, pålitlig samhällsservice och rättsliga förhållanden. Långt gången specialisering, systemtänkande, kreativitet, engagemang och alla medarbetarens ansvar kännetecknar den mest värdefulla produktionen och gynnas i ett öppet, demokratiskt och jämlikt samhälle.

Vi socialdemokrater har två parallella strategier. Vi ska i solidaritet verka för att globaliseringen sprider välstånd i hela världen och att alla kan känna trygghet i sina arbeten. Samtidigt ska svenska arbetstagare erbjuda kompetens i världsklass. Den svenska arbetsmarknaden ska erbjuda sådan trygghet och sådana utvecklingschanser för enskilda att förändringen blir en positiv möjlighet.

Det finns en stor potential i globaliseringen för Sveriges del. Man kan jämföra med den senaste globaliseringsvågen 1860–1910. Då genomgick Sverige en enastående utveckling. Från att ha varit ett fattigt land i periferin blev vi en industrination av världsklass. Just nu öppnar sig otroliga marknader för den som kan utnyttja dem. Men Sverige behöver snabbt förbereda sig inför globa-

liseringen. Sverige behöver fler expansiva företag och en arbetsmarknad som kombinerar flexibilitet och trygghet.

Även på lokal nivå är det viktigt att politiker och tjänstemän i kommuner och landsting börjar diskutera globaliseringen på allvar. Man behöver lära sig mer om processerna och lyfta blicken mot omvärlden. Det lokala näringslivet måste hakas in i det globala systemet.

Vi behöver skapa goda möjligheter för företagandet, särskilt det lokala, så att man inte riskerar att hamna i en situation med oerhört beroende av ett stort globalt företag.

För att dra till sig människor och kreativitet behöver man skapa miljöer som människor vill leva i. Sveriges kommuner behöver lära sig mer av varandra. Det behövs tvärregionala läroprocesser så att kunskaper från framgångsrika kommuner sprids vidare över landet.

Fördela globaliseringens välstånd rättvist

Den vidgade ekonomiska globaliseringen de senaste decennierna har bidragit till ökat välstånd och högre genomsnittliga inkomster nästan överallt. Om den globala ekonomin växer i samma takt som hittills – och fördelningen är rättvis – är det möjligt att nå det av världens regeringar uppsatta målet att halvera fattigdomen till år 2015. Fortfarande lever dock närmare hälften av jordens befolkning på en inkomst under två dollar per dag, och var sjätte människa lever under den absoluta fattigdomsgränsen på en dollar per dag. Majoriteten av dessa är kvinnor. Mer än en halv miljard människor som har ett arbete tjänar mindre än en dollar per dag.

Orättvisorna tar sig många uttryck. Utvecklingen i fattiga länder är inte heller entydig. Framsteg och misär lever sida vid sida. Fattigdomen finns dessutom överallt och präglar även vardagen i rikare länder. En värld med 246 miljoner barnarbetare, varav 180 miljoner i de värsta formerna, är inte mänsklig. När arbetare blir inlåsta på fabriker i så kallade ekonomiska frizoner tillämpas inte alla människors lika värde.

Kamp mot dumpade arbetsvillkor

Med en stark internationell arbetarrörelse och i takt med att samhällen närmar sig varandra kommer fler och fler människor att kräva bättre välfärd, ökad trygghet på arbetsmarknaden, mänskliga rättigheter och en demokrati att delta i. Det sker på samma sätt som när arbetarna organiserade sig och började ställa krav i industrialiseringens barndom. Socialdemokratin kan aldrig acceptera att konkurrenskraft skapas genom lägre löner, sämre arbetsvillkor, rovdrift på miljön och sämre välfärd. Vi ska arbeta för att fler länder följer strävan mot toppen, med möjlighet till utveckling och rättvis fördelning. Den moderatledda regeringen har tyvärr valt att förhålla sig passivt till utvecklingen både i Sverige och i EU efter EG-domstolens yttrande i det så kallade Laval-fallet. Osäkerheten om hur den svenska modellen med kollektivavtal för att reglera löne- och anställningsvillkor kan fungera för företag som kommer hit från andra länder är stor. Det som har inträffat skapar osäkerhet om vad som gäller vid förhandlingar om utländska entreprenader och påver-

Fel! Okänt namn på

kar relationen mellan arbetstagare och arbetsgivare i hela EU. Den oro och ilska som följt har vuxit i styrka och riskerar att utmana det långsiktiga förtroendet för EU-samarbetet i Sverige. Det ser vi allvarligt på.

Dessutom kan den ökade ekonomiska integrationen leda till att priser och löner så småningom närmar sig varandra i en värld med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor. Förändring är omvälvande för alla, i såväl industrialiserade som icke-industrialiserade länder.

Framsteg ska vinnas genom ökade investeringar i människor och genom större miljöhänsyn. Vi vill inte att billiga konsumtionsvaror här hemma ska bygga på usla arbetsvillkor och svältlöner på andra håll i världen. Tillväxt utan mänskliga rättigheter, ökande sociala klyftor eller utarmning av vår miljö gör oss inte rikare. Tvärtom är det endast en socialt och miljömässigt hållbar utveckling som skapar hållbar tillväxt. Bara på så sätt kan människors trygghet öka och livskvaliteten förbättras oavsett var i världen de lever.

Men en rättvis globalisering kräver också att kampen mot dumpade arbetsvillkor förstärks. För oss är det oacceptabelt att konkurrenskraft skapas genom rovdrift på människor och miljön.

Samtidigt måste de grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet stärkas globalt. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras och slavarbete, barnarbete och diskriminering måste elimineras. Det är inte acceptabelt att över 70 miljoner barn under tio år idag arbetar och att över 20 000 barn dör varje år till följd av arbetsskador.

De internationella företagen har därför en viktig roll i globaliseringen. Av världens hundra största ekonomier är hälften företag. Inom ramen för FN, Internationella arbetsorganisationen (ILO), Världsbanken och andra organisationer är det möjligt att driva fram regler om företagens ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor och en bättre miljö. Detta arbete måste skyndas på.

Rättvisa villkor

Ohälsan är ett av de största hindren och hoten mot tillväxt och välfärd. Mänskligheten har ett gemensamt ansvar att agera kraftfullt mot denna ohälsa. Hälsosystem är i första hand nationella regeringars ansvar. I kampen mot smittsamma sjukdomar i fattiga länder krävs att tillräckliga resurser tillförs genom bistånd eller andra internationella insatser. Medicinsk kunskap, vårdkapacitet och läkemedel måste nå alla, oavsett inkomst. Patentskydd och enskilda vinstintressen kan inte tillåtas hindra detta, i synnerhet som medicinska landvinningar oftast i grunden finansieras offentligt.

I dag orsakar bristen på rent vatten mycket ohälsa. Kampen om vatten skapar motsättningar mellan länder redan i dag och riskerar att leda till framtida konflikter. Rätten till rent vatten utmanas också av krafter som vill privatisera vattentillgången. Vi socialdemokrater kommer att ta strid för allas rätt till rent vatten. Grundläggande behov för enskilda och samhället, såsom hälsovård och utbildning, bör vara offentliga åtaganden i varje samhälle. Tillgången får inte begränsas genom internationella handelsregler eller en marknad som låter köpkraften avgöra.

Fri, rättvis och hållbar handel

Även om handel med varor och tjänster över gränserna har ökat lavinartat de senaste decennierna skapar den globala produktionen inte välstånd i alla delar av världen. Det finns ett tydligt samband mellan lägre handelsbarriärer och ökad handel. Alltjämt är det dock världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Och så länge rikare delar av världen skyddas av handelsbarriärer kommer verkligt fri handel att vara en utopi. Så länge kommer också välståndet att fördelas ojämnt mellan olika delar av världen.

Sverige har i likhet med många andra industriländer byggt sitt välstånd på en stark exportindustri. Den rika världens jakt på exportvinster har i mångt och mycket skett på bekostnad av fattiga länder. Ett land som bygger hela sitt välstånd på ett fåtal exportframgångar är dock genom globaliseringen lika sårbart som ett land med ensidigt råvaruberoende. Ekonomisk och social utveckling gynnas istället genom ett ömsesidigt utbyte. Produktion och välstånd skapas inte bara genom handel. Minst lika viktigt är fördelningspolitik, utbildning, hälsovård, förbättrad infrastruktur och kommunikationer samt den tekniska utvecklingen. Det finns krafter som verkar för en hämningslös och oreglerad kommers. Och det finns krafter som vill backa bandet till protektionismens och nationalismens tidevarv. Den extrema högern och vänstern förenas, trots olika motiv, i att återigen stänga nationsgränserna. Det är socialdemokratins uppgift att erbjuda ett alternativ till ytterligheterna ohämmad kapitalism och stängda gränser. Vi socialdemokrater bejaktar ekonomisk tillväxt men inte till vilket pris som helst. Vi bejaktar frihandel men inte till vilket pris som helst. Vi bejaktar nya produktionsmönster men inte till vilket pris som helst.

Parallellt med den ökade handeln har också handelsmönstren förändrats. Handelshindren har minskat påtagligt under de senaste decennierna, men de har samtidigt antagit delvis nya former som drabbar producenter utan starka stater bakom sig. Samtidigt står den afrikanska kontinenten och delar av Latinamerika alltjämt utanför de positiva handelsflödena. I Asien har utvecklingen varit en helt annan. Särskilt i Kina, världens folkrikaste land, har den ekonomiska tillväxten varit mycket hög under flera årtionden, vilket lyft hundratals miljoner människor över fattigdomsgränsen. Kina är en av världens största ekonomier men har fortfarande hundratals miljoner mycket fattiga människor. Den snabba ekonomiska utvecklingen har också lett till arbetslöshet. Det saknas ett fungerande socialt trygghetssystem. Med landets höga tillväxt och öppenhet gentemot omvärlden följer också rättmätiga krav på politisk frihet, något som hittills har mötts med förtryck från regeringen. Avsaknaden av demokrati i Kina gör att en sund relation mellan arbetare och kapital förhindras. Förbudet mot fria fackföreningar är en kränkning av föreningsrätten, en bromskloss för fortsatt utveckling och innebär social dumpning gentemot andra utvecklingsländer.

Handel gör det möjligt att skapa ökat välstånd i alla delar av världen. Kapitalintressen får emellertid inte ensamma råda över länders utveckling eller erbjudas en fristad undan all demokratisk kontroll och socialt ansvarstagande. Det är inte möjligt att införa frihandel över en natt. Länder som varit slutna

Fel! Okänt namn på

eller med liten etablerad produktion måste ha möjligheter att förbereda sig inför minskade handelsbarriärer. Införandet av frihandel bör ske under ordnade former och kan inbegripa successiva reformer.

Den orättvisa fördelningen av globaliseringens möjligheter kan rättas till. Det handlar om att politiken måste få mer verkningskraft på global nivå. Den ekonomiska globaliseringen har varit snabb, medan politiken har hamnat på efterkälken. Därför måste det internationella politiska samarbetet stärkas.

För att göra globaliseringen mer rättvis krävs större satsningar på att minska klyftorna. Biståndet är viktigt, men en rättvis och fri handel har ännu större betydelse. Även om handel över gränserna har ökat stort de senaste decennierna är det världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Fattigare länder hindras från att komma in på de rika ländernas marknader genom handelsbarriärer, t.ex. jordbrukssubventioner, och de förlorar årligen flera hundra miljarder dollar på detta sätt. Samtidigt motsvarar jordbrukssubventionerna i världen mer än världens samlade utvecklingsbistånd.

Dessa resurser borde istället användas till att förbättra miljön, till landsbygdsutveckling och till att stärka Europas konkurrenskraft. Särskilt angeläget är det att avskaffa jordbrukssubventionerna på tobaks- och alkoholvaror.

Därför vill vi socialdemokrater verka för en verklig frihandel, utan tullmurar och subventioner. En fri handel och mer rättvisa handelsregler kan lyfta miljontals människor ur fattigdom. Frihandel betyder dock inte en hämningslös och oreglerad kommers. Marknadsliberaler vill ha fri handel, men sällan sociala eller fackliga rättigheter. Vi socialdemokrater vill ha båda. Vi socialdemokrater förespråkar en reglerad frihandel inom ramen för internationella överenskommelser.

WTO-förhandlingarna i den så kallade Doharundan har stött på betydande motgångar. Syftet med Doharundan är att ge utvecklingsländer möjlighet att bättre integreras i världshandelssystemet och ges avsevärt förbättrade möjligheter att handla på marknadsmässiga villkor, med exempelvis jordbruksprodukter och därmed kunna skapa en egen hållbar tillväxt. Även om läget verkar dystert är det viktigt att regeringen driver på för återupptagna förhandlingar med syfte att framför allt förbättra utvecklingsländernas möjligheter att delta i handeln på världsmarknaden utan hämmande handelshinder.

Det gäller inte minst jordbruks- och tekovaror som är u-ländernas viktigaste exportvaror. Inom EU vill vi arbeta för att EU tar bort alla handelshinder för Afrika, Karibien och Sydamerika, och vi ska vara det land som hårdast driver frågan om ett avskaffande av EU:s jordbrukssubventioner. Vi vill att EU inrättar en ombudsman till stöd för utvecklingsländer som vill exportera till EU.

Det handelsavtal som reglerar s.k. immaterialrätt, bland annat patent på läkemedel och genetiska resurser, är Trips (trade related aspects of intellectual property rights). Avtalet har kritiserats för att i första hand passa de rika ländernas behov, exempelvis om svårigheter att få fram bromsmediciner mot aids som folk i fattiga länder har råd med. Vi anser att en utvärdering av dessa avtal måste göras.

Handelssystemet måste förbättras. Utvecklingsländerna har ofta mindre möjligheter att delta i de långa och kostnadskrävande handelsförhandlingarna

än rikare länder. Därför vill vi öka biståndet till utvecklingsländerna för att stärka deras förhandlingskapacitet i världshandelssystemet.

Finansiella institutioner

Det är av största vikt med en reformering av de globala finansiella institutionerna. Inte minst den senaste tidens turbulens på de finansiella marknaderna visar på behovet av stabila finansiella institutioner.

Efter deras bildande under andra världskrigets sista år har mycket hänt i världen. Internationella valutafondens (IMF) mål är att säkra stabiliteten i det internationella monetära och finansiella systemet medan Världsbankens främsta uppgift är att bistå utvecklingsländer med att bekämpa fattigdom.

Länge riktades berättigad kritik mot IMF och Världsbanken för deras nyliberala hållning till länders reformeringsbehov. Delvis har detta förändrats. I Världsbankens program tas i dag större hänsyn till de fattiga ländernas egna prioriteringar för effektiv fattigdomsbekämpning. Men fortfarande brottas IMF och Världsbanken med stora problem.

Makten i organisationerna speglar inte de ekonomiska förhållandena i världen. Relationen till FN är också oklar. Det är dock viktigt att betona att IMF och Världsbanken är självständiga institutioner som bygger på medlemsländernas kapitalinsatser. Även i fortsättningen kommer sannolikt ländernas medlemskap och kapitalinsats att vara stommen i de finansiella organisationerna.

Det är nödvändigt att reformera de internationella finansiella institutionerna. Det behövs en offentlighetsprincip värd namnet. Demokrati och mänskliga rättigheter bör i högre grad vara förknippat med organisationernas utlåning.

Låg- och medelinkomstländernas inflytande bör stärkas i IMF och Världsbanken, dels genom förändrade regler för kapitalandelar och röststyrka, dels genom att utvidga antalet platser i organisationernas styrelser.

Det är också nödvändigt att reformera processen för tillsättningen av chefer för Världsbanken och IMF. Istället för att vara en sluten process som bygger på överenskommelser gjorda strax efter andra världskrigets slut bör processen vara transparent, öppen och bygga på meriter och kunna vara öppen för kandidater från hela världen.

Kopplingen mellan IMF, Världsbanken och FN-systemet behöver stärkas. FN bör kunna fatta beslut som även de finansiella organisationerna måste rätta sig efter. En idé värd att lyfta fram för diskussion är att omvandla Ekonomiska och sociala rådet (Ecosoc) till ett handlingskraftigt råd för mänsklig utveckling.

Avskaffa jordbrukssubventionerna

Att ställa krav på utvecklingsländernas handelspolitik och skärpa kampen för rimliga arbetsvillkor räcker inte. Den industrialiserade världen får inte missgynna utvecklingsländerna genom importtullar och exportstöd till den egna industrin eller till jordbruket.

Fel! Okänt namn på

Utvecklingsländerna förlorar årligen ofattbara 700 miljarder dollar – motsvarande Sveriges dubbla BNP – på grund av handelsbarriärer. Särskilt angeläget är att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror. Jordbruket är den viktigaste sektorn i utvecklingslandsekonomierna. Därför är det avgörande att framför allt den europeiska och nordamerikanska jordbrukspolitikerna reformeras. EU:s initiativ att riva delar av handelshindren för de minst utvecklade länderna i världen är ett steg i rätt riktning.

Varje år spenderar EU en orimligt stor del av sin budget i direkta jordbrukssubventioner, vilket motsvarar mer än världens samlade utvecklingsbistånd. Dessa resurser borde istället användas till utvecklad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och att stärka Europas konkurrenskraft.

När lantbruk i utvecklingsländerna underlättas blir det möjligt för många att öka sitt välstånd och på sikt diversifiera sin ekonomi. Att familjer och kooperativ själva får äga och bruka sin mark är en grundläggande förutsättning för utveckling. Där familjeägda jordbruk finns är tillväxten högre och snedfördelningen mindre än där koloniala och feodala plantageekonomier råder. Såväl inhemskt missgynnande som utländsk dumpning av mat slår hårt mot den majoritet av världens fattiga som försöker leva av jordbruk. Det är ohållbart. Med bättre inkomstförhållanden på landsbygden anlitas arbetskraften mer rationellt och industriernas chans att konkurrera med usla löner och arbetsvillkor minskar. Verklig frihandel med jordbruksprodukter skulle öka tryggheten och inkomsterna för såväl lantbrukare i utvecklingsländer som industriarbetare i rikare länder.

Miljön kräver samarbete över gränserna

Socialdemokraternas mål är en hållbar hushållning med jordens resurser så att kommande generationer kan överta en jord där det fortfarande går att dricka rent vatten, andas frisk luft och där artrikedomen inte har utarmats. Det finns en risk att överutnyttjandet av naturresurser resulterar i ekologisk, ekonomisk, hälsomässig och social kollaps. Särskilt dramatiska är riskerna med klimatförändringarna. Kyotoprotokollet är ett steg i rätt riktning men räcker inte.

Morgondagens miljöproblem kräver åtgärder i dag. Svensk socialdemokrati är en av världens mest progressiva miljörelser. Inget annat land i världen har fört en så radikal politik för hållbar utveckling som Sverige under socialdemokratisk ledning. Men inget land kan ensamt hantera de globala miljöproblemen eftersom dessa är gränsöverskridande.

Omställningen till ekologiskt hållbar utveckling är ett ansvar för hela världssamfundet och en uppgift för socialdemokratin att verka för i alla sammanhang. Forskning och export av miljöteknik innebär dessutom stora ekonomiska möjligheter för ett föregångsland.

Naturkatastrofer förvärras av människans hänsynslösa skövande av naturens resurser och drabbar de redan fattiga värst. Flodvågen den 26 december 2004 innebar en stor naturkatastrof i Sydostasien som drabbade miljoner bosatta i de berörda områdena, men även många svenskar. Katastrofens effekter har sannolikt förvärrats av att naturen skövlats. Under loppet av ett par decennier har beståndet av mangroveskogar i Thailand, Indien och Sri Lanka

mer än halverats. Träden har huggits ned för att ge plats åt turistanläggningar och räkodlingar. Vidare har korallreven förstörts i stor omfattning genom överfiskning och båttrafik. Mangroveskogar och korallrev är naturliga vågbrytare. Jordbävningar kan inte förhindras, men effekterna kan lindras genom att strandnära natur vårdas och bevaras.

Den ekonomiska tillväxten får inte ske på bekostnad av ekologiska värden. Samtidigt måste miljöarbetet ske i samklang med ekonomisk tillväxt och utvecklingen av välfärden. Detta är kärnan i arbetet med hållbar utveckling. Den kräver att balans råder mellan den ekonomiska, sociala och miljömässiga utvecklingen. Varje generation har ett ansvar att ge kommande generationer möjlighet till livskvalitet som är likvärdig eller bättre än den egna generationens.

Målet om hållbar utveckling kräver ett nytt angreppssätt och att vi drastiskt förändrar våra konsumtions- och produktionsmönster. Ekonomisk tillväxt måste frikopplas från utnyttjande av ändliga naturresurser. Arbetet för hållbar utveckling måste ske på såväl lokal och nationell nivå som europeisk och global nivå. EU har stor betydelse för att sätta normer för sina medlemsländer och hela världen.

Det multilaterala samarbetet för hållbar utveckling är avgörande. I och med världstoppmötet i Johannesburg 2002 blev begreppet hållbar utveckling med dess ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner definitivt erkänt som en överordnad princip för FN:s arbete. På så sätt stärktes ytterligare arbetet med hållbar utveckling på den globala, regionala och nationella nivån. Slutsatserna får inte stanna vid uttalanden. FN måste aktivt ta ledningen i arbetet för hållbar utveckling, som också bör präglas av organ som Världsbanken, IMF, WTO och de regionala utvecklingsbankerna. Den internationella handels regler och avtal måste kombineras med miljökonventioner och internationell miljölagstiftning. Tidigare erfarenheter pekar på att marknadskrafterna utan större problem kan anpassa sig till en mer offensiv miljölagstiftning.

Företagens ansvar

Företagen behöver ta större ansvar för bra och rättvisa arbetsvillkor. Inom ramen för FN, OECD, ILO, Världsbanken och andra organisationer finns möjligheter att driva fram regler om företagens ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, bekämpandet av korruption och en bättre miljö. Incitament bör skapas för företagen att arbeta på ett sätt som gör att klyftor mellan länder och människor kan minska. Kooperativa företag har särskilda möjligheter att förena lönsamhet med socialt ansvarstagande. För att få företag att ta globalt ansvar måste internationellt skärpt lagstiftning och bindande regler införas. Transnationell beskattning av multinationella företag bör också övervägas. Dessutom måste globala konkurrensregler och normer för företagen skapas för att skydda mindre företag i ännu outvecklade ekonomier.

Sverige ska vara pådrivande för att arbetet inom FN, ILO, Världsbanken och andra organisationer med regler om företagens ansvar för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor, bekämpandet av korruption och en bättre miljö efterlevs och utvecklas. Det finns idag många olika så kallade uppförandekoder

Fel! Okänt namn på

för hur företag bör agera. Dessa koder måste omsättas i praktisk handling. Vi vill också verka för att svenska företag blir internationella föregångare för de etiska riktlinjer för näringslivet som antagits av bl.a. FN och OECD. Det gäller inte minst de statliga bolagen som har en extra viktig roll att spela i detta avseende. En viktig del i företagets sociala ansvar är att sluta internationella ramavtal med fackliga organisationer. Genom initiativet Globalt ansvar stödde den socialdemokratiska regeringen företagets arbete med socialt ansvarstagande. Detta vill vi fortsätta med. Sverige är också den största givaren till FN:s Global Compact och dess arbete med företags sociala ansvar i främst utvecklingsländer.

De multinationella företagen spelar en avgörande roll i den globala ekonomin. Av världens 100 största ekonomier är hälften företag. Trots att de 300 största företagen står för mer än en fjärdedel av jordens bruttonationalprodukt anställer de endast 3–5 procent av den globala arbetskraften.

Det kortsiktiga ansiktslösa kapitalet måste stå tillbaka till förmån för mer långsiktigt ägande och investeringar. Det kollektiva pensionskapitalet kan bli ett verkningsfullt instrument.

Kraven ska inte bara ställas på multinationella företag. I alla länder, fattiga som rika, finns tyvärr alltför många nationella och lokala företag som utnyttjar arbetskraft utöver det mänskligt hållbara. Här har fackföreningar, konsumentrörelser och globaliseringsrörelsen en viktig roll att spela för att skapa opinionstryck.

Sverige i den internationella konkurrensen

Konkurrensen ökar oavsett om det gäller tillverkning av bildelar, datorer, livsmedel eller servicetjänster och oavsett om företagen verkar på en lokal, nationell eller internationell marknad. Alla näringsidkare berörs av den nya teknologin, lönekonkurrensen och den allt snabbare förändringstakten i näringslivet. I dag kräver investerare allt högre avkastning på sitt kapital. Ett företags vinst i miljardklassen räcker inte om den kunde ha varit ännu högre i ett annat land. Produktionen söker sig till de mest produktiva insatsvarorna.

En väl fungerande konkurrens är till gagn för konsumenter. Den kan ge lägre priser och ett större utbud av varor och tjänster. Men den ökade konkurrensen kan också betyda förslitningar, arbetslöshet och ökade klyftor. Den kan leda till att människor och länder ställs mot varandra.

Sverige står sig väl i en internationell konkurrens. Ett viktigt skäl till att Sverige fortfarande är ett av världens rikaste länder med hög tillväxt, hög sysselsättning och ett välmående näringsliv är den svenska arbetarrörelsens kamp för att tillvarata löntagarnas intressen. Det är först när alla äldre erbjuds en hög kvalitet i omsorgen och deras barnbarn är trygga i skolan som vi kan möta framtidens utmaningar.

Därför ska den svenska välfärdens hörnstenar vård, skola och omsorg vara bäst i världen. Trygghet i förändringen har länge varit och ska alltid vara socialdemokratiens framgångsrecept. Bara på så sätt kan vi möta de framtida utmaningarna tillsammans. En viktig förutsättning för framgång i en global ekonomi är ett livskraftigt näringsliv med starka företag. Barriärerna för före-

tagsamhet ska vara låga i Sverige. Samtidigt måste olika världsledande kunskapscentrum byggas upp genom uthålliga satsningar som finansieras privat, offentligt eller i partnerskap. En global kunskapsökonomi kompletterar i dag basindustri byggd på naturresurser. Det är när allas idéer och kunskap tas till vara som Sverige kan möta framtidens utmaningar.

Globaliseringens utmaningar kräver ett intensivt samarbete inom EU. Inom ramen för Europeiska unionen kan vi tillsammans stärka löntagarnas rättigheter, bekämpa arbetslösheten, öka konkurrenskraften, genomföra verkningsfulla industripolitiska satsningar och förbättra livsmiljön. Tillsammans kan vi göra Europa till en tryggare plats.

Inom EU är det också möjligt att skapa en rättvisare konkurrens. Med en aktiv europeisk konkurrenspolitik blir det svårare för de multinationella företagen att erövra allt större marknadsandelar på konsumenternas bekostnad. Stora företagsfusioner kan brytas så att mångfalden kan upprätthållas och lägre priser åstadkommas.

Tyglas spekulatönsökonomi

Med finansmarknadernas globalisering följer ökad sårbarhet. Finansiella kriser kan få förödande mänskliga konsekvenser. Krisen i Asien i slutet av 1990-talet ledde till ökad fattigdom och inkomstförluster som var tio gånger större än det samlade biståndet. Kostnaden för den pågående finanskrisen kan ännu inte ens skönjas.

Spekulatönsökonomi måste tyglas och ramverket för det internationella kapitalet stärkas. Skatteparadis ska bekämpas med starka medel internationellt. De multilaterala finansiella organisationerna ska i större utsträckning än i dag främja finansiell stabilitet och motverka det spekulativa kapitalet. Organisationernas utlåningspolicy måste i högre grad än i dag ta hänsyn till de sociala effekter som finansiella kriser i ett område kan medföra. Bekämpningen av finansiella kriser kräver långsiktigt engagemang från många aktörer. Och eftersom de flesta finansiella kriser har en ekonomisk eller politisk kris som grund är det på den ekonomisk-politiska arenan som kampen ska föras mot de finansiella kriserna.

Mänskliga rättigheter

En förutsättning för demokratin och ett fundamentalt uttryck för socialdemokratiens grundläggande värderingar är respekten för de mänskliga rättigheterna. De mänskliga rättigheterna, så som de kommer till uttryck i Förenta Nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från år 1948 och en rad andra konventioner, utgör en okränkbar helhet.

Vi socialdemokrater ser med oro på hur den borgerliga regeringen vid ett flertal tillfällen marginaliserar frågan om mänskliga rättigheter. Omsorgen om och försvaret av de mänskliga rättigheterna utgör en central del av socialdemokratisk utrikespolitik. Engagemanget för de mänskliga rättigheterna speg-

Fel! Okänt namn på

lar våra förhoppningar om en värld där människor kan leva fria, utan fruktan och nöd.

Regelverk kring mänskliga rättigheter

Sedan antagandet av FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna 1948 har rättigheterna slagits fast i ett antal internationella konventioner. De centrala konventionerna är FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter, båda från 1966.

Också på regional nivå finns konventioner om mänskliga rättigheter. Några exempel på sådana är den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna från 1950 ("Europakonventionen"), den amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter från 1969 och den afrikanska stadgan om mänskliga och folkens rättigheter från 1981. FN:s allmänna förklaring och nämnda konventioner innehåller sammantaget en lång rad rättigheter som innefattar grundläggande friheter, rätten till skydd mot övergrepp och rättigheter för att tillgodose de grundläggande behoven. Dessutom finns inom FN:s ram ytterligare fyra viktiga konventioner om rasdiskriminering (1965), diskriminering av kvinnor (1979), tortyr (1984) och barnets rättigheter (1989).

Internationella regler inom området mänskliga rättigheter reglerar förhållandet mellan statsmakten och den enskilde. Rättigheterna är knutna till individen som ska kunna åtnjuta dessa ensam eller tillsammans med andra. Det är staten, det vill säga ett lands regering, som har ansvaret för att rättigheterna respekteras och att dessa omsätts i praktiken genom bland annat fungerande rättsväsen, lagstiftning, undervisning och socialt stöd. Staten är skyldig att se till att dess företrädare agerar i enlighet med de mänskliga rättigheterna och måste på olika sätt förhindra att dess företrädare begår brott mot de mänskliga rättigheterna.

Regimer som kränker de mänskliga rättigheterna har ibland försvarat detta med att just deras länder har särskilda förhållanden som gör detta befogat eller med att mänskliga rättigheter inte får hindra utövandet av traditionella kulturella sedvänjor, till exempel beträffande kvinnors och flickors ställning. Rättigheterna i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna från 1948 är universella. De gäller för alla människor, utan åtskillnad, och ska respekteras över hela världen, oavsett land, kultur och specifik situation. Socialdemokraterna har och har alltid haft en icke-kulturrelativistisk syn på mänskliga rättigheter.

FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter slår fast de grundläggande friheterna och rätten till skydd mot övergrepp. Konventionen behandlar rätten till liv, förbud mot tortyr och mot slaveri samt olika friheter såsom yttrande- och religionsfrihet. Till konventionen hör två fakultativa protokoll. Det första protokollet gäller individuella klagomål över påstådda konventionskränkningar och det andra protokollet avskaffande av dödsstraffet.

FN:s konvention om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna innehåller rättigheter som hör samman med de grundläggande behoven. Där behandlas rättigheter som rätten till arbete, rätten till en tillfredsställande levnadsstandard och rätten till utbildning. Stater som anslutit sig till konventionen ska till fullo utnyttja sina tillgängliga resurser för att säkerställa att konventionens rättigheter gradvis förverkligas. Till denna konvention finns inget fakultativt protokoll. Det pågår ett arbete och Sverige har deltagit aktivt i detta. Protokollet ska vara ett sätt för individuell klagorätt också för ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter, något som inte finns i dag och som är en brist. Sverige måste fortsätta arbeta för att ett fakultativt protokoll blir verklighet och vara en positiv kraft i framtagandet. Under inga omständigheter får Sverige hindra utarbetandet av tilläggsprotokollet.

Trots att alla stater formellt har erkänt de mänskliga rättigheterna sker kränkningar av dessa kontinuerligt och medvetet. Konservativa och liberaler bortser gärna från de sociala, ekonomiska och kulturella rättigheterna som kräver ett aktivt, kollektivt, medmänskligt ansvar för att förverkligas. De godtar endast de formella politiska friheterna. Å andra sidan finns kommunistiska, religiöst fundamentalistiska och andra totalitära idéer och samhällsskick som medvetet kränker individernas politiska fri- och rättigheter med en illusion om ett högre framtida mål.

Socialdemokraterna anser att de mänskliga, medborgerliga, politiska, ekonomiska, sociala och kulturella fri- och rättigheterna är universella, odelbara och individuella. De får varken inskränkas av stater eller andra aktörer.

Dödsstraff och tortyr

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning antogs av FN:s generalförsamling 1984. Konventionen syftar till att förhindra tortyr eller liknande behandling och att skapa ett system av garantier för att den som utför eller har utfört sådana handlingar ska bestraffas. Till konventionen hör numera också ett fakultativt protokoll som syftar till att etablera ett nationellt och internationellt besöks- och inspektionssystem för att motverka förekomsten av tortyr eller liknande behandling på platser där personer hålls frihetsberövade.

Tortyr och misshandel utgör en av de mest motbjudande kränkningarna av de mänskliga rättigheterna och människans värdighet. Enligt den allmänna förklaringen om de mänskliga rättigheterna ska ingen utsättas för tortyr eller grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Inga undantag är tillåtna enligt internationell lag. Alla länder är skyldiga att följa det ovillkorliga förbudet mot alla former av tortyr och misshandel. Trots världssamfundets ansträngningar förekommer fortfarande tortyr och misshandel i alla delar av världen. Straffrihet för förövare av tortyr och misshandel fortsätter att råda i många länder.

Dödsstraffet är ett djupt omänskligt straff. Dess grymhet och oåterkalleliga natur gör det till ett straff som inte bör ha någon plats i en civiliserad rättsordning. Sverige måste agera bilateralt, i EU-arbetet och i FN-sammanhang, för att dödsstraffet avskaffas helt.

Fel! Okänt namn på

I avvaktan på ett generellt förbud mot dödsstraffet försöker Sverige och EU förmå andra stater att ansluta sig till det internationella protokoll som reglerar ett successivt avskaffande av dödsstraffet. Sverige respektive EU stöder också flera av de organisationer som söker rikta omvärldens uppmärksamhet mot hur dödsstraffet tillämpas i dag.

FN har bland annat i de internationella konventionerna om medborgerliga och politiska rättigheter, barnens rättigheter och om de ekonomiska, sociala och kulturella rättigheterna fastställt strikta villkor för verkställighet av dödsstraff. I det andra fakultativa protokollet till konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter föreskrivs att staterna själva ska förbinda sig att permanent avskaffa dödsstraffet.

Kina står ensamt för runt 90 procent av alla verkställda dödsdomar varje år. Även om mycket går åt rätt håll i Kina och den ekonomiska utvecklingen är blomstrande så är landet fortfarande en av världens mest hårdföra diktaturer. Situationen för mänskliga rättigheter är under all kritik. Antalet verkställda dödsdomar talar för det och också det faktum att dödsstraff utdöms efter summariska och tvivelaktiga rättsprocesser. Sverige måste i alla sammanhang kritisera Kinas politik rörande mänskliga rättigheter och då särskilt dödsstraffet.

Dödsstraffet återinfördes i USA 1976. Idag är Vitryssland, Uzbekistan och USA de enda staterna i OSSE som tillåter dödsstraff i fredstid. Dödsstraff är grymt och omänskligt, är inte avskräckande och är oåterkalleligt. USA är en demokrati som säger sig värna individens fri- och rättigheter – därför ställer vi höga krav på USA. EU bedriver ett aktivt arbete i USA mot dödsstraffet och har särskilt uppmärksammat avrättningar av minderåriga och förståndshandikappade. Sverige måste, bilateralt och med EU, fortsätta arbetet med att förmå USA att avskaffa dödsstraffet.

Dödsstraff är alltid oacceptabelt, men vi vill ändå särskilt rikta vår avsky mot de stater som avrättar barn, som exempelvis Iran. Det måste vara en tydlig svensk hållning att fördöma detta.

De mänskliga rättigheterna kränks i det amerikanska lägret Guantánamo. Den borgerliga regeringen, som säger sig sätta skyddet av de mänskliga rättigheterna högst på sin dagordning, måste självklart kräva dess omedelbara stängning. Inte minst efter att det stått klart att den amerikanska administrationen sagt att skendränkningar är en acceptabel förhörsmetod. Detta måste Sverige klart och tydligt fullständigt ta avstånd ifrån och inte vika en tum i sin kritik mot detta och i sitt försvar av de mänskliga rättigheterna.

Mänskliga rättigheter i arbetslivet

De grundläggande mänskliga rättigheterna i arbetslivet måste stärkas och respekteras universellt. Den fria förenings- och förhandlingsrätten ska garanteras och slavarbete, barnarbete och diskriminering, inklusive lönediskriminering mellan könen, elimineras. Det är inte acceptabelt att 73 miljoner barn under tio år i dag arbetar och att 22 000 barn dör varje år till följd av skador på arbetet. Arbetet inom Internationella arbetsorganisationen (ILO) måste

därför få ökad tyngd och fler länder måste förmås att ratificera ILO:s konventioner.

Den svenska och internationella fackföreningsrörelsen spelar en avgörande roll som samhällsodanare och resurs för hållbar ekonomisk utveckling. Fria demokratiska fackföreningar värnar arbetstagarnas rättigheter och villkor och bidrar till ökad social rättvisa. Utan fackföreningar och progressiva politiska rörelser som samverkar över gränserna kommer de multinationella företagen lätt att kunna ställa industrier och länder mot varandra. Företagen agerar över gränserna. Det måste även politiken och fackföreningsrörelsen göra. Därför måste också arbetstagarna runtom i världen garanteras rätten att kunna vidta internationella sympatiåtgärder.

Framväxten av en allt starkare europeisk och internationell arbetsrätt och internationella fackliga avtal är lovande, både för ekonomisk utveckling och rättvisa. Socialdemokratin och den fackliga rörelsen kan och bör samverka även över gränserna. Vi kräver att grundläggande mänskliga rättigheter i arbetslivet förs in i internationella handelsavtal. Sverige ska hävda arbetstagarnas rättigheter i internationella organisationer som Internationella valutafonden, IMF och Världsbanken genom bilaterala kontakter och med upphandlingsregler på alla samhällsnivåer såväl globalt som nationellt. Därför bör Sverige ratificera ILO:s konvention 94 om offentlig upphandling. Det är nödvändigt att skapa opinion mot urusla arbetsförhållanden i hela världen.

Arbetarrörelsen måste också verka för att stärka den sociala dimensionen i de multilaterala organisationerna. Internationella organ som WTO och FN måste ges större befogenheter att ställa upp tydliga krav för hur handeln bör ske över gränserna så att sociala framsteg i rika samhällen inte sker på bekostnad av förfärliga förhållanden i andra länder. Ju fler som delar på handeln, desto fler måste också dela det ansvar som följer. Handel med varor och tjänster måste liksom på övriga marknader ske med tydliga regelverk och skydd för svagare aktörer och länder.

Socialdemokratin kan aldrig acceptera att konkurrenskraft skapas genom lägre löner, sämre arbetsvillkor, rovdrift på miljön, exploatering av människor och sämre välfärd. Vi ska arbeta för att fler länder följer strävan mot toppen, med möjlighet till utveckling och rättvis fördelning. Dessutom kan den ökade ekonomiska integrationen leda till att priser och löner så småningom närmar sig varandra i en värld med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och människor. Förändring är omvälvande för alla, i såväl industrialiserade som icke-industrialiserade länder.

Framsteg ska vinnas genom ökade investeringar i människor och genom större miljöhänsyn. Vi vill inte att billiga konsumtionsvaror här hemma ska bygga på usla arbetsvillkor och svältlöner på andra håll i världen. Tillväxt utan mänskliga rättigheter, ökande sociala klyftor eller utarmning av vår miljö gör oss inte rikare. Tvärtom är det endast en social och miljömässigt hållbar utveckling som skapar hållbar tillväxt. Bara på så sätt kan människors trygghet öka och livskvalitet förbättras oavsett var i världen man lever.

Även om regeringen uttalat ”att efterlevnaden av och respekten för de mänskliga rättigheterna för arbetstagare ska stärkas globalt” verkar detta ha försvunnit helt i regeringens nya fokusering av målen för utvecklingspoliti-

Fel! Okänt namn på

ken. Det ideologiska skiftet märks genom att fokus alltmer läggs på marknaden, inte människan. Regeringen lägger helt enkelt ingen större vikt vid mänskliga rättigheter i arbetslivet eller vid den fackliga organiserings betydelse för ett samhälles utveckling.

Fria fackföreningsinternationalen (FFI) pekar på allvarliga brister i de mänskliga rättigheterna. Enligt organisationen dödades 144 personer på olika håll i världen under 2006 på grund av att de var fackligt aktiva. FFI slår fast att fackligt aktiva i många länder fortsätter att fängslas, avskedas och diskrimineras samtidigt som legala hinder används för att hindra facklig organisation och kollektivavtalsförhandlingar, vilket berövar miljontals arbetare deras rättigheter.

Rätten att organisera sig och rätten att sluta kollektiva avtal är grundläggande för att utveckla mänskliga rättigheter på arbetsplatserna, liksom också strids- och sympatiåtgärder. Den här kombinationen av organisationsrätt, kollektiva avtal, stridsåtgärder och sympatiåtgärder liksom satsningar på sysselsättningen är viktig för att man ska kunna värna mänskliga rättigheter, för att människor ska kunna forma sina egna liv, ha makt över sina egna liv och också kunna kämpa för andra människors mänskliga rättigheter. Viktiga verktyg utgörs av ILO:s konventioner.

Under de senaste åren har ILO drivit en kampanj för ratifikation och uppfyllande av organisationens åtta kärnkonventioner. Dessa avser mänskliga rättigheter inom områdena föreningsfrihet och förhandlingsrätt, icke-diskriminering i arbetslivet, förbud mot tvångsarbete och förbud mot barnarbete. Sverige har ratificerat samtliga dessa konventioner och stöder aktivt ILO:s arbete för universell ratifikation av dessa grundläggande instrument såsom förutsattes i en deklaration om grundläggande principer och rättigheter i arbetslivet som antogs av ILO 1998.

ILO:s stadga och ILO:s konventioner – och då främst nr 87 om föreningsfrihet och nr 98 om rätt att sluta kollektivavtal – innefattar inte explicit strejkrätten och inte heller rätten till sympatiåtgärder. Socialdemokraterna förespråkar rätten till gränsöverskridande fackliga strids- och sympatiåtgärder. Vi ser en brist i att det i ILO:s system idag inte finns en internationell rätt till fackliga strids- och sympatiåtgärder mot företag som inte respekterar ILO:s konventioner om rättigheter i arbetslivet.

Kvinnors rättigheter

Kvinnors rättigheter har alltid varit särskilt utsatta och grundas i en traditionell kulturell underordning i alla samhällen, som tagit sig olika uttryck. Socialdemokraterna är ett feministiskt parti och det genomsyrar också vårt internationella engagemang. Jämställdhet är en central samhällsfråga för både kvinnor och män. Att skapa lika möjligheter, rättigheter och skyldigheter innebär förändringar på en rad samhällsområden.

Selektiva aborter och barnamord riktade mot flickor förekommer i stor omfattning i vissa delar av världen. Uppemot 200 miljoner kvinnor och flickor ”saknas”, sett ur demografisk synvinkel. Indien och Kina är enligt Unicef de länder där abortering av flickfoster förekommer mest. I Kina har ett barns-

politiken och en preferens för pojkar lett till ett kraftigt underskott på flickor, i Indien är hemgift en huvudförklaring. Att betala hemgift förbjöds i indisk lag redan 1961 men praktiseras vitt över landet. Sammanlagt beräknas en halv miljon flickfoster aborteras varje år i Indien.

Unicef anser att omfattningen av mödradödlighet är en av de största tragedierna i vår tid. Medan 1 av 4 000 kvinnor i den industrialiserade världen löper risk att dö under graviditet eller förlossning är andelen 1 av 16 i Afrika söder om Sahara och 1 av 43 i södra Asien, för att nämna ett par exempel. Kvinnor utgör mer än två tredjedelar av de 2,5 miljarder människor som räknas som fattiga.

FN-konventionen om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor (Cedaw) antogs av FN:s generalförsamling 1979. Konventionen ger ett ramverk för att säkerställa lika rätt för kvinnor och män. Till konventionen hör ett fakultativt protokoll som ger klagorätt vad gäller kränkningar av konventionens rättigheter. FN:s millenniedeklaration slog fast jämställdhet mellan könen och stärkande av kvinnors rättigheter som avgörande faktorer i fattigdomsbekämpningen. Medlemsstaterna åtog sig att bekämpa alla former av våld mot och att avskaffa all diskriminering av kvinnor.

Kvinnors rätt att bestämma över sina egna kroppar, sexuell och reproduktiv hälsa och sexuella och reproduktiva rättigheter (SRHR), är grundläggande. Bristen på dessa rättigheter är förödande. Varje dag, varje minut dör en kvinna som är gravid eller när hon föder barn, de flesta i utvecklingsländer. Mer än 530 000 kvinnor dör varje år av komplikationer i samband med graviditet och förlossning. Genom tillgång till preventivmedel, läkarvård, sexualundervisning och tillgång till säkra aborter skulle de flesta dödsfall kunna undvikas. Osäkra aborter tar 200 kvinnors liv varje dag. I ökad jämställdhet och ökat självbestämmande, inte minst över den egna kroppen, ligger också den kanske viktigaste enskilda faktorn för att hejda spridningen av hiv/aids. Det är viktigt att arbetet för att genomföra intentionerna i den SRHR-policy den socialdemokratiska regeringen påbörjade fortsätter också under nuvarande regering. Myten om mödomshinnan och en nationell policy om hur sjukvården ska hantera kraven på rekonstruktion av mödomshinnor bör ingå i SRHR-policyen.

Abort är en rätt som vi ofta tar för given i Sverige men som i många länder är förbjuden eller hotas. Att kvinnan inte har rätten att bestämma över sin egen kropp är inte förenligt med en socialdemokratisk människosyn och aborträtten borde vara en mänsklig rättighet. Vi vill särskilt framhålla betydelsen av tillgång till preventivmedel, tillgång och rätt till säker och laglig abort samt ”empowerment” av kvinnor. FN:s befolkningsorgan UNFPA gör viktiga insatser på detta område och vi socialdemokrater anser att Sverige fortsatt ska stödja dess arbete.

Som kvinna i Latinamerika är sexuell och reproduktiv ohälsa ett av de största hoten mot ens liv. Hösten 2006 införde Nicaragua, som är ett av länderna som ska fasas ut som svenskt biståndsland, totalförbud mot abort. Sverige ska vara en stark röst i SRHR-frågor, men rösten måste höras också i Latinamerika.

Fel! Okänt namn på

Vi ser med stor oro hur rätten till fri abort i Europa hindras av att katolskt dominerade länder, som Polen, Irland och Malta, hellre framhåller avhållsamhet än en ökad användning av preventivmedel och tillgång till lagliga aborter. Trots att EU:s jämställdhetsministrar 2005 antog en deklaration som pekar på att sexuella och reproduktiva rättigheter är en del av de mänskliga rättigheterna har EU som organisation förblivit tyst eller tomt bakåtsträvande när det gäller rätten till fri abort, preventivmedel och andra sexuella och reproduktiva rättigheter. Det finns många exempel på hur FN och EU inte har kunnat tala med en röst i dessa frågor – detta trots att Europarådets parlamentariska kommitté antagit en resolution om att alla kvinnor i Europa har rätt till lagliga och säkra aborter. Samtidigt stryker USA biståndet till organisationer som informerar om eller hjälper kvinnor med aborter.

Den 4 september i år antog dessutom Europaparlamentet en resolution som uppmanar EU-kommissionen och ministerrådet att verka för att alla kvinnor får tillgång till den information och service som krävs för att det femte millenniemålet om minskad mödradödlighet ska nås. Här måste Sveriges regering spela en större och mer aktiv roll.

Över hela världen och utan undantag för någon region är våld utövat av den egna partnern och inom familjen den vanligaste formen av våld mot kvinnor. I många länder behandlas våld mot kvinnor inom familjen fortfarande som ett privat problem och inte som det angelägna politiska och samhällsrelaterade problem det utgör. Stater har skyldighet att på alla sätt förhindra alla former av våld mot kvinnor. Underlåtenhet att göra detta innebär att staten gör sig skyldig till en kränkning av de mänskliga rättigheterna. Sverige och EU måste i internationella sammanhang enträget fortsätta fästa uppmärksamheten på dessa frågor.

Mäns våld mot kvinnor är ett av de allvarligaste folkhälsoproblemen. Mäns våld mot kvinnor är ett jämställdhetsproblem där den traditionella könsordningen om mäns överordning och kvinnors underordning fortfarande har betydelse. Förslagen och strategierna som den borgerliga regeringen lyft fram är defensiva, otydliga och saknar konkretion. Vi menar att frågan behöver lyftas fram och prioriteras tydligare.

Kvinnorna är ofta familjeförsörjare och hos kvinnorna ligger en viktig nyckel till utveckling. Samtidigt har kvinnor inte alls samma möjligheter som män att ta ansvar för sina liv, kunna påverka samhället eller ta del av globaliseringens fördelar. Biståndet måste stärka kvinnors ställning och rättigheter. Satsningar på kvinnors utbildning får direkta effekter på reproduktionsmönstren. Det leder till minskad barnadödlighet, ökad preventivmedelsanvändning, förbättrat näringsintag och ökad satsning på barns skolgång etc.

Kvinnor måste ges samma rättigheter som män inom samhällets alla områden. Inte minst handlar det om att förmå stater som ratificerat kvinnokonventionen, men med ett kulturellt undantag, att fullt ut ratificera och implementera konventionen, detta så att kvinnor och män likställs inför lagen även vad gäller exempelvis ägande, arv och vårdnad av barn.

Vi socialdemokrater vill också framhålla vikten av kvinnor i beslutsfattande positioner, detta av två enkla skäl. Det första och uppenbara är det demokratiska. Kvinnor utgör halva befolkningen och ingen ska på grund av sitt

kön utestängas från makt. Det andra handlar om politiska prioriteringar. Erfarenhet från utvecklingsländer visar att beslutande församlingar som har en hög andel kvinnor i högre grad prioriterar hälsa, utbildning och förbättringar i det lilla som i förlängningen är den bästa grunden för en positiv utveckling.

Under avsnittet säkerhetspolitik skriver vi om kvinnor och barns särskilt utsatta position i konflikt och krig samt om deras roll både i det förebyggande och det återuppbyggande arbetet.

Handel med människor

FN har vid upprepade tillfällen tagit avstånd från prostitution, till exempel i FN-konventionen *The Convention for the Suppression of the Traffic in Persons and the Exploitation of the Prostitution of Others* från 1949, i FN:s kvinnokonvention, *Cedaw*, från 1979, som föreskriver att konventionsstaterna ska vidta alla lämpliga åtgärder, inklusive lagstiftning, för att bekämpa alla former av handel med kvinnor och utnyttjande av kvinnoprostitution och i FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor från 1993. Pekingplattformen från kvinnokonferensen 1995, som dock beklagligt gör en distinktion mellan frivillig och påtvingad prostitution, och Palermodeklarationen från år 2000 anges som det första internationella dokument som nämner männen som efterfrågar prostituerade kvinnor. Vi kan dela den uppfattningen, men regeringen får inte nöja sig med att förvalta utan har ett ansvar för att gå vidare och att gå före. Sverige ska vara ett föredöme.

Enligt Amnesty International är människohandel eller trafficking en av de mest utbredda och grövsta formerna av våld mot kvinnor. Trafficking är inte enbart ett brott mot mänskliga rättigheter generellt utan inbegriper kränkningar såsom tortyr, misshandel, frihetsberövande, kränkningar av rätten till hälsa och rätten till rättvis behandling, upprättelse och ersättning.

Den mest cyniska brottsligheten är den växande handeln med kvinnor och barn för sexuellt utnyttjande och prostitution. Hundratals kvinnor kommer till Sverige varje år genom denna handel. Sverige har varit drivande internationellt för att motverka människohandeln både inom EU och FN. Sexslavhandeln måste stoppas – människan är ingen handelsvara.

Sverige har ännu inte ratificerat Europarådets konvention mot människohandel. Den borgerliga regeringen pekar i skrivelsen på vikten av att tydligt agera mot människohandel. Trots detta har polisens resurser mot människohandel dragits ned. Den tidigare socialdemokratiska regeringen öronmärkte särskilda medel till polisens kamp mot människohandel. Dessa medel tog den borgerliga regeringen bort efter valet. Vi socialdemokrater vill att särskilda medel också i framtiden öronmärks hos polisen för kampen mot människohandel.

Sverige var initiativtagare till den konvention mot människohandel som nu har trätt i kraft. Men Sveriges ratificering har av regeringen förskjutits i tiden vid upprepade tillfällen och det är ännu oklart när en ratificering kan ske och hur lagstiftningsförändringar kan komma till uttryck. Vi beklagar också att Sverige ställt sig utanför konventionens övervakningsmekanism, Greta. Att det svenska stödet till sexköpslagen vacklar trots att lagen har visat sig vara

Fel! Okänt namn på

såväl framsynt som ett verkningsfullt verktyg mot människohandel och prostitution är olyckligt. Vi oroas såväl av majoritetens splittring som av dess ovilja att lyfta fram sexköpslagen i europeiska och internationella sammanhang. Sveriges sexköpslag ska hävdas.

Situationen för minoriteter

Enligt FN finns i nästan alla länder en eller flera minoriteter. Det finns ingen tillförlitlig statistik men uppskattningsvis tillhör 10–20 procent av världens befolkning minoriteter. Detta innebär att mellan 600 och 1 200 miljoner människor är i behov av särskilda åtgärder för skydd av sina rättigheter då minoriteter ofta finns bland de mest missgynnade grupperna i samhället och att personer i minoritetsgruppen ofta utsätts för diskriminering och orättvisa samt utesluts från meningsfullt deltagande i samhälleligt och politiskt liv.

FN antog 1965 konventionen om avskaffande av alla former av rasdiskriminering. Konventionsstaterna ska vidta olika typer av åtgärder, såsom lagstiftning och utbildningsinsatser, för att förhindra att människor blir diskriminerade på grund av etnisk tillhörighet. Sverige har ratificerat konventionen. Flertalet av FN:s övriga konventioner om mänskliga rättigheter innehåller också uttryckliga förbud mot rasdiskriminering.

Enligt FN har skyddet av minoriteter fått ökad aktualitet under senare år. Detta beror på att etniska, rasmässiga och religiösa spänningar har blivit starkare och kommit att utgöra hot mot ekonomisk, social och politisk samhällsstruktur i stater, liksom mot territoriell integritet. Det finns anledning att ge ökad uppmärksamhet åt skydd för minoriteter och att motverka diskriminering av personer som tillhör nationella, etniska, religiösa eller språkliga minoriteter. I sammanhanget vill vi också understryka att både islamofobi och antisemitism måste bekämpas.

Det finns många folkgrupper/minoriteter som på olika sätt lever i en svår situation – under förtryck, i diskriminering eller som på andra sätt får sina mänskliga rättigheter kränkta, och skulle förtjäna att uppmärksammas ytterligare. Några få av alldeles för många exempel utgörs av kurderna, som är ett folk utan land, och romerna som i många länder tillhör samhällets mest utsatta grupper eller religiöst förtryckta minoriteter.

HBT-personers rättigheter

I omkring 70 länder är det olagligt med sexuella relationer mellan personer av samma kön. I sex länder är samkönad kärlek belagd med dödsstraff. Förtryck, diskriminering eller bestraffning av människor på grund av deras sexuella läggning strider mot mänskliga rättigheter. Övergrepp mot och diskriminering av personer på grund av sexuell läggning måste motarbetas och ståndpunkten främjas att alla individer ska kunna åtnjuta sina rättigheter oavsett sexuell läggning. En attitydförändring bland FN:s medlemsländer kan påskyndas genom att frågorna tas upp i olika internationella forum.

I var och en av FN-konventionerna om medborgerliga och politiska respektive ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter ges det uttryck för den folkrättsligt viktiga principen om icke-diskriminering. Ett antal exempel på

diskrimineringsgrunder räknas upp, däribland ras, hudfärg och religion – däremot inte sexuell läggning. De diskrimineringsgrunder som anges utgör inte en uttömmande lista och därför kan även andra diskrimineringsgrunder, såsom sexuell läggning, omfattas av artikelns tillämpning. Trots att många stater, likt Sverige, gör denna tolkning finns idag utrymmet för att tolka bort sexuell läggning som grund för diskriminering. Ett sätt att påskynda en attitydförändring är att påbörja ett arbete kring en HBT-konvention. Även om FN:s konvention om mänskliga rättigheter omfattar HBT-personer bör Sverige bli mera pådrivande för en HBT-konvention.

I globala sammanhang är det svårt att ta upp och diskutera frågor om diskriminering på grund av sexuell läggning och vikten av att skydda och respektera mänskliga rättigheter för HBT-personer. Frågan är på många håll omgärdad av religiösa och kulturella tabun och motståndet är kompakt från en majoritet av FN:s medlemsländer. Motståndet får absolut inte hindra Sverige från att driva dessa frågor bilateralt och multilateralt. Dessutom vill vi betona att vikt läggs vid att uppmåna länder där homosexualitet bestraffas med dödsstraff att avskaffa detta.

I de rapporter om mänskliga rättigheter i världens länder som publiceras på Utrikesdepartementets webbplats redovisas uppgifter om situationen för HBT-personer. Vi har förståelse för att tillgången till information varierar mellan olika länder. Vi vill dock påpeka att särskilt avsnittet kring HBT i MR-rapporterna måste förbättras. Det är viktigt att synliggöra situationen inte bara för homosexuella män utan även för lesbiska kvinnor.

Sidas handlingsplan för konkretisering av homo-, bi- och transfrågor i utvecklingssamarbetet 2007–2009 är en uppföljning av den studie om svensk policy kring homo-, bi- och transfrågor i internationellt utvecklingssamarbete som Sida lät genomföra på uppdrag av den socialdemokratiska regeringen under hösten 2005. Handlingsplanen ska konkretisera hur arbetet med HBT-frågor ska integreras i utvecklingssamarbetet. Det övergripande målet är att homo-, bisexuella, trans- och intersexpersoner ska kunna förbättra sina levnadsvillkor i de länder där Sverige bedriver utvecklingssamarbete. Detta innebär att i de länder där Sverige systematiskt inkluderar ett HBT-perspektiv så förväntas rättighets- och fattigdomssituationen för HBT-personer förbättras.

Vi socialdemokrater är mycket glada att handlingsplanen kommit till stånd. Väl medvetna om att en handlingsplan i sig inte löser situationen rörande mänskliga rättigheter för HBT-personer så ser vi planen som ett viktigt steg på vägen för att lyfta upp HBT-perspektivet i svensk utrikespolitik. Vi socialdemokrater förutsätter att det till riksdagen återkommer redovisningar från regeringen om hur arbetet med handlingsplanen fortlöper och hur regeringen avser att gå vidare med dessa viktiga frågor. Vi förutsätter att regeringen återkommer med en uppdatering och fortsättning av handlingsplanen efter 2009.

Fel! Okänt namn nå

Rättssäkerhet i kampen mot terrorism

Sedan terrorattentatet den 11 september 2001 har kampen mot terrorism präglat den internationella agendan. Den internationella terrorismen styrs av krafter som politiskt och medvetet hotar våra öppna samhällen, dels genom direkta dåd, dels genom hot i syfte att tvinga oss till eftergifter vad gäller öppenhet, demokrati och mänskliga rättigheter. Det kan vi aldrig acceptera. Kampen mot internationell terrorism är viktig och måste föras i ett brett internationellt samarbete. Den kräver samarbete mellan stater och internationella organisationer, där FN har en central roll. För att vår kamp ska lyckas måste den bygga på respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten.

Men i en ojämn kamp mot en fiende som inte skyr några medel ställs det extra hårda krav på oss som tror på demokrati och varje individs okränkbarhet. I kampen mot terrorismen måste rättssäkerheten för den enskilde individen vara tydlig. Vår gemensamma kamp mot terrorism skadas när den förs utan hänsyn till de värden den ska försvara.

Den förra socialdemokratiska regeringens tydliga ställningstagande att Guantánamo-fängelset ska stängas är ett sådant exempel. Basen har sedan 2002 använts som fångläger för personer med misstänkt koppling till al-Qaida. Denna fångenskap, utan rättegångar eller formella brottsanklagelser, kritiserar av hela det internationella samfundet för att bryta mot de mänskliga rättigheterna och Genèvekonventionen.

Den svenska regeringen vill vara en stark röst för mänskliga rättigheter och demokrati i världen. Då måste även USA och Ryssland kritiserar när de bryter mot de mänskliga rättigheterna.

De så kallade terroristlistor som FN upprättade kort tid efter terrorattackerna i USA i november 2001 var undermåliga vad gäller rättsäkerhet. Den dåvarande socialdemokratiska regeringen agerade med framgång både inom FN och EU för att omgärda listningen med regler och öppenhet. Det är inget lätt arbete, men nödvändigt då det är just ett öppet samhälle vi vill värna. Terroristlistning av individer är problematiskt och vi önskar att det skulle gå att finna bättre sätt att arbeta på. Men då dessa listor finns och är en aktiv del i kontrollen av internationella terrorister är det av yttersta vikt att arbetet med att förfina rättssäkerheten kring dessa fortsätter. En möjlig väg vore att införa en internationell rättslig överklagandeinstans för personer och organisationer som listats. Det skulle öka rättssäkerheten i listor som verktyg.

Kampen mot terrorism har på senare tid mycket kommit att handla om var individer ska lagföras och om utlämningar av misstänkta förbrytare. Sverige fick kritik från FN:s tortyrkommitté för utlämningen av två egyptier då detta gjordes mot så kallade diplomatiska försäkringar om att de inte skulle komma att torteras. Senare visade det sig att fångarna trots detta torterades i fängelse och under förhör. Det socialdemokratiska partiet ställer sig mycket tveksamt till att det finns något tillfälle då utlämning mot diplomatiska försäkringar är befogade.

Vi har också på senare år fått dokumenterade exempel på CIA-läger och CIA-flygningar av fångar till länder där förhör kan genomföras med betydligt hårdare metoder än vad som skulle vara möjligt i amerikanska fängelser, en

form av tortyr på entreprenad. Vi socialdemokrater är ytterst kritiska till detta sätt att förhålla sig till internationell rätt och internationella förbud mot tortyr. Vår kritik riktar sig både mot de stater där tortyren av misstänkta terrorister de facto utförs, och mot USA som ser mellan fingrarna med detta.

Enskilda fall och Dawit Isaak

I den internationella rätten slås fast att utlänningarnas personliga frihet måste respekteras. Av detta följer bland annat krav på att det ska finnas en straffrätt och straffprocessrätt som inte diskriminerar dem och krav på att godtyckliga frihetsingrepp inte förekommer. Rätten att ge diplomatiskt skydd är en rättighet som tillkommer staten. Det är således staten som avgör om den vill ingripa eller inte till förmån för en enskild medborgare.

Vi socialdemokrater kände en djup oro när statsminister Fredrik Reinfeldt uttalade att han som regeringschef inte tar upp enskilda fall av kränkningar i bilaterala samtal. Hade detta fått bli regeringens hållning hade det inneburit en förändring i svensk utrikespolitik. En av styrkorna i det svenska arbetet för mänskliga rättigheter har varit just att vi har kunnat kritisera såväl stater som gerillarörelser och kombinera detta med ett genuint engagemang för den enskilde som drabbas. Vi anser att det är en skyldighet att som regeringschef synliggöra om svenska medborgare utomlands får sina mänskliga rättigheter kränkta.

2001 fick Eritreas president Isayas Afeworki mycket kritik för hur han styrde landet. I skuggan av terrorattackerna i USA i september 2001 passade regimen på att fängsla kritikerna och stänga all oberoende press. 11 politiker och 10 journalister fängslades, däribland den svenska medborgaren Dawit Isaak. Sedan dess sitter Dawit Isaak fängslad utan rättegång och utan kontakt med omvärlden. Inskränkningarna av yttrandefrihet fortsätter i Eritrea. Regeringen måste ta upp bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna med företrädare för Eritrea. Dawit Isaak och andra fängslade i motsvarande situation måste omedelbart släppas eller få en rättvis rättegång enligt internationella vedertagna rättsnormer.

FN:s råd för mänskliga rättigheter

FN:s nya MR-råd syftar till att främja och skydda de mänskliga rättigheterna på global nivå och kan löpande under året ta sig an kränkningar av de mänskliga rättigheterna. Rådet ersätter den gamla kommissionen för mänskliga rättigheter som har kritiserats hårt för bristande trovärdighet på grund av att MR-förbrytare har ingått som medlemmar.

I den text som ligger till grund för det nya MR-rådet sägs att ”medlemmar som valts till rådet ska upprätthålla högsta standard när det gäller främjande och skydd av mänskliga rättigheter, till fullo samarbeta med rådet, och bli granskade under den generella periodiskt återkommande granskningsmekanismen, under sin medlemsperiod”.

De 47 medlemmarna i rådet väljs individuellt genom en absolut majoritet i generalförsamlingen. Om rådets medlemmar misslyckas med att upprätthålla höga normer beträffande mänskliga rättigheter, kan de avstängas genom två

Fel! Okänt namn på

tredjedels majoritet vid omröstning bland medlemmarna i generalförsamlingen som är närvarande vid mötet.

Vi socialdemokrater bejakar övergången till ett MR-råd. Vi ser det som ett stort framsteg och vill att Sverige ger sitt stöd till rådets arbete, men vill också betona att rådets arbetsformer är en kompromiss. Det faktum att Vitryssland kunde ta sig så långt som till slutomröstning för att vara en av medlemmarna i rådet är mycket oroande och pekar på de problem som rådets konstruktion har. Men faktum är också att Vitryssland valdes bort, vilket i sin tur pekar på att det finns mekanismer för granskning som är starkare än i den gamla kommittén för mänskliga rättigheter.

Vi vill i detta sammanhang också tydliggöra att det socialdemokratiska partiet anser att MR-rådets specialrapportörer är ytterst viktiga för arbetet. Vi förutsätter att Sverige även framgent arbetar för att bevara specialrapportörerna. Dessutom vill vi betona att vi ser det som nödvändigt att hitta former för NGO:s deltagande i MR-rådet.

Internationella brottmålsdomstolen

International Criminal Court (ICC) bygger på att

- ? det internationella samfundet har ett gemensamt ansvar för kränkningar av mänskliga rättigheter
- ? den enskilde individen ansvarar för sina handlingar
- ? lydnadsplikt utesluter inte ansvar för brott
- ? ställning som stats- eller regeringschef inte friar från straffansvar.

Domstolens stadga, Romstadgan för den internationella brottmålsdomstolen, antogs år 1998 och trädde i kraft den 1 juli 2002. Idag är över 100 stater parter till Romstadgan. Många större stater – däribland USA, Ryssland, Kina och Indien – står dock fortfarande utanför samarbetet. USA är den enda stat som aktivt motarbetar ICC. För att öka legitimiteten och för att intensifiera arbetet är det viktigt att fler stater tar aktiv del i ICC:s arbete. Sverige har ett viktigt ansvar i att förmå fler stater att ansluta sig till Romstadgan.

ICC kan döma över brotten folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser. Dessa brott existerade folkrättsligt redan före Romstadgans tillkomst. Dock har definitionerna av brotten utvecklats och konkretiserats i och med Romstadgan; till exempel är det explicit angivet att sexuellt våld kan utgöra brott. ICC kan som strängaste straff utdöma fängelse på livstid. Dödsstraff kan inte utdömas.

Brottsofferfonden har inrättats för att säkerställa att brottsoffer får en rättvis behandling vid rättegångar och att man som brottsoffer får möjlighet till skadestånd. Ersättning kan erhållas för medicinsk vård, fysiska och psykiska skador samt saksador. Ersättning kan ges direkt till den enskilde eller till ett kollektiv. I de fall då den dömda inte har medel att betala skadestånd kan fonden utbetala ersättning från sina egna medel. Fonden får gåvor från stater, internationella organisationer och enskilda. Sverige är en av givarna till ICC:s brottsofferfond. För oss socialdemokrater är det viktigt, både för att ge dom-

stolen möjlighet att arbeta effektivt och för att visa vårt stöd till dess viktiga arbete.

För oss socialdemokrater är möjligheten att inom ramen för den internationella rättsordningen utkräva individuellt ansvar för brott mot de mänskliga rättigheterna ett avgörande framsteg.

Skyldigheten att skydda

Socialdemokratin ser det som ett viktigt framsteg att världens länder antog principen om skyldigheten att skydda vid FN:s reformtoppmöte hösten 2005. Principen innebär att det är varje stats ansvar att skydda sin befolkning mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och andra brott mot mänskligheten och att agera för att förebygga sådana allvarliga övergrepp. I en situation när en stat inte förmår eller vill leva upp till detta ansvar har det internationella samfundet en skyldighet att ingripa för att skydda en befolkning.

Socialdemokratin vill utveckla arbetet i alla faser i skyldigheten att skydda: att förebygga konflikter och övergrepp genom politiska och humanitära åtgärder, att agera då katastrofen är ett faktum och att bistå med att återbygga ett land efter en våldsam konflikt.

Den största utmaningen för det internationella samfundet är att genomföra principen om skyldigheten att skydda i praktiken. I vilka situationer och med vilka medel får omvärlden ingripa när en stat inte förmår eller vill skydda sin befolkning? Socialdemokratin anser att FN-mandat för fredsframtvängande operationer är centralt. Samtidigt vill vi bidra till att stärka de regionala organisationernas möjligheter att ta ansvar för skyddet av civila och för människors säkerhet.

För alla fredsbevarande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat. Ett mandat givet av FN:s säkerhetsråd ska alltid eftersträvas. Tyvärr kan säkerhetsrådet svika sitt ansvar för internationell fred och säkerhet på grund av att något av de permanenta medlemsländerna använder sin vetorätt. Vid extrema nödsituationer och där säkerhetsrådet är blockerat kan därför annat mandat i enlighet med FN-stadgans principer ge stöd till en fredsbevarande insats.

Skyldigheten att skydda innebär ett radikalt nytänkande när det gäller synen på suveräniteten. Den betonar att suveränitet innebär skyldigheter gentemot den egna befolkningen, ett ansvar att värna om människors säkerhet och inte längre ger frihet att slippa yttre inblandning.

Motståndet mot ingripanden från det internationella samfundet är fortfarande stort, dels från länder som fruktar att stormakterna vill använda skyldigheten att skydda för egna maktpolitiska syften och dels från länder som använder suveräniteten som skydd för att begå MR-övergrepp. Arbetet för att få såväl enskilda stater som det internationella samfundet att leva upp till sitt ansvar att skydda civila måste utvecklas vidare.

Fel! Okänt namn på

Barn i världen

Barnkonventionen och dess tilläggsprotokoll är viktiga redskap för att förbättra barns situation i världen. Vi socialdemokrater vill att Sverige ska fortsätta sitt engagemang för att samtliga stater ska ratificera dessa.

Barn är ofta särskilt utsatta exempelvis när det gäller konflikter, inte minst barn som tvångsrekryteras till den grymma tillvaron som barnsoldat, fattigdom, flickors rättigheter och barnarbete. Barn riskerar att utnyttjas och de saknar ofta möjlighet att skydda sig eller göra sin röst hörd. Därför behövs ett barnperspektiv i alla frågor som rör deras mänskliga rättigheter och i vårt utvecklingssamarbete.

FN och folkrätten

Den viktigaste internationella organisationen är Förenta Nationerna, men FN är aldrig starkare än vad medlemsstaterna tillåter. För att stärkas måste FN reformeras. Organisationen ska förmå att såväl hantera kriser och värna mänskliga rättigheter som att främja social och ekonomisk utveckling. Det är viktigt att kopplingen mellan fred, säkerhet och utveckling är tydlig. Utan ett effektivt arbete mot orsaker till konflikter, fattigdom och politisk extremism kommer heller inte konflikterna i sig att kunna bekämpas. Likadant är det i ett återuppbyggnadsskede efter en konflikt. Om inte säkerheten kan garanteras, ofta med hjälp utifrån, så kan heller inte återuppbyggnaden och utvecklingen ta fart.

En modern folkrätt sätter människors säkerhet före staters suveränitet. I första hand är det stater som ska skydda och hjälpa sina invånare. De är ansvariga inför såväl sina medborgare som det internationella samfundet. Det är inte rimligt att stater i skydd av sin suveränitet begår grova övergrepp mot sin egen befolkning. Suveränitet kan inte bara betyda skydd från inblandning utifrån utan även ett ansvar inför världssamfundet för den egna befolkningen. Om en stat inte kan, eller vill, leva upp till det ansvaret är det FN:s skyldighet att kunna agera oavsett om staten samtycker eller inte.

För alla fredsbevarande operationer som Sverige deltar i ska det finnas ett tydligt folkrättsligt mandat. Ett mandat givet av FN:s säkerhetsråd ska alltid eftersträvas. Tyvärr kan säkerhetsrådet svika sitt ansvar för internationell fred och säkerhet på grund av att något av de permanenta medlemsländerna använder sin vetorätt. Vid extrema nödsituationer och där säkerhetsrådet är blockerat kan därför annat mandat i enlighet med FN-stadgans principer ges stöd till en fredsbevarande insats.

FN:s säkerhetsråd har ansvaret för internationell fred och säkerhet. Rådets konstruktion bygger på situationen efter andra världskriget och är i dag inte representativ för hur världen ser ut. På grund av vetorätten är dessutom säkerhetsrådet blockerat i vissa konflikter. Av samma skäl är det mycket svårt att nå tillräcklig enighet om nödvändiga reformer. Vår vision är en helt annan beslutsordning för folkrätten och internationell lag. Vi vill se ett effektivt

säkerhetsråd som kan ta sitt fulla ansvar för internationell fred och säkerhet. Beslut ska kunna fattas med kvalificerad majoritet i rådet eller generalförsamlingen och vårt mål, realistiskt sett dock på lång sikt, är att vetot ska avskaffas. Samsyn och enigt agerande är önskvärt, men sällan bättre än inget agerande alls. För att FN:s säkerhetsråd ska kunna ta sitt ansvar för internationell fred och säkerhet är det nödvändigt att vetokulturen förändras. Säkerhetsrådet bör arbeta som ett förhandlingsorgan där användandet av vetot ska ses som ett misslyckande.

För att bli legitimt och mer relevant behöver säkerhetsrådet utvidgas och bättre representera världens folk. Stormaktsdominansen ska brytas. Alla stater ska kunna utöva inflytande, även om det är naturligt att demokratier ges starkare förtroenden, liksom de stater som mest aktivt bidrar till FN, dess budget och insatser. Generalförsamlingen, säkerhetsrådet och det ekonomiska beslutsorgan som vi önskar inrätta bör öppnas för insyn och initiativ från internationella folkrörelser och folkvalda parlament.

En utvidgning av säkerhetsrådet får inte tillåtas innebära ytterligare maktförskjutning till den rika delen av världen. Ytterligare permanenta medlemmar vore också en återvändsgränd för reformer, i synnerhet om dessa även får vetorätt. En balans mellan olika regionala perspektiv är mycket viktig, men tillfredsställs inte genom enbart mer makt åt regionala stormakter. EU och eventuellt andra regionala organ kan få ökat ansvar för effektiv samordning i FN. I ekonomiskt beslutsfattande är EU en allt viktigare röst.

I dagens värld är det ofta andra spänningar än de militära som skapar väpnade konflikter. Ekonomiska klyftor och etniska och sociala motsättningar utgör ett större hot mot freden, och de tar sig oftare uttryck i konflikter inom stater än mellan stater.

Fattigdom skapar sociala motsättningar, motsättningarna leder till våld och våldet till ökad fattigdom. Fattigdom och krig skapar på det sättet sina egna onda spiraler med ständigt stegrade övergrepp mot mänskligt liv och mänskliga rättigheter. Ett långsiktigt fredsbevarande arbete måste inriktas på de underliggande sociala och ekonomiska faktorer som skapar och underhåller våldet. Att bekämpa fattigdomen, stärka demokratin och bevara freden är mål som är sammanflätade med varandra.

Förenta Nationernas möjligheter att ingripa i fredsbevarande syfte måste stärkas. Den internationella fredsbevarande snabbinsatsstyrkan Shirbrig har funnits sedan 1996 och Sverige är ett av 16 medlemsländer. Avsikten med Shirbrig är att FN ska ha en styrka tillgänglig som kan rycka ut med kort varsel under en inledande fas i en fredsbevarande insats. Fördelarna med Shirbrig är bland annat att den är oberoende och står fri från de stormaktskopplingar som kan försvåra fredsinsatser. En annan fördel är att Shirbrig bara kan användas för operationer som har FN:s stöd. Under längre tid har flera rykten florerat om att styrkan ska läggas ner. Det vore mycket olyckligt då det behövs mer kapacitet i form av snabbinsatsstyrkor vid kriser, inte mindre. Shirbrig bör även i fortsättningen få Sveriges fulla stöd.

FN måste utarbeta strategier för att tidigt kunna spåra hotande konflikter och kunna gå in och påverka dem. FN måste stärkas legalt genom att vetorätten i säkerhetsrådet inskränks och genom att FN och FN-stadgan ska vara

Fel! Okänt namn på

styrande för allt användande av militärt våld i internationella och nationella konflikter, praktiskt genom säkrande av tillgång till insatsstyrkor under FN:s kommando. FN måste samtidigt bli en central aktör i kampen för de mänskliga rättigheterna och i bekämpandet av fattigdomen, som står i fokus för solidaritetsarbetet när nu den koloniala frigörelseprocessen i huvudsak är avslutad. För att kunna fylla dessa roller måste FN reformera sin inre organisation. FN ska stödja och aktivt upprätthålla dialog med globala folkrörelser.

Det krävs ett effektivt och rättssäkert internationellt regelverk för att möta terrorism och organiserad brottslighet, som inte innebär brott mot mänskliga rättigheter eller kränkningar av den personliga integriteten. Den Internationella domstolen och den Internationella brottmålsdomstolen måste ges bättre möjligheter och större resurser att verka. När enskilda staters rättsskipning inte fungerar, eller om de inte vill bestraffa krigsförbrytelser, brott mot mänskligheten eller folkmord är det viktigt att den Internationella brottmålsdomstolen tar över. Detta ger en möjlighet att döma även de högsta politiska och militära ledarna och det avskräcker från nya brott. Det är viktigt att alla stater undertecknar och ratificerar konventionen om upprättande av Internationella brottmålsdomstolen så att den kan få så stor möjlighet att agera som möjligt.

Kampen mot diskriminering på grund av kön, etnicitet, sexuell läggning, funktionshinder och religion måste föras både nationellt och internationellt. Barns rättigheter och jämställdhet inom den internationella rätten ska stärkas. Mänskliga rättigheter i arbetslivet och genomförandet av ILO:s konventioner, framför allt rätten att organisera sig fackligt och kamp mot barn- och slavarbete måste uppmärksammas mer. Inom Europa finns Europadomstolen som har möjlighet att fälla enskilda stater för brott mot Europakonventionen om de mänskliga rättigheterna. En liknande ordning borde gälla på global nivå där enskilda kan få sin sak prövad om de upplever att den enskilda staten bryter mot deras rättigheter. Vid många konflikter och folkrättsbrott diskuteras sanktioner som påtryckningsmedel. Sanktionsinstrumentet är dock trubbigt, oftast drabbas de redan mest utsatta och de ansvariga går fria. Därför måste det till vassare, riktade sanktioner.

Sedan terrorattentatet den 11 september 2001 har kampen mot terrorismen präglat den internationella agendan. Det öppna samhället, demokratin och tryggheten utmanas av den internationella terrorismen. Kampen mot terrorismen är en gemensam angelägenhet och kräver samarbete mellan stater och internationella organisationer, där FN har en central roll. För att vår kamp ska lyckas måste den bygga på respekt för de mänskliga rättigheterna och folkrätten. Vår gemensamma kamp mot terrorism skadas när den förs utan hänsyn till de värden den ska försvara. Kampen mot terrorismen får inte bli en ridå bakom vilken man begår grova övergrepp.

Säkerhetspolitik

Nya hot och en modern säkerhetspolitik

Förändringarna i vår omvärld under de senaste decennierna har varit omvälvande och i huvudsak positiva. För Sverige har det kalla krigets slut inneburit att några av de allvarligaste hoten mot vår säkerhet har försvunnit. Samtidigt har en ny osäkerhet vuxit fram. Globaliseringen förändrar den världsbild vi är vana vid. Nya stormakter växer fram. Det militära invasionshotet mot vårt land har ersatts av en mer mångfacetterad hotbild.

Hoten mot Sverige och våra grannländer är svåra att förutsäga och de är gränslösa och komplexa. De kan ha sin grund i konflikter och tvister kring energi- och råvaruförsörjning, vara ett resultat av miljöpåverkan och klimatförändringar, komma från naturkatastrofer och olyckor, härröra från organiserad brottslighet och terrorism eller ta formen av attacker mot känsliga tekniska och IT-relaterade system. Det kan heller inte uteslutas att Sverige eller våra grannländer i framtiden kommer att utsättas för militära hot. Alla dessa hot kan uppstå plötsligt och beredskapen för att möta både gamla och nya typer av hot måste vara god.

FN-stadgan förpliktar alla stater att värna om internationell fred och säkerhet. För att leva upp till detta krävs en aktiv utrikespolitik och ett aktivt arbete för de mänskliga fri- och rättigheterna både hemma och utomlands. Demokratiska och välmående grannländer är en förutsättning för fortsatt säkerhet i vårt närområde.

Vi vill att en modern svensk säkerhetspolitik ska innehålla följande element: Ett militärt alliansfritt Sverige, ett ökat nordiskt samarbete, en aktiv Östersjöpolitik, ett stärkt Europasamarbete och ett starkare Förenta Nationerna.

Sedan 1990-talets början har antalet väpnade konflikter mellan stater minskat dramatiskt. Allvarligt är dock att den politiska avspänningen mellan öst och väst inte har lyckats bryta den internationella trenden av återigen ökade militära utgifter. Stater väljer att möta icke-militära hot med militära medel, varför världen behöver en ny kultur av nedrustning och avmilitarisering. Trots utvecklingen med avspänning mellan länder tvingar konflikter inom stater många människor att leva med krigets fasor. Lidande skulle ofta ha kunnat förhindras, men omvärlden har reagerat först när krisen är ett faktum. Tydligast är det vid systematiskt förtryck av etniska och religiösa grupper inom en stat vilket efter många år leder till en regional väpnad konflikt och etnisk rensning.

Många av dagens hot och kriser har sina rötter i en ojämlig fördelning av resurser, avsaknad av demokrati eller brist på respekt för mänskliga rättigheter. Extrem fattigdom är ett direkt hot mot miljoner människor, men utgör också grund för väpnade konflikter. Alla länder och människor måste ges möjlighet till utveckling, endast så är en säkrare värld möjlig. Ekonomisk och social utveckling är en förutsättning för fred. Likaså gäller det omvända, fred och mänsklig säkerhet är en förutsättning för utveckling. Så länge miljontals människor lever under hotet av väpnade konflikter, eller på flykt undan kriser,

Fel! Okänt namn på

går all kraft åt till att överleva och skydda sig och sin familj. För den enskilda människan och samhället blir det en ond cirkel av konflikter, osäkerhet och fattigdom.

I den rika delen av världen ser vi att våld, vapen och sårbarheter till stor del ändrat karaktär. Andra vapen än militära kan användas för att slå ut viktiga samhällsfunktioner, skapa instabilitet och orolighet och skada tilltron till vår samhällsmodell. Det är inte bara stater utan i allt högre utsträckning grupper och enskilda som står för dessa hot. Genom att skada elförsörjning, telekommunikationer och IT-system inom till exempel sjukvård, kreditväsen och liknande kan vår självbestämmanderätt hotas. Den snabba teknikutvecklingen har fört med sig att vårt dagliga beroende av högteknologiska system utgör den främsta säkerhetspolitiska utmaningen. Staters maktmonopol är brutet och människors säkerhet kan i dag hotas genom angrepp i syfte att skada värden och funktioner, hot som är gränsöverskridande och kan drabba utan förvarning. Sveriges försvarspolitik utgår av tradition från att med militära medel slå tillbaka ett väpnat angrepp från en annan stat. Försvarsförmåga i en ny tid är betydligt mer än så. Vår försvarspolitik måste bygga på insikten om nationens sårbarhet och den nya tidens aktörer och medel.

Sverige och övriga i världssamfundet har ett gemensamt ansvar att möta både militära hot och andra utmaningar mot demokrati och trygghet. För att se hot och lösningar i ett sammanhang måste vi utgå ifrån ett bredare säkerhetsbegrepp och arbeta mer förebyggande, men samtidigt kunna agera snabbare och mer kraftfullt när en konflikt uppstår som inte kunnat förhindras.

Utgångspunkten ska vara att skydda människor och mänskliga värden, inte endast stater och dess gränser. Socialdemokraterna har drivit fram en svensk politik för förebyggande insatser, som rymmer konkreta förslag om medling, politisk påtryckning, polisiär övervakning och insatser för att stärka rättsstaten, men även snabba och kraftfulla militära insatser. Sverige ska satsa mer på att sprida och genomföra den strategi för förebyggande arbete som finns. När en konflikt väl uppstått krävs det snabba insatser för att hantera den uppkomna krisen. Avgörande är att kunna gripa in tidigt för att förhindra att en konflikt sprids eller förvärras – vi har sett för många exempel där en konflikt leder till massmord eller etnisk rensning. Här behövs en förstärkning internationellt både av resurserna, kunskap och av förmågan att snabbt kunna hantera akuta kriser.

För en varaktig fred i ett konflikthärjat samhälle krävs ett långsiktigt återuppbyggnadsarbete med en kombination av civila och militära medel. I länder med långvariga konflikter, där unga män i långa tider bara känt till livet som soldat eller gerillakrigare, måste det satsas på utbildning och program för att dessa ska kunna komma tillbaka till ett fungerande liv.

Ett trovärdigt försvar är ett viktigt säkerhetspolitiskt instrument. Det verkar avskräckande genom att visa för omvärlden att Sverige är berett att, själv försvara sin nationella integritet och sitt självbestämmande. Därmed utgör det också en grund för en trovärdig alliansfrihet. Det svenska försvaret bidrar vidare till en säkrare värld genom insatser för fred och säkerhet i konflikt-drabbade områden. Ett trovärdigt försvar måste ständigt förändras beroende på den aktuella säkerhetspolitiska situationen.

I dag och under överskådlig tid är ett militärt angrepp från en annan stat direkt mot Sverige osannolikt samtidigt som behovet av internationella insatser för fred och säkerhet ökar. Till denna verklighet måste Sveriges säkerhets- och försvarspolitik anpassas.

Kvinnor i konflikter

I arbetet med mänsklig säkerhet saknas oftast det genusperspektiv som behövs för att se skillnader i mäns och kvinnors säkerhetsbehov. Oftast är det kvinnors situation som osynliggjorts. Kvinnor och barn är de som drabbas hårdast i en konflikt. Systematiska våldtäkter och massvåldtäkter används som ett vapen i konflikter och det drabbar naturligtvis den utsatta individen oerhört hårt men också hela samhället. Betydande resurser måste satsas på de behov som kvinnor och flickor har av skydd och stöd under och efter en konflikt. Samtidigt är det viktigt att understryka kvinnors avgörande uppgifter och roll i fredsprocesser, som beskrivs i FN:s säkerhetsråds resolution 1325 och resolution 1820 om sexuell våld i konflikter.

Det är viktigt att Sverige agerar både nationellt och internationellt för att förbättra arbetet med FN:s resolutioner 1325 och 1820. Den svenska handlingsplanen för resolution 1325 löper ut vid årets slut och en ny, skärpt, sådan bör antas. Regeringen har hittills underlåtit att ta upp till exempel resolution 1325 i sina propositioner om internationella insatser, vilket vi tycker är allvarligt, och vi kräver att regeringen lägger större vikt vid dessa frågor.

Det är också av vikt att Sverige driver på arbetet med att omsätta resolutionerna i handling både nationellt och internationellt, exempelvis genom att arbeta för att implementera resolutionerna i EU och FN. Ett utmärkt tillfälle att göra detta är i samband med den kommande revisionen av EU:s säkerhetsstrategi.

FN och regionala organisationer

Sveriges samarbete med Nato har blivit möjligt eftersom Nato har förändrats sedan det kalla kriget. Nato är en central aktör för europeisk säkerhet och internationell krishantering. Sverige deltar i vissa FN-stödda fredsbevarande operationer som leds av Nato. FN ger ofta i uppdrag till Nato att utföra fredsoperationer eftersom denna organisation har resurser att leda vissa komplicerade insatser. Sveriges samarbete med Nato i FN-mandaterade fredsbevarande insatser är viktigt, men samtidigt är vi tydliga med att Sverige inte ska delta i militära operationer som har sin grund i Natostadgans artikel fem om ömsesidiga försvarsgarantier. Sverige bör fortsätta det aktiva engagemanget och deltagandet i internationella insatser inom ramen för FN, EU, Nato och OSSE.

FN kan också ge andra regionala organisationer som exempelvis EU och AU, Afrikanska unionen, uppdraget att leda en fredsbevarande operation. EU har utvecklat sin kompetens att leda alltmer besvärliga operationer. Sverige har deltagit i praktiskt taget alla fredsfrämjande insatser som EU har gjort. Vi anser att det är positivt att också den Afrikanska unionen utvecklar sin beredskap att leda operationer på uppdrag av Förenta Nationerna.

Fel! Okänt namn nå

EU:s krishantering

EU håller på att utvecklas till en aktör som innehåller just den bredd av instrument som krävs för att kunna möta dagens mångfacetterade hot. Detta är positivt. Den solidaritet som finns mellan de europeiska länderna innebär att det är otänkbart att Sverige skulle förhålla sig passivt om ett annat medlemsland drabbades av en allvarlig kris.

Samtidigt som Förenta Nationerna har det övergripande ansvaret för fred och säkerhet i världen så ökar kraven från FN på att också regionala organisationer som EU ska ta ett större ansvar. En region som representerar 450 miljoner människor, en fjärdedel av jordens rikedom och som spenderar mer än 1 500 miljarder kronor på militärt försvar bör också ta ett större ansvar för fred och säkerhet. Därför är det viktigt att den säkerhets- och försvarspolitik som utvecklas inom EU ger ökad förmåga och kapacitet för krishantering. Det råder ingen motsättning mellan att delta i EU:s krishantering och ett fortsatt starkt engagemang för FN.

Tvärtom kommer en fungerande krishantering i Europa att stärka FN och ge stabil och pålitlig säkerhet i Europa. EU:s krishantering ska i alla delar ske i enlighet med principerna i FN-stadgan. Därför bör EU förbättra sin förmåga att förebygga och hantera kriser, i nära samarbete med FN. EU har tillgång till ett mycket brett spektrum av instrument. Dessa sträcker sig över diplomati, handelsavtal, bistånd till rättsväsen och polis, till militära insatser. Bredden av instrument och förmågan att koordinera dessa inom en gemensam ram gör EU till en unik aktör för internationell krishantering. Redan i dag genomför EU såväl militära som civila krishanteringsinsatser. FN och regionala organisationer som Afrikanska unionen efterfrågar stöd för snabba internationella insatser. Här råder globalt en stor brist på kapacitet. Att tidigt kunna vara på plats för att förhindra att en kris växer och sprids är avgörande. Det är viktigt att EU etablerar civila snabbinsatsgrupper med bland annat räddningstjänst, sjukvård, polis och åklagare. Dessa ska snabbt kunna sättas in för att hjälpa offer för terrordåd, naturkatastrofer eller andra kriser.

Nationell strategi för internationella insatser

Förmåga till internationella insatser handlar både om att kunna vara närvarande i ett konfliktområde under lång tid i stabiliserande syfte och om att snabbt kunna ingripa i en uppblussande konflikt. Sveriges insatser ska därför spänna över hela skalan från förebyggande åtgärder till fredsframtvingande insatser på säkerhetsrådets uppdrag.

Tidigare i år presenterade regeringen en skrivelse om nationell strategi för internationella insatser. Tyvärr visade det sig att skrivelsen mer hade karaktär av en önskelista – Sverige ska ha förmågan att vara överallt och göra allting – än en samlad nationell strategi. Vi vill därför lyfta fram några av de frågeställningar som borde ingått i strategin. De är väl värda en fortsatt diskussion. En strategi för Sveriges deltagande i internationella insatser borde konkret ha belyst hur utrikes-, försvars-, säkerhets- och utvecklingspolitiken ömsesidigt berikar varandra och skapar en genomtänkt helhet som därigenom lägger grunden för breda välplanerade insatser. Regeringens skrivelse berörde inte

ens grundläggande frågor som: Hur prioriterar vi när våra resurser inte räcker till för allt vi vill göra? Vilka tänkbara behov av svenskt deltagande ser vi framöver?

I regeringens skrivelse talades mycket om samlade insatser med både civila och militära delar, men några konkreta resonemang eller avvägningar fanns inte.

Vi socialdemokrater är positivt inställda till samordning och strategisk styrning för att olika typer av insatser ska kunna öka varandras verkningsgrad. Men det är inte realistiskt, eller kanske ens önskvärt, med helt samlade civil-militära insatser. Det finns flera viktiga och komplexa frågeställningar som en strategi måste ta ställning till eller åtminstone problematisera kring. Några exempel:

- ? Risken för att de civila insatsernas opartiskhet ifrågasätts. Det kan äventyra både säkerheten för exempelvis biståndsorganisationernas personal liksom deras möjligheter att verka.
- ? Det är svårt att föra samman olika insatsers ledning och struktur både på grund av de stora olikheterna mellan civila och militära strukturer och det faktum att olika insatsers självständighet kan ifrågasättas.
- ? De civila insatserna är inte heller enhetliga. De kan vara av helt olika karaktär: svenska enskilda organisationer, statliga myndigheter eller multilaterala EU- eller FN-organ. En del insatser är finansierade från Sverige men utförs av andra. Vad eller vilka av dessa tänker sig regeringen ska ingå i den samlade strategin?
- ? När en nation bedriver "totalentreprenad" i ett visst område kan problem uppstå. Ett exempel är de spänningar som kan bli följden av att Sverige kanaliseras bistånd för återuppbyggnad till ett område där svensk trupp är verksam samtidigt som grannområdet där annat lands trupp verkar inte får del av sådana resurser. Om dessutom dessa två områden domineras av olika befolkningsgrupper kan problemen bli ännu större.
- ? Vad som ska vara styrande för hur de civila resurserna kanaliseras. Det är inte alls säkert att de största biståndsbehoven finns just där de svenska trupperna är verksamma eller att den typ av bistånd som efterfrågas är något just Sverige är det mest lämpade landet att bidra med.

Vi socialdemokrater har tidigare påtalat behovet av en bred strategi när det gäller de viktiga och svåra insatserna i Afghanistan. Detta har regeringen ännu inte klarat av att leverera. Den utmärkta redogörelse om en samlad Afghanistaninsats som Norges socialdemokratiska utrikesminister lagt fram inför Stortinget visar kvalitetsskillnaden mellan dessa två regeringar. Afghanistan utgör ett tydligt exempel på hur utveckling och säkerhet hänger ihop liksom på behovet av samordning av sinsemellan olika komponenter i en total insats.

Vi avser att återkomma angående Afghanistan när regeringen senare i höst lägger sin proposition om det svenska deltagandet i ISAF.

Fel! Okänt namn nå

Sveriges militära alliansfrihet

Sveriges säkerhetspolitik syftar till att bevara fred och självständighet för vårt land, bidra till stabilitet och säkerhet i vårt närområde samt att stärka internationell fred och säkerhet. Den militära alliansfriheten ger oss handlingsfrihet och innebär också möjlighet att agera vid internationella konflikter där militärt bundna stater av olika skäl inte kan utnyttjas.

Sverige har under åren efter det kalla krigets slut på ett bra sätt klarat att hävda den militära alliansfriheten på ett trovärdigt sätt samtidigt som Sverige visat vilja och förmåga att bidra till internationella fredsbevarande eller fredsskapande operationer. Den svenska opinionen har under en lång tid visat på en överväldigande majoritet för dem som vill behålla den framgångsrika militära alliansfriheten. För moderater och folkpartister har detta naturligtvis varit en nagel i ögat. Viljan hos dessa partier att föra Sverige in i Nato ska inte underskattas även om de deklarerat att det inte blir aktuellt under denna mandatperiod och att det behövs ett stöd från Socialdemokraterna för en sådan kursändring i säkerhetspolitiken. För dessa partier handlar det nu om att försöka förbereda opinionen för det som moderaterna länge kallat ”nästa naturliga steg”, nämligen en medlemskapsansökan. Vi kan redan nu se hur svensk utrikespolitik och försvarspolitik anpassas till detta mål.

Länge ville regeringen att Sverige skulle delta i en Nato-operation, Operation Active Endeavour, som enbart grundades på ett beslut i Nato i enlighet med artikel fem i Natostadgan, omedelbart efter terrorattentatet den 11 september. Vi socialdemokrater tog bestämt avstånd från denna glidning iväg från den etablerade svenska hållningen att det krävs FN-mandat för att sända svenska trupper utomlands i internationella operationer.

Vi säger som tidigare aviserat nej till ett svenskt deltagande i Natos snabbinsatsstyrka NRF eftersom vi anser att Försvarsmakten redan har betydande åtaganden samtidigt som försvarsbudgeten är starkt ansträngd.

Inte i någon regeringsförklaring har den borgerliga regeringen beskrivit den svenska säkerhetspolitikens grundläggande hållning, vår vilja att vara militärt alliansfria. Svepande undanflykter och konstiga förklaringar efteråt kan inte dölja det faktum att regeringens två partier som vurmar för svenskt Natomedlemskap tar alla möjligheter de kan för att försvaga trovärdigheten i svensk säkerhetspolitik. Detta måste upphöra.

En offensiv nedrustningspolitik

En politik för fred och mänsklig säkerhet utgår från våra värderingar om frihet, jämlikhet och solidaritet. Rättvisa, såväl mellan människor som mellan länder och regioner, är vårt medel, men också vårt mål. I en värld som upp- rustar alltmer behövs aktiva röster för nedrustning. Sverige har en lång och stolt tradition att förvalta.

Den socialdemokratiska regeringen var aktiv i nedrustningsarbetet. Den sjösatte olika partnerskap med andra länder och tillsatte bland annat Blix-

kommissionen för att ta fram nya initiativ och idéer. Regeringen borde tydligt visa sin vilja att ställa sig bakom den nedrustningstradition som så länge varit en hörnsten i svensk utrikespolitik. Det är alarmerande att världens militärutgifter återigen ökar och har stigit med 37 procent under tioårsperioden 1997 till 2006, enligt Sipri. Det internationella nedrustningsarbetet måste ta ny fart. Mer måste göras. Kärnvapenhotet är långt ifrån avvärjt. Tvärtom har det ökat. Därför lade vi socialdemokrater fram ett tolvpunktsprogram för nedrustning under riksdagens utrikespolitiska debatt i februari 2008.

Massförstörelsevapen

Målet är en fullständig avveckling av massförstörelsevapen, såväl biologiska och kemiska som nukleära. Att förhindra spridning är en viktig del av nedrustningsarbetet. För att nå detta måste kärnvapenmakterna omedelbart minska innehavet. De samlade kärnvapenstyrkorna i världen, främst USA:s och Rysslands, skulle kunna förstöra allt liv på jordklotet flera gånger om. Enligt Blixkommissionen uppgår världens samlade aktiva och utplacerade kärnstridspetsar till omkring 12 000. Kärnvapen kan egentligen inte användas överlagt – men väl av misstag – och måste betraktas som politiska och inte som militära vapen. Det ligger i mänsklighetens och världssamfundets intresse för överlevnad och gemensam säkerhet att alla kärnvapen elimineras.

Den fortgående kärnvapenmoderniseringen innebär ett ohyggligt slöseri med resurser. Flera kärnvapenmakter vägrar i dag att gå med på verklig nedrustning och moderniserar istället sina kärnvapenarsenaler. Till detta kommer att ett antal länder som inte tidigare var kärnvapenmakter nu skaffat sig kärnvapen och att risken för ytterligare spridning även i fortsättningen är stor. Det finns också en risk att kärnvapen sprids till icke-statliga aktörer, exempelvis terroristgrupper. För att lyckas med nedrustningsarbetet krävs mycket tuffare kontrollregimer. Vi vill se ett starkare IAEA som har rätt till insyn i all kärnteknik överallt.

Icke-spridningsavtalet (NPT) innehåller tre komponenter. Kärnvapenstaterna förbinder sig att inte överlåta kärnvapen eller kunskap om kärnvapen och kärnvapentechnologi till andra stater. Samtidigt lovar övriga stater att inte skaffa kärnvapen. I avtalet förbinder sig de länder som har kärnvapen också att arbeta för en fullständig kärnvapenedrustning. NPT är satt under stor press. Det står klart att världen är i stort behov av nya initiativ i nedrustnings- och kontrollarbetet, samtidigt som det för oss socialdemokrater är viktigt att NPT stärks och att de utfästelser som är gjorda i avtalet införlivas.

USA har gjort en överenskommelse med Indien om export av kärnteknik som gör att Indien, trots att man inte skrivit under NPT, ändå får del av dess fördelar. Ett förverkligande av denna överenskommelse riskerar att innebära en skadlig erodering av NPT. Denna överenskommelse har nu också godkänts av länderna i Nuclear Suppliers Group (NSG) där Sverige ingår. Vi socialdemokrater krävde länge att regeringen redovisade sina ståndpunkter och öppnade för en diskussion inför detta beslut, men regeringens ointresse var anmärkningsvärt. Man ville inte ha en diskussion på hemmaplan, och internat-

Fel! Okänt namn på

ionellt undrar nu andra nedrustningsvänliga länder om Sveriges stora passivitet innebär en ny linje i nedrustningsfrågor.

Den oberoende internationella kommissionen om massförstörelsevapen med Hans Blix som ordförande presenterade i juni 2006 sin rapport med en rad konkreta förslag om hur världen ska kunna befrias från kärnvapen, biologiska och kemiska vapen. Rapporten analyserar ingående de hot som världen lever under idag, främst 27 000 kärnvapen och ansträngningar av enskilda stater och kanske terrorgrupper att utveckla eller komma över olika slag av massförstörelsevapen.

Blixkommissionens rapport lades fram vid en tidpunkt då det globala samarbetet för nedrustning gått i stå. Den sextionde sessionen av FN:s generalförsamling lyckades inte få medlemsländerna att acceptera några åtaganden på nedrustningsområdet.

Slutsatsen av detta faktum bör vara att det är nödvändigt att pröva nya vägar för att få fart på de globala nedrustningssamtalen. Blixkommissionen kan genom sin sammansättning sägas utgöra ett gott tvärsnitt av hur världens främsta nedrustningsexperten ser på läget. Genom att välja ut några av dess sextio förslag och driva dem i internationella forum skulle den svenska regeringen kunna lämna ett viktigt bidrag till att hantera en av vår världs ödesfrågor.

Konventionella vapen

Arbetet för att minska antalet lätta vapen måste fortsätta med än större kraft. Dessa vapen, såsom pistoler och k-pistar, står för cirka 90 procent av alla dödsoffer i väpnade konflikter och skördar mer än en halv miljon liv varje år. Små och lätta vapen är de vanligast använda vapnen i världens konflikter. De är billiga, hållbara och lätta att transportera och smuggla. Under sin livstid hinner ett vapen användas i många olika konflikter och av många olika aktörer, i många fall av barn. Det finns över 300 000 barnsoldater och dessa utrustas ofta med lätta vapen. Att stoppa spridningen av lätta vapen är en angelägenhet för alla samhällen. Det är ingen rättighet att äga vapen.

Det internationella arbetet för att begränsa mängden och spridningen av lätta vapen är främst inriktat på genomförandet av det handlingsprogram som antogs vid FN:s konferens om illegal handel med små och lätta vapen (SALW) 2001. Ett instrument om märkning och spårning av små och lätta vapen framförhandlades i juni 2005 och antogs i en resolution av FN:s generalförsamling hösten 2005. En FN-expertgrupp granskar olika aspekter av olaglig vapenförmedling. Expertgruppen fokuserar på hur man kan underlätta för stater att införa regler mot olaglig vapenförmedling och hur internationellt samarbete kan medföra en bättre kontroll över olaglig vapenförmedling. Sverige måste fortsatt vara en drivande del i detta viktiga arbete och bör utveckla en nationell handlingsplan kring lätta vapen som tydliggör svenska strävanden inom området och som möjliggör uppföljning och utvärdering av svenska positioner och åtgärder.

Den 7 december 2006 fattades ett historiskt beslut i FN:s generalförsamling. 153 länder röstade ja till förslaget om att bilda en kommission som ska

utreda möjligheterna till ett internationellt avtal som begränsar och kontrollerar handeln med konventionella vapen, ett så kallat Arms Trade Treaty. Genom ett globalt vapenhandelsfördrag skulle alla länder följa samma minimiregler för vapenförsäljning, vilket skulle försvåra för oseriösa aktörer att hitta ett land som vill sälja till dem. Sverige måste ge fortsatt stöd till processen rörande Arms Trade Treaty.

Ottawakonventionen mot personminor trädde i kraft 1999 och har för närvarande 146 parter. Konventionens huvudsyfte är ett absolut förbud mot användning, utveckling, tillverkning, anskaffning, överföring och lagerhållning av truppminor. Det är viktigt att fler länder ansluter sig till konventionen, och Sverige bör därför verka för en global uppslutning bakom Ottawakonventionen. Konventionens andra huvudsyfte är att ett antal åtgärder vidtas för att handskas med konsekvenserna av tidigare användning av truppminor. Det handlar bland annat om röjning av minfält, stöd till minoffer och hjälp med förstöring av lagrade truppminor. Sverige måste fortsatt ge stöd till sådana insatser.

Krigsmateriel

Vi socialdemokrater ser flera brister i den nuvarande krigsmaterielexportlagstiftningen. Den tidigare socialdemokratiska regeringen påbörjade ett arbete kring en ny lagstiftning. Vi anser fortfarande att det är angeläget att regeringen kommer till riksdagen med ett lagförslag som ligger i fas med utvecklingen på området och som är koherent i enlighet med Politiken för global utveckling (PGU).

Hur en ny krigsmaterielexportlagstiftning bör se ut vill vi socialdemokrater återkomma till då regeringen i en konkret proposition redovisar ett samlat förslag. Några vägledande principer för oss är dock att all handel med vapen och krigsmateriel ska kontrolleras genom strikta regler. Sverige ska vara en föregångare genom sin lagstiftning om svensk export och import av vapen och krigsmateriel. Icke-demokratier och länder som bryter mot de mänskliga rättigheterna kan inte ges samma legitimitet att få köpa vapen. Vid export ska hänsyn tas till risken för krig och om staten begår brott mot mänskliga rättigheter. Regler för import av krigsmateriel bör utarbetas i enlighet med samma principer som gäller för export av samma slags produkter.

Den totala vapenexporten från Sverige och EU måste minska. Det kan Sverige arbeta för genom en svensk restriktiv krigsmaterielexportpolitik, men också genom EU. Vi socialdemokrater anser att Sverige måste vara aktivt i utarbetandet av en gemensam uppförandekod där principen om varje lands rätt att ha en mer långtgående politik ligger fast. Den svenska ståndpunkten måste vara att EU:s uppförandekod blir mer restriktiv och tillämpas strikt.

Klustervapen

Klustervapen utgör ett stort humanitärt problem dels för att de sprider ut sub-stridsdelar över ett så stort område att det i praktiken har visat sig mer eller mindre omöjligt att undvika civila offer, dels för att de efterlämnar oexplode-

Fel! Okänt namn på

rade substridsdelar som i krigets spår skadar och dödar civilbefolkningen. 98 procent av de människor som dött av klustervapen beräknas ha varit civila.

I Libanonkriget användes klustervapen i stor skala, och civila offer skördades långt efter krigets slut, nu senast i Georgienkonflikten har det också förekommit rapporter om användning av klustervapen. Vi socialdemokrater anser att denna vapentyp inte bör användas i några konflikter och att de inte hör hemma i något lands arsenal, inte heller Sveriges.

Den 23 februari 2007 avslutades en internationell regeringskonferens i Oslo om klustervapen. Slutdeklarationen från mötet, som 46 länder inklusive Sverige ställde sig bakom, slår fast att ett internationellt avtal som ”förbjuder användning, produktion, överföring och lagring av klustervapen som orsakar oacceptabel skada på civilpersoner” ska vara slutförhandlat senast under utgången av 2008. Ett sådant slutdokument finns sedan i maj och ska ratificeras i december.

I maj 2007 beslutade riksdagen att Sverige ska fortsätta ”att vara pådrivande för att få till stånd ett internationellt förbud rörande klustervapen i enlighet med Oslodeklarationen”. Samtidigt pågick den andra konferensen inom Osloprocessen i Lima, Peru, där den svenska regeringen dessvärre valde att inte delta.

Det står klart att Oslokonferensen inneburit startskottet för en historisk process mot ett internationellt långtgående förbud mot klustervapen. Trots detta har den borgerliga regeringen inte drivit på i detta arbete utan snarare arbetat för att få igenom undantag.

Sveriges position i klustervapenfrågan är synnerligen viktig. Sverige har ett stort anseende internationellt inom humanitära frågor och när det gäller nedrustning. Sveriges bidrag i dessa sammanhang kan därför på ett konstruktivt sätt föra processen vidare med målet om ett långtgående internationellt avtal med ett brett stöd. Omvänt riskerar Sverige att underminera processen genom att inte medverka eller genom att argumentera för en reglering av vissa typer av vapen, snarare än ett långtgående förbud.

Den 17 september 2007 antog också FN en ny policy gällande klustervapen där man uppmanar medlemsstaterna att anta ett legalt bindande instrument mot klustervapen samt att länderna till dess att ett sådant instrument existerar vidtar åtgärder på nationell nivå.

Vid den slutliga diplomatkonferensen inom ramen för Osloprocessen i Dublin i maj 2008 ställde sig 107 länder, inklusive Sverige, bakom den avtalstext som förhandlats fram. En text som är långtgående vad gäller användning, lagring, produktion och överföring av klustervapen. Av dessa 107 länder har till dags dato 17 länder, bland andra Storbritannien, Tyskland, Frankrike, Norge och Spanien, redan deklarerat att man kommer till Oslo i december 2008 för att skriva under avtalet. Från den svenska regeringen har inget hörts i frågan.

Det vore ett stort bakslag om Sverige, som har en stolt tradition av att vara ett nedrustningsfrämjande land som värnar humanitära värden, ställer sig utanför ett internationellt förbud mot klustervapen. Sverige bör snarast deklarerat att man i enlighet med riksdagens vilja kommer att skriva under avtalet i

Oslo i december, gå vidare med att ratificera avtalet och sedan inleda skrotningen av den svenska Bombkapsel 90.

Socialdemokraternas 12-punktsprogram för nedrustning: En svensk offensiv mot massförstörelsevapen och för nedrustning

1. *Massiva påtryckningar i alla relevanta internationella forum för att få de erkända kärnvapenstaterna att nedrusta sina arsenaler.* NTP-avtalet föreskriver att inga andra än de fem erkända staterna får anskaffa kärnvapen under förutsättning att de fem avrustar sina arsenaler. Så länge de fem inte genomför en medveten och planerad nedrustning av sina arsenaler kommer heller inte andra länder att respektera NPT-avtalet.

2. *Internationellt förbud mot klusterbomber.* Carl Bildt har länge bagatelliserat Osloprocessen trots att den nu samlar över 130 länder i arbetet för ett internationellt förbud mot klustervapen. Regeringen måste verkställa riksdagens enhälliga beslut från våren 2007 att Sverige ska verka för ett sådant förbud och skriva under Osloprocessens slutdokument i december.

3. *Agera i Nuclear Suppliers Group (NSG).* Inför beslutet i NSG om att godkänna den amerikansk-indiska överenskommelsen krävde vi att regeringen skulle agera och kräva vissa villkor.

4. *Förnyad kraft till arbetet i Ny agenda-koalitionen.* Arbetet i Ny agenda-koalitionen, NAC, har haft goda resultat, inte minst under översynskonferensen av NPT 2000 då man fick till stånd en 13-punkters handlingsplan. Efter många år har dock tempot i NAC-samarbetet stannat av och det är ett problem att Egypten, medlem i NAC, inte har ratificerat provstoppsavtalet. Sverige bör dels aktivera NAC-samarbetet, dels öka samarbetet med andra länder som Tyskland, Japan och Australien.

5. *Öka trycket inför kommande NPT-översynskonferens.* 2010 sker nästa översynskonferens inom ramen för NPT-avtalet och förberedelserna för den har redan börjat. Det innebär ett tillfälle för Sverige att öka sin aktivitetsnivå, exempelvis vid den förberedelsekonferens som sker i april.

6. *Öka opinionstrycket och sätt Sverige på kartan.* Carl Bildt bör bjuda in Henry Kissinger och de andra artikelförfattarna i de internationellt spridda artiklarna om visionen om en kärnvapenfri värld till ett arbete om hur vi i konkret handling kan nå dit.

7. *Förhindra att höganrikat uran kommer i fel händer.* En stor mängd gamla sovjetiska kärnvapen och höganrikat uran befinner sig fortfarande utanför tillräcklig kontroll. Därför måste arbetet med att förhindra att höganrikat uran kommer på villovägar förstärkas.

8. *Värna kompetensen på Sipri.* Regeringen skär ned anslagen till Sipri, Stockholms fredsforskningsinstitut. Sverige bör istället satsa på ett institut som är väl känt och aktat i världen för sin forskning och kompetens i nedrustnings- och fredsfrågor.

9. *Erbjud värdskap för NPT-sekretariat.* Sverige bör erbjuda sig att vara värd för och bekosta ett sekretariat för icke-spridningsfördraget NTP, enligt Blix-kommissionens rekommendation nr 4.

Fel! Okänt namn på

10. *Agera för att kärnvapen inte placeras på utländskt territorium.* Sverige bör i alla relevanta forum driva att alla kärnvapenmakter åtar sig att inte placera ut någon form av kärnvapen på utländskt territorium i enlighet med rekommendation nr 22.

11. *Verka för att bryta dödläget i nedrustningskonferensen i Genève.* Sverige bör i EU-kretsen driva att EU ska verka för att nedrustningskonferensen i Genève kan fatta beslut om sin dagordning med två tredjedelsmajoritet i enlighet med rekommendation nr 58 för att bryta det nuvarande dödläget i konferensen.

12. *Anta handlingsprogram för nedrustning.* Regeringen bör anta ett övergripande handlingsprogram för nedrustning som ska syfta till att ett toppmöte om nedrustning i enlighet med rekommendation nr 59 äger rum inom FN:s ram inom en treårsperiod.

Närområdet: Nordiskt samarbete, Östersjön och Barentsregionen

Det nordiska samarbetet

Närområdet och de nordiska grannländerna har en stark folklig förankring och en självklar ställning för Sverige. I Norden finns också ett flertal av Sveriges viktigaste handels- och samarbetspartner.

Det nordiska samarbetet utgår från ett gemensamt kulturarv och en språklig gemenskap och vilar på gemensamma värderingar i fråga om demokrati, rättvisa och rättsstat. Samarbetet mellan de nordiska länderna spänner över alla samhällsområden, och på många sätt är det nordiska samarbetet unikt vid en internationell jämförelse. Samarbete och öppenhet har gjort Norden till en välfärdsregion av världsklass.

Framgångarna är dock inte tillräckliga för att möta dagens och framför allt morgondagens globala utmaningar, varför ett än mer utvecklat och förstärkt samarbete behövs.

Genom att samtliga nordiska länder deltar i den europeiska marknaden har det nordiska samarbetet stärkts. Sveriges, Finlands och Danmarks medlemskap i EU och Norges och Islands tillhörighet till det europeiska ekonomiska samarbetsområdet påverkar det nordiska samarbetet positivt. De baltiska staternas inträde i EU har dessutom skapat ytterligare dynamik i de nordiska ländernas samarbete med närområdet. I det nordiska samarbetet deltar även de självstyrande områdena Åland, Grönland och Färöarna.

Den nordliga dimensionen

Politiken för den nordliga dimensionen utvecklas mot en gemensam politik för Ryssland, Norge och Island. Det handlar om nära samarbete i regionen mellan olika aktörer. Tanken är att förbättra samarbetet mellan EU och regionala aktörer, i syfte att utveckla en effektiv arbetsfördelning som bygger på respektive aktörs specifika kompetens, erfarenheter och geografiska arbets-

områden. Samarbetet på regional och lokal nivå bedöms som mycket viktigt i likhet med samverkan med näringslivet och frivilliga organisationer.

Sverige deltar på regeringssidan i samarbetet inom ramen för Arktiska rådet, Barentsrådet och Nordiska ministerrådet samt i arbetet med EU:s nordliga dimension. I år är Sverige ordförande för Nordiska ministerrådet, år 2011–2013 kommer Sverige att vara ordförande för Arktiska rådet och för Barentsrådet 2009–2011.

Det är av vikt att även Sverige utarbetar en egen strategi, en handlingsplan, för arbetet inom den nordliga dimensionen inom prioriterade områden:

- ? ekonomi/infrastruktur
- ? utbildning/mänskliga resurser
- ? miljöfrågor
- ? gränsöverskridande samarbete
- ? rättsliga frågor.

Det arktiska samarbetet

Arktis är i blickpunkten i världen idag. Klimatförändringen leder till ökat intresse för exploatering av resurser som olja, gas och mineraler. Flera länder vill utöka sina territorier och områdets säkerhetspolitiska betydelse ökar.

Enligt de flesta forskare är Arktis en av de delar på jorden där klimatförändringar redan är mycket märkbara. Det är förändringar som får direkta effekter för befolkningen i Arktis samtidigt som de ger följdverkningar för hela det globala klimatsystemet.

Det behövs ett djupt och omfattande svenskt engagemang även i Arktis. Vi har mycket att vinna på det, som ett nordligt land med två tredjedelar av vårt land norr om 60:e breddgraden. Vi har också mycket att bidra med, som en nation med gamla och starka traditioner inom polarforskning och en hög profil i internationell samverkan om frågor som gäller miljö, naturresurser, minoriteter och rättigheter.

Samtidigt pågår det Internationella polaråret 2007–2008. Det handlar om att efterlämna ett arv av ny kunskap, förbättrad infrastruktur och stärkta internationella institutioner.

Det gäller även från svensk sida att främja den arktiska regionen och utveckla forskningen i Arktis. Ett område inom polarforskningen där Sverige bör flytta fram sina positioner är att utveckla observationssystem och arbeta för genomförande av den pågående SAON-processen inom Arktiska rådet och att tillgängligheten till data säkras.

University of Arctic omfattar idag ett samarbete mellan 50 medlemsorganisationer, universitet och högskolor. För den svenska delen står Luleå universitet, Umeå universitet och Mittuniversitetet. Samarbetet förbättrar möjligheterna för den arktiska regionen att ta del av högre utbildning och förstärker speciellt forskningen som rör klimatfrågor. Sverige bör delta fullt ut i verksamheten.

Polaråret 1957–58 gav upphov till Antarktisfördraget. Det är viktigt att Sverige nu initierar en genomgång av existerande rättsordningar som berör Arktis för fortsatt diskussion om att stärka eller utöka dem där så behövs.

Fel! Okänt namn på

En viktig fråga för det nordiska samarbetet har alltid varit främjandet av integration mellan de nordiska länderna och att underlätta för medborgarna att röra sig över landgränserna. Under Sveriges ordförandeskap i det nordiska regeringssamarbetet 2003 lyftes särskilt fram frågorna om avveckling av hinder för personers rörlighet över de nordiska gränserna. Gränshindersarbetet spänner över ett flertal politikområden. Avvecklingen av gränshinder bidrar även till att Sverige och Norden som region kan verka mer framgångsrikt internationellt.

Även om integrationen mellan länderna och de olika regionerna i Norden har kommit långt återstår ändock problem. De nordiska ländernas regelverk skiljer sig fortfarande åt, vilket medför problem för människor, organisationer och företag.

När det gäller Öresundsförbindelsen har den väsentligt förbättrat möjligheterna till integration i Öresundsregionen. Integrationen bidrar till att stärka tillväxten, och arbetet med att undanröja hinder är ett måste för att regionens fulla potential ska kunna utnyttjas. Det är därför viktigt att skillnaderna i bland annat ländernas regelverk och skattesystem minskas för att därigenom så långt möjligt eliminera problemen för dem som rör sig över gränserna.

Vi socialdemokrater anser det vara naturligt och viktigt att öka integrationsinsatserna ytterligare.

Nordiska rådet

Möjligheten för nationella parlamentariker att delta i internationella processer och sammanhang är en demokratifråga. De folkvalda nationella parlamentarikerna utgör en viktig länk mellan olika beslutsfattande nivåer i en globaliserad värld. Det politiska uppdraget innebär bland mycket annat opinionsbildning samt informations- och kunskapsspridning. Parlamentariker är också den länk som för medborgarnas synpunkter och idéer vidare på såväl lokal och regional nivå som i nationella och internationella sammanhang. Även när det gäller genomförande och uppföljning av redan beslutade åtgärder och åtaganden har nationella parlament och parlamentariker av hävd en viktig uppgift. Genom ett deltagande av direktvalda parlamentariker stärks legitimiteten i hela implementeringsprocessen.

För det nordiska samarbetet fyller Nordiska rådet en viktig funktion, inte minst när det gäller att driva på och kontrollera de nordiska regeringarnas samarbete. En styrka för de nordiska länderna är också att många ledamöter i de nationella parlamenten engagerar sig i det nordiska samarbetet.

Vi socialdemokrater anser det vara nödvändigt att ytterligare stärka det inomnordiska samarbetet samt byggandet av nätverk, som i sin tur kan öka det nordiska inflytandet i EU och i andra samarbetsorgan.

Närområdet

Nordiska rådet och Nordiska ministerrådet har ett nära samarbete med flera internationella, nationella och regionala organisationer utanför Norden och då främst Arktiska rådet, Barentsrådet och Östersjöstaternas råd. Det övergripande målet för det nordiska samarbetet med närområdet är att bidra till en

säker och stabil utveckling i området. Att stärka demokratin och öka värdemenskapen i den nordliga delen av Europa samt att medverka till en utveckling av marknadsekonomi i området är andra prioriterade frågor.

De nätverk som innefattar nordvästra Ryssland har under senare år byggts ut i en betydande omfattning. De nuvarande riktlinjerna för samarbetet med närområdet innebär bland annat att Nordiska ministerrådets tyngdpunkt i satsningar förskjutits från de baltiska staterna till nordvästra Ryssland.

Ministerrådets program för arktiskt samarbete syftar till att ge de samnordiska insatserna ett speciellt mervärde i förhållande till andra aktiviteter och insatser med inriktning på Arktis. Viktiga frågor är ursprungsbefolkningens levnadsvillkor, klimatförändringarna och utbredningen av föroreningar i den arktiska miljön.

Vi socialdemokrater anser det vara av stor vikt att arbetet med frågor som rör Barentsregionen förstärks och att arbetet sker i samarbete med regionala insatser.

Barentssamarbetet

Regionen kring Barents hav har stora möjligheter att bli ett av de ekonomiskt viktigaste och intressantaste områdena i Europa inom en inte alltför avlägsen framtid. I området, som är den sista orörda reserven av naturtillgångar, finns bland annat olja och gas, som kommer att utvinnas under de kommande decennierna – detta under förutsättning att miljömålen för Arktis inte stoppar utvinningen.

Den viktigaste råvaran för framtida exploatering är oljan. Ett stort antal olje- och gaskällor har redan hittats i Barentsregionen. Större delen av den totala ekonomiska utvecklingen i regionen är kopplad till olje- och gastillgångarna.

Också under Barents hav finns ett stort antal fyndigheter av framför allt naturgas som till exempel Shtokmanfältet. Stora olje- och gastillgångar har även hittats i havet utanför Finnmark, Troms och Nordland. Man väntar sig att göra nya olje- och gasfynd i den norska delen av Barents hav under de närmaste åren. På Kolahalvön finns dessutom fler mineraler än på någon annan plats i världen.

Det är i dag svårt att uppskatta den totala olje- och gasreserven, i och med att en del områden ännu är i ett tidigt prospekteringsskede. Den totala reserven av gas i Barents hav kan vara så stor som upp till 10 miljarder kubikmeter, vilket skulle vara ett avgörande tillskott till Europas energikonsumtion för lång tid framöver. Dessutom väntar man sig även att hitta oljeförekomster i de östra och nordliga delarna av Barents hav. Oljetillgångarna i Timan-Petchorafältet beräknas till omkring 5 miljarder ton. Enligt beräkningar är de sammantagna olje- och gasfyndigheterna, som en jämförelse, tolv gånger större än de fyndigheter som ingår i Snövitprojektet i Norge.

Barents hav skulle mot bakgrund av detta kunna förse Europa med stora mängder naturgas under lång tid, vilket i sin tur skulle minska beroendet av import från Ryssland. Den pågående klimatförändringen, som för Arktis del innebär att glaciärer och havsis smälter undan i större omfattning än tidigare,

Fel! Okänt namn på

skapar på sitt sätt förutsättningar för nya transportvägar i Barents hav och Norra ishavet för både olja och energi. På sikt kommer man med all sannolikhet att kunna frakta varor till havs genom området året om.

Vid Harvarduniversitetet i USA har experter räknat fram att den nordliga fartygsrutten skulle innebära stora besparingar för framtida transporter mellan de ekonomiskt framgångsrika länderna i Europa och Asien. Men samtidigt som de förändrade klimatförhållandena i området ger nya möjligheter kan de också leda till säkerhetspolitiska risker med helt nya konflikter som följd. Redan i dag ser vi en pågående dragkamp om Arktis tillhörighet, där Ryssland med sin flagga på havsbotten markerat sin uppfattning i denna speciella ägarfråga. Framför allt Norge men även Danmark och Kanada har också uttalat sina uppfattningar i denna fråga.

I Barentsregionen bor drygt 5,9 miljoner människor, varav merparten, 4,3 miljoner, har sin hemvist i Ryssland. Samarbetet mellan stater som har intresse i Arktis och i området kring Barents hav bedrivs på regionnivå i Barentsrådet och i Arktiska rådet. Regionrådet består av representanter för förvaltningarna i den geografiska regionen Barents. Från Finland deltar landskapen Lappland, Norra Österbotten och Kajanaland, från Norge länen Nordland, Troms och Finnmark och från Sverige Norrbottens och Västerbottens län. Från Ryssland är det regionerna Arkhangelsk och Karelen som deltar samt republiken Komi, Murmanskregionen och det autonoma distriktet Nenetsia.

I området finns flera minoritetsfolk, bland annat samer, nenetser och vesper. Syftet med Barentssamarbetet är att säkerställa fred och säkerhet samt att skapa en hållbar social och ekonomisk utveckling i området och i Europa i sin helhet. Detta kan bland annat ske genom att kontakterna mellan människorna i området utvecklas och den regionala identiteten stärks.

Det finns en lång samarbetstradition i Barentsområdet. Redan i början av 1960-talet tillkom Sveriges nordkalottkommitté, ett samarbete med de fyra involverade länderna under temat folkets diplomati.

Det regionala Barentssamarbetet arbetar utifrån fem viktiga insatsområden:

- ? Näringslivsutveckling och infrastruktur
- ? Kompetens och utbildning
- ? Miljö och hälsa
- ? Valfärd och kultur
- ? Ursprungsbefolkningsfrågor.

Den kunskap och kompetens som vuxit fram i området kring dessa frågor är betydande och måste bibehållas och ytterligare utvecklas. Det är av stor vikt att alla goda krafter, exempelvis företag, myndigheter, kommuner, universitet och enskilda samverkar. För detta fordras en fortsatt bra samordning, information och en välutbyggd och fungerande infrastruktur.

Den ekonomiska aktiviteten i den nordliga regionen ökar dessutom och därmed också regionens ekonomiska och säkerhetspolitiska betydelse, vilket innebär att en sammanhållen politik för den nordliga regionen behövs.

Med ett större engagemang från svensk sida kan vi övervaka vad som händer i området från säkerhetssynpunkt, samtidigt som Sveriges miljöteknologi skulle komma väl till pass i den känsliga miljön i området.

Vi socialdemokrater anser att det är av största vikt att Barentssamarbetet stärks och fördjupas ytterligare på samtliga fem insatsområden, samtidigt som det svenska deltagandet bör baseras än mer än tidigare på regionala strukturer.

Östersjön

Med EU:s utvidgning har nu alla länder runt Östersjön med undantag för Ryssland blivit EU-medlemmar. Det ger oss stora politiska och ekonomiska möjligheter, om vi rätt förmår att hantera den nya geografien och det nya politiska grannskap som har öppnat sig. För att ta ett konkret exempel: Våra möjligheter att skydda miljön i vårt gemensamma innanhav ökar. Ett av målen måste vara att förhindra allvarliga fartygsolyckor och oljeutsläpp.

Östersjöregionen upplever den kraftigaste ekonomiska tillväxten i Europa, även om det fortsatt är stora skillnader mellan länderna. Länderna runt Östersjön har en samlad befolkning på drygt 100 miljoner och en BNP på drygt 2000 miljarder dollar. Inte minst för Sverige ger detta stora möjligheter att öka handelsutbytet med våra grannländer, vilket i förlängningen leder till högre ekonomisk tillväxt och fler jobb. Regionen har stora möjligheter att utvecklas och Norden, som i många avseenden är en global vinnaregion, kan vara en inspiration för hela Östersjöområdet att utvecklas till en framgångsrik region i Europa.

Vi vill ha en fri handel och en marknad som gynnar alla parter, både Sverige och våra handelspartner. Men det ska vara en ansvarsfull frihet som också tar hänsyn till människor och miljön. Vi tjänar alla på att skapa en långsiktigt hållbar ekonomi som tar hänsyn till miljön. För det behövs samarbete och politik men också gemensamma regleringar på EU-nivå. Handeln med Baltikum kommer att öka och vi vill närma oss våra grannländer på andra sidan Östersjön ännu mer.

I högtidstalen brukar det heta från regeringen att Östersjösamarbetet är prioriterat. I praktisk handling har det dock inneburit förslag om nedläggning av generalkonsulaten i Kaliningrad, Gdansk och Hamburg - alla svenska utlandsrepresentationer runt södra Östersjön. Att stänga ett konsulat, som det kostade både möda och pengar att få till stånd, efter mindre än 24 månader måste ses som ett mycket ogenomtänkt förslag. Nu har Kaliningrad räddats genom att förslaget väckte häftiga reaktioner. I en region präglad av såväl stor tillväxtpotential som miljöproblem som vi måste lösa gemensamt finns det bättre åtgärder än att minska svensk representation. Det riskerar också att slå sönder alla de väletablerade och viktiga relationer svenska kommuner, företag och organisationer byggt upp. De borgerliga partierna har tidigare lovat att stärka utlandsrepresentationen, istället minskar de radikalt. Det rimmar illa med att man säger sig vilja satsa på Östersjöområdet. Vi socialdemokrater är kritiska till detta förhållningssätt.

I april 2004 blev Östersjön klassat "som särskilt känsligt område" (PSSA) av FN:s sjöfartsorganisation. Det är ett viktigt led i utvecklingen kring Öster-

Fel! Okänt namn på

sjösamarbetet. Bakom ansökan ställde sig samtliga länder kring Östersjön, utom Ryssland. Detta innebär att det ryska territorialvattnet inte omfattas av klassningen och att ryskregistrerade fartyg är undantagna, oavsett var de befinner sig.

Vi tror på en hållbar tillväxt som främjar handeln men samtidigt också tar hänsyn till miljön och människorna. Vi tror att vi kommer längst genom att samarbeta med våra grannländer och gemensamt hitta lösningar på gemensamma problem.

Inom alla politikområden finns möjligheter till samarbete och utveckling. Kultur skapar ökat samförstånd och kan vara en enande kraft mellan Östersjöländerna.

De senaste åren har oron varit påtaglig i Europas länder när trycket i gasledningarna minskat till följd av att det ryska statliga gasbolaget Gazprom stängt av kranarna till grannländer som Ukraina och Vitryssland. Energisäkerhet har därefter diskuterats på många internationella konferenser. Energitillförseln behöver både säkras och diversifieras och det görs främst genom att utveckla alternativa förnybara energikällor.

Gazprom är majoritetsägare i det bolag i vilket man tillsammans med tyska EON projekterar för en gasledning på Östersjöns botten. Ledningen är tänkt att gå genom en stor del av Sveriges ekonomiska zon. De miljömässiga invändningarna är starka. Östersjön är klassat som ett särskilt känsligt havsområde. På botten finns giftiga tungmetaller och tiotusentals gamla minor, kemiska stridsmedel och ammunition sedan andra världskriget. Vid ett bygge måste de flyttas eller förstöras, med alla risker det innebär för miljön och fisket. En gasledning med en tänkt förgrening till Sverige riskerar också att slå undan benen för satsningar på bioenergi. En fullständig miljöprövning måste göras. Bolaget måste öppet redovisa alternativa sträckningar både på land och i Östersjön. Innan Sverige prövar ett tillstånd att uppföra en fast installation inom den ekonomiska zonen bör regeringen ta fram en plan för vårt eget framtida utnyttjande av zonen. Den grunda delen skulle exempelvis i framtiden kunna användas till vindkraftparker, något som ligger mer i linje med en hållbar utveckling än det främjande av fossila bränslen som gasledningen innebär.

En stor del av Rysslands export av olja går idag över Östersjön. Vi har ställt stora krav på att fartygen ska ha dubbla skrov för att minska risken för ett oljeutsläpp som skulle få förödande konsekvenser i Östersjön. Östersjön är ett grunt hav och omloppstiderna för byte av vattnet är långa. En utbyggd gasledning och ökade oljetransporter skulle göra Östersjön till ett område med stora ekonomiska, strategiska och därmed säkerhetspolitiska intressen.

Frågan om gasledningen är politisk. Men Fredrik Reinfeldt har hittills beskrivit frågan som en tillståndsfråga som regeringen i princip inte har något att säga till om. Denna verklighetsbeskrivning av FN:s havsrättskonvention rimmar illa med den verkliga juridiken. När företaget Nord Stream gjort den miljökonsekvensbeskrivning som det måste göra, har Sverige alla möjligheter att stoppa en gasledning med hänsyn till miljökonsekvenserna eller att alla sträckningar inte utretts tillräckligt.

Fel! Okänt namn på

Sverige har möjligheten att hänvisa till EU:s lagar om miljökonsekvensbeskrivningar. Detta regelverk ger enligt Said Mahmoudi, professor i internationell rätt vid Stockholms universitet, medlemsstaterna stora möjligheter att ställa hårda miljökrav. Om den svenska regeringen vill ta en rättslig strid, kommer man enligt Mahmoudi sannolikt att vinna. Den svenska regeringen har emellertid valt att inte ta strid med företaget utan enbart haft åsikter om sträckningen. Motiv till att ta en sådan strid saknas inte.

Om regeringen godkänner att gasledningen placeras ut innebär detta också en tyst acceptans av ökade klimatutsläpp och allvarliga miljörisiker för Östersjöns känsliga ekosystem.

Vi kräver att regeringen tar tydlig ställning mot planerna på en gasledning i Östersjön och att man bör samordna politiken med de andra berörda Östersjöstaterna som motsätter sig en ledning på havsbotten samt stödja de baltiska länderna och Polen i deras ansträngningar inom EU för att Nord Stream ska utreda en dragning på land. Frågan bör tas till riksdagen så att vi kan få ett svenskt ställningstagande som har parlamentariskt stöd.

Förutom gasledningen finns andra miljöfrågor, en del av dessa hanteras inom Helcom. Dessvärre genomförs aldrig många av de beslut som fattas inom Helcom. Länderna i regionen måste ta ett helhetsgrepp för att rädda sitt inlandhav. Miljardinsatser kommer att behövas för saneringen av Östersjön. Som en av de historiskt största förorenarna har Sverige ett stort ansvar för Östersjöns tillstånd. Med tanke på de subventioner som nu kommer regionen till del, framför allt genom de nya medlemsstaterna i EU, bör Sverige verka för att EU-medel avsätts för att renovera Östersjön. Sverige bör också arbeta för att EU:s olika politikområden samordnas på ett sätt som gynnar aktiv naturvård. Ett konkret exempel är att jordbrukssubventionerna inte samordnas med miljöpolitiken. Idag får jordbruket subventioner som motverkar EU:s ramdirektiv om vatten. Detta direktiv syftar till god vattenkvalitet i floder, sjöar och kustvatten.

Hela Östersjöregionen måste ta ett samlat grepp om den gemensamma miljön och uteblivna åtgärder måste bestraffas kännbart. Möjligheten finns nu genom den marina strategi som EU håller på att utveckla där Östersjön föreslås som modellhav.

Parallellt med EU:s marina strategi arbetar Helcom för att utveckla en aktionsplan för Östersjöns miljö. Dessvärre är stödet från medlemsländerna inte tillräckligt starkt.

Sverige bör gå i täten för att stärka miljösamarbetet mellan Östersjöländerna både inom EU och inom Helcom.

Norden bör känna ett särskilt ansvar för arbetet inom ramen för EU:s nordliga dimension. Viktiga delar i den nordliga dimensionen är att stärka demokrati, säkerhet och en hållbar utveckling i norra Europa. Partner i detta samarbete är EU, Ryssland samt Island och Norge. Det finns stora sociala skillnader i delar av Östersjöregionen, liksom skillnader i tradition av gränsregionalt samarbete. Viktigt är att den nordliga dimensionen fylls med konkret innehåll. Energisäkerheten och transportsamarbetet är frågor som bör tas upp vid sidan av det redan existerande samarbetet på miljöområdet och i sociala frågor.

Fel! Okänt namn på

Gotsam är ett mycket bra exempel på samarbete mellan olika myndigheters ledningsresurser för en bättre krishanteringsförmåga. Erfarenheterna av mer än sex års verksamhet är mycket goda. Gotsam bör leva vidare och dess arbetssätt spridas till övriga landet. En god ambition vore att Gotsam-modellen utvecklas mot ett samarbete myndigheter emellan i länderna runt Östersjön.

Inom ramen för Baltic Master finns ett stort antal både avslutade och pågående projekt som visar mycket goda exempel på fruktbart samarbete inom många olika samhällssektorer.

Projektet Baltic Gateway har ambitionen att utveckla ett omfattande system av högkvalitativ transport och transportnära tjänster för att sammanlänka Skandinavien med nordvästra Europa, den europeiska kontinenten, de baltiska staterna, Ryssland, Vitryssland, Ukraina och Asien. Detta främjar ekonomisk tillväxt och hållbar utveckling i södra Östersjöområdet då förbättrad kommunikation medför ökad tillgänglighet inom och mellan regioner.

Ett annat intressant projekt är Baltic Master som syftar till att öka de regionala och lokala politiska institutionernas inflytande över maritima säkerhetsfrågor, att utveckla transport och kommunikation i ett nätverk av maritim säkerhet där Östersjöns många olika typer av aktiviteter lyfts fram, att öka beredskapen för att undvika och hantera katastrofsituationer genom att integrera lokala och regionala zoner i planerings och implementeringsprocesserna.

Både in- och utflödena av godstransporter ökar i hela Östersjöområdet som en följd av generellt hög tillväxt och ökad användning av naturresurser. Samtidigt sker det även en transportökning på grund av ökad mängd handel mellan Ryssland och Kina å ena sidan och mellan västra Europa och USA å den andra. Med kunskapen om detta är huvudtemat för projektet InterBaltic att förbereda för en framtida ökning av transporter och logistik. En nyckelfråga blir att främja miljövänlig och långsiktigt hållbar transport genom att skifta godstrafikströmmar från vägar till järnvägar och hav.

Målsättningen är att projektet bildar ett nätverk med privata och offentliga beslutsfattare på internationell, nationell och regional nivå som genom samarbete kan bygga upp effektiva intermodala transportsystem. Detta är en nödvändig åtgärd för att möta framtida godstrafikströmmar och samtidigt främja utvecklingen i hela Östersjöområdet.

Inom forsknings- och utbildningsområdet pågår flera intressanta projekt som exempelvis Baltech. Det är en sammanslutning av åtta tekniska universitet i Tallinn, Kaunas, Riga, Vilnius, Helsingfors, Stockholm och Lund. Sammanslutningen har skapats med målsättningen att vara en solid bas för bredare partnerskap och fördjupat samarbete mellan universiteten i Östersjöregionen inom disciplinerna naturvetenskap, teknologi och företags- och industrimanagement. På längre sikt är målsättningen att skapa ett virtuellt "Baltic Sea University of Science and Technology", baserat på ett antal universitet runt om i Östersjöregionen. Det virtuella universitetet ska fungera som en strategisk resurs för långsiktig utveckling och utbildning samt forskning i enlighet med Östersjöregionens behov.

Baltic university Programme är ett nätverk av 180 universitet och andra högre utbildningsinstitutioner i Östersjöområdet. Baltic University Programme initierades av Uppsala universitet och nätverket leds därifrån. I dag har programmet utvecklats till ett av de största universitetsnätverken i världen. De deltagande universiteten har tillsammans nästan 500 undervisare och forskare samt mer än 8000 studenter knutna till programmet. Universiteten samarbetar inom områden som har gemensamt intresse för hela regionen, en hållbar regional utveckling. Programmets målsättning är att stötta den centrala rollen universiteten spelar för den demokratiska, fredliga och hållbara utvecklingen i Östersjöområdet även angående miljöfrågor. Detta uppnås genom att skapa universitetskurser och projekt och att samarbeta med myndigheter, kommuner och andra offentliga instanser.

Cruise Baltic är ett nära samarbete mellan 10 Östersjöländer, 16 destinationer och 28 partner i Östersjöregionen. Syftet är att integrera Östersjöregionens internationella kryssningsindustri genom kunskaps- och erfarenhetsutbyte. Genom Cruise Baltic kan alla deltagande länder erbjuda samma service, höga standard och nära integration mellan hamnar och städer för kryssningsresenärer som vill upptäcka Östersjöregionens unika möjligheter.

De nämnda exemplen visar på vikten av ett fortsatt och utökat samarbete mellan Östersjöländerna för att kunna fortsätta och ytterligare stärka och öka möjligheterna att bli en global vinnarregion.

En viktig uppgift för framtiden och för att underlätta fortsatt integration och fortsatt samarbete är att uppmärksamma de gränshinder som försvårar rörligheten mellan länderna. Rörligheten både för människor och gränsöverskridande näringsverksamhet behöver underlättas. Inträde i EU har inte självklart medfört lösningar på dessa problem. Bara mellan de nordiska länderna är det varje år mer än 40 000 människor som flyttar eller pendlar. Det finns byråkratiska hinder som borde vara möjliga att lösa så att vi lättare kan röra oss i Östersjöområdet utan att för den skull göra avkall på varje lands rätt till egen unik lagstiftning.

Varje år redogör Sveriges regering i en särskild skrivelse för samarbetet mellan de nordiska ländernas regeringar med huvudsaklig inriktning på verksamheten i Nordiska ministerrådet. Nordiska rådets svenska delegation överlämnar vid samma tidpunkt en berättelse för det parlamentariska samarbetet inom ramen för Nordiska rådet. I berättelsen lämnas också redovisning för det parlamentariska Östersjösamarbetet med tyngdpunkt på den årligen återkommande Parlamentariska Östersjökonferensen.

Med anledning av de två redogörelserna kan alla ledamöter följa det nordiska samarbetet och delta i debatten i kammaren. Någon liknande redogörelse för regeringens Östersjösamarbete ges inte. I Finland överlämnar regeringen en berättelse för såväl det nordiska samarbetet som Östersjösamarbetet och beslut om ett liknande förfaringssätt har fattats i Danmark. I Norge har sedan länge en rapport om Östersjösamarbetet ingått i regeringens redogörelse för det nordiska samarbetet.

För att vidareutveckla den positiva dialogen och informationsutbytet mellan CBSS, Östersjöstaternas råd, och BSPC, Parlamentariska Östersjökonferensen, bör regeringen lämna en redovisning om sitt östersjösamarbete.

Fel! Okänt namn

Europa och den europeiska unionen

Grunden för EU-samarbetet

Framväxten av det europeiska samarbetet har varit avgörande för vår kontinents välfärd. I århundraden drabbades Europas befolkningar av blodiga krig länderna emellan. I dag präglas Europa av fred. Historiskt sett är denna utveckling fantastisk.

Socialdemokraterna vill att EU i grunden ska vara ett mellanstatligt samarbete, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar.

Med EU kan vi göra Sverige bättre om vi samarbetar om saker som påverkar oss, som miljön eller jobben. Vi kan också påverka vår omvärld i kampen mot fattigdom, för demokrati och fred, mycket effektivare om vi arbetar genom EU än vad vi kan genom att enbart agera på egen hand i utrikespolitiken.

Därför är det viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld.

Dagens EU måste utvecklas på alla de områden där vi genom unionen bäst kan skapa gemensamma lösningar på gemensamma problem – som hårdare gemensamma tag mot miljöförstöring, som kraftfulla insatser mot människohandel och annan internationell brottslighet, som arbetet för att skapa fler och tryggare jobb.

Politiken och demokratin måste komma i kapp den ekonomiska globaliseringens förspång. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor.

Det handlar också om att komma åt skatteparadis, pengatvätt och terrorismkonton, om rätt utformade tjänstedirektiv inom EU och om nya vägar för att finansiera utveckling. Med en mer aktiv politik kan makt förflyttas från den internationella marknaden till internationella politiska institutioner.

En demokratisk globalisering kräver respekt för de internationella regelverk och institutioner som redan finns på plats. Den internationella rätten, konventioner, protokoll och regelverk måste följas. Med gemensamma spelregler skyddas små staters rätt, och den globala demokratin stärks. När den internationella rätten efterlevs styrs utvecklingen av gemensamma överenskommelser och på lika villkor, inte av de stater som har störst militär eller ekonomisk styrka. Därför vill vi socialdemokrater värna och stärka den internationella rätten. EU har här en stor roll att spela.

Den internationella brottmålsdomstolen och andra globala institutioner måste respekteras. Ingångna avtal som Kyotoprotokollet och icke-spridningsfördraget måste efterlevas, liksom FN:s resolutioner. Vi vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

EU:s grannskap

Den första januari 2007 gladdes vi med alla de människor som i Bulgarien och Rumänien firade sitt inträde i Europeiska unionen. Med det har bortåt hundra miljoner invånare, som tidigare befann sig på den kommunistiska sidan av järnridån, på bara ett och halvt decennium fullständigt reformerat sina länder och skapat sig en ny framtid. En kontinent som tidigare varit så sargad av konflikter och krig har nu ett samarbete som innebär att vi alla delar varandras problem och framgångar. Ännu finns dock inte en Europeisk union som omfattar alla Europas folk. Utvidgningen måste fortsätta.

Att hållbart lösa problemen på Balkan kan endast göras genom att tydligt och klart visa att dörren till EU står öppen. Kosovo är nu en erkänd egen stat även om behovet av insatser från internationella samfundet fortsatt är mycket stort. Vi socialdemokrater har hela tiden slagit vakt om EU:s enighet i frågan om Kosovos självständighet. EU får inte upprepa misstagen från 90-talet då man inte lyckades hantera de nya balkanstaternas tillkomst på ett fullgott sätt. Den process som nu startat måste medföra fördelar för alla länder på Balkan. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter.

Sverige bör fortsätta att stödja dessa länders reform- och medlemskapsansträngningar. Förhoppningsvis kan vi inom de närmaste åren hälsa också dessa länder välkomna in i EU.

Tyvärr har en förfärande utvidgningströtthet börjat göra sig gällande i EU. För oss socialdemokrater är det viktigt att slå fast att utvidgningen av EU är den största framgången på Europas kontinent. Turkiets framtida medlemskap är en mycket omdiskuterad fråga i många europeiska länder. För oss socialdemokrater har alltid inställningen varit att det inte är frågan ”om” Turkiet kan bli medlem utan ”när”. Detta ”när” avgörs av hur snabbt Turkiet klarar att uppfylla de kriterier som krävs för ett medlemskap. Vi ser ett framtida turkiskt EU-medlemskap som viktigt inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper.

Utvidgningen och den europeiska integrationen får inte göra halt ens efter ett turkiskt medlemskap. Hittills har ett möjligt framtida medlemskap fungerat som en fantastisk drivkraft för många länders reformering. EU har nu utarbetat en grannskapspolitik. Den måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap – även om det ligger långt fram i tiden – snarare än att bli ett alternativ till medlemskap. EU har många verktyg i sin politiska verktygslåda. Unionen bör bland annat erbjuda tillgång till den inre marknaden, biståndsin-satser, studentutbyten och bilaterala handlingsprogram som ger länderna möjlighet att själva bestämma sin integrationsnivå.

Öster om EU

Kriget mellan Georgien och Ryssland har skakat om situationen i det gemensamma grannskapet mellan Ryssland och EU. Respekten för den internationella folkrätten måste hävdas. Länders territoriella integritet och suveränitet måste värnas. Kritik måste riktas mot de nationalistiska krafter som är beredda att ta till våld för att lösa konflikter som borde lösas med diplomatiska

Fel! Okänt namn på

medel. Sedan Sovjetunionens fall har den gränsdragningsproblematik som då uppstod till stor del lösts i internationella överenskommelser. Om länders territoriella integritet ifrågasätts kan det leda långvariga och blodiga konflikter i EU:s omedelbara närhet. Europeiska unionen måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka det gemensamma grannskapet med Ryssland. Regeringens initiativ tillsammans med Polen om ett så kallat Eastern Partnership välkomnas av oss socialdemokrater. I relationen till Ryssland måste EU kunna hantera de så kallade frusna konflikterna, exempelvis Transnistrien och Nagorno-Karabach.

Den demokratiska utvecklingen i Ryssland går baklänges. Medvedev vann presidentvalet i våras, men valet var inte fritt och rättvist utan innebar att demokratin tog ytterligare steg tillbaka. Valet föregicks av en valrörelse utan debatter och utan rimliga möjligheter för Medvedevs motkandidater att synas och sprida sina budskap. En fortsatt demokratisk tillbakagång i Ryssland leder till sämre social och ekonomisk utveckling. Det demokratiska utrymmet krymper också genom att det blir svårare för små partier att komma in i olika församlingar, oberoende media får allt svårare att verka, nationalismen växer sig allt starkare och tonläget mot grannländerna och omvärlden i övrigt, inte minst USA, skärps. Vi ska aldrig underlåta att påtala brister eller föra fram oro för den negativa demokratiska utvecklingen, men samtidigt bör Sveriges politik präglas av ett praktiskt samarbete som är till gagn för båda parter och hjälper Ryssland att närma sig europeiska strukturer. De stora framsteg som trots allt gjorts i landet sedan Sovjetunionens fall är välkomna och förtjänar vårt stöd.

I och med Rumäniens och Bulgariens medlemskap kommer området runt Svarta havet än mer vara i fokus för unionens utrikespolitik. Regeringen bör utarbeta en Svartahavsstrategi för att bidra till unionens arbete i området. I Moldavien har Ryssland genom Istanbuldeklarationen och CFE-avtalet åtagit sig att ta hem sina trupper från Transnistrien, men tyvärr uppfylls inte dessa löften. Den frusna konflikten hämmar den ekonomiska utvecklingen i Moldavien, Europas fattigaste land, och hindrar landets närmande till EU. Sverige är Moldaviens största biståndsgivare med över 100 miljoner kronor per år. I dag går biståndet till största delen till projekt inom jordbruket, infrastrukturen och den sociala sektorn. Sverige behöver därutöver ge stöd till att stärka den moldaviska administrationens kapacitet i dess relation till den europeiska unionen. Administrationen är av naturliga skäl svag. Sverige behöver därför hjälpa moldaverna på ett liknande sätt som vi hjälpte de baltiska länderna att stärka sin kapacitet.

Sverige bör vara pådrivande inom EU gällande arbetet hur EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Vitryssland är ett exempel där EU:s så kallade mjuka makt inte fungerat. 70 oppositionskandidater ställde upp i det vitryska parlamentsvalet i september, men ingen fick tillräckligt med röster för att komma in i parlamentet. Före valet syntes en positiv utveckling framför allt genom att flera politiska fångar släpptes fria. Till skillnad mot tidigare valrörelser kunde oppositionen bedriva kampanj, trycka kampanjmaterial och röra sig ute i möten med väljarna. Men det finns ett stort inbyggt problem i valsy-

Fel! Okänt namn på

stemet där varje parlamentsplats är beroende av att man i varje valkrets får över 50% av rösterna. Det säger sig självt att tröskeln till parlamentet då blir oerhört hög, särskilt när man som vitrysk oppositionskandidat inte har möjlighet att komma ut i media. Själva valdagen blev också en besvikelse. Myn-digheterna hade lovat att observatörerna skulle få vara med vid rösträkningen på nära håll, men över 40% av observatörerna har uppgett att de blev hindrade. Det återstår att se om signalen aldrig gavs till de lokala valkommissionerna eller om det finns för många funktionärer som är formade av sovjetsystemet. Valet kan inte sägas ha varit fritt och rättvist, inte minst med tanke på de allvarliga fel som begåtts vid rösträkningen, men också mot bakgrund av exempelvis mediasituationen och det auktoritära klimat som oppositionen måste verka i. Dock vill vi ändå betona att det skett små steg åt rätt håll och de bör uppmuntras.

Ukraina har både en europeisk historia och en europeisk framtid. Sverige måste arbeta för att EU erbjuder substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete. EU bör vara öppet för en alltmer ökande integration av Ukraina i EU:s strukturer och erbjuda Ukraina att självt avgöra graden av integration samtidigt som dörren för ett framtida medlemskap står öppen.

Söder om EU

Söder om EU utgör Medelhavet, liksom floden Rio Grande mellan Mexico och USA, det vatten som måste passeras av fattiga människor för att få chansen att ta del av det ekonomiska välstånd, den frihet och den demokrati som vi européer tar för givet. Medias bilder av desperata unga män och kvinnor som ofta utnyttjats av hänsynslösa människohandlare och som vågar livet i rangliga båtar för att nå Europas kuster är hjärtskärande. Den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika är inte långsiktigt hållbar. Enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och ekonomiska reformer. EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden. De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra.

Den socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syfte att få i gång en dialog och att bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Alexandriainstitutets och det svenska konsulatets i Istanbul ansträngningar och viktiga roll för detta måste understrykas. Sveriges erfarenheter bör tas till vara för att öka kontakter och minska misstro mellan kulturer samt stödja processer mot demokrati och mänskliga rättigheter. Sveriges riksdag har också behandlat ett betänkande om vår relation till den muslimska världen i EU:s närområde. Riksdagens beslut bör ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang även under en borgerlig regering.

Fel! Okänt namn nå

Ökad öppenhet och insyn inom EU

För allmänheten och även politiskt aktiva och förtroendevalda framstår EU och dess beslutsorganisation ofta som avlägsen, komplex och sluten.

Under de år Sverige varit medlem i EU har öppenheten ökat väsentligt, och det finns i dag en helt annan attityd inom EU. Fortfarande är dock många känsla att EU brister när det gäller öppenhet. Detta beror naturligtvis på vad man jämför med, men det faktum att många medieredaktioner dragit ned på sin EU-bevakning bidrar också.

Beslutsunderlag, förhandlingsprocesser och utvärderingar måste göras tillgängliga för medborgarna. Sverige har en lång tradition på detta område och måste bidra med erfarenheter och metoder för att ytterligare öppna EU för insyn.

Ett föredöme för det internationella samarbetet

EU står i dag modell när man i andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. EU är också en maktfaktor i olika internationella sammanhang och forum, inte enbart i kraft av den ekonomiska eller numerära styrkan utan också utifrån de resultat som uppnåtts inom EU.

EU bygger på samarbete mellan demokratiska stater som själva valt att ingå i samarbetet. Hur och om vad EU samarbetar inspirerar andra. EU har ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

En bättre värld

EU har en viktig roll att spela i världen och EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Grunden för den gemensamma utrikespolitiken är strävandet efter gemensamma ståndpunkter. Det här är naturligtvis inte alltid lätt. Ändå är det viktigt och värdefullt att hålla fast vid detta.

EU har på kort tid åstadkommit en fredlig och ekonomisk utveckling som för bara en generation sedan tedde sig som en ouppnåelig dröm. En kontinent som tidigare varit så sargad av konflikter och krig har nu ett samarbete som innebär att vi delar varandras problem och framgångar. Fortfarande finns det dock klyftor, i både ekonomiskt välstånd och demokratisk utveckling, som delar Europa. Utvidgningen måste fortsätta.

EU har under de senaste åren genomfört flera utvidgningar och fler länder, inte minst Turkiet och länder på Balkan, står på tur. Både för att den utvidgning som redan skett ska lyckas fullt ut och för att kommande utvidgningar ska kunna fungera är Lissabonfördraget viktigt. 27 medlemsländer kan inte arbeta effektivt i ett regelverk som huvudsakligen härstammar från den tid då EU bestod av sex länder.

EU:s stora utrikespolitiska styrka är unionens bredd av verktyg för att åstadkomma förändring: Det handlar om handel, bistånd, diplomati, krishanteringsresurser med mera. En ökad samordning av alla dessa verktyg stärker

EU:s utrikespolitik. Det är viktigt att EU kan agera gemensamt på utrikes- och säkerhetspolitikens område. Vår röst i världen förstärks och ett samlat EU är en viktig aktör. När EU agerar enigt och starkt har det visat sig att EU också förmår göra skillnad, som när man lyckades hindra ett inbördeskrig från att bryta ut i Makedonien 2001. Lissabonfördraget stärker den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken genom tydligare struktur och organisation. Bland annat kommer man att inrätta en post som hög representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik. Denna person kommer att vara ordförande i rådet för utrikes frågor men också vara vice ordförande i kommissionen med ansvar för de yttre förbindelserna. Enhällighet kommer att utgöra huvudregel för beslutsfattande om unionens utrikes- och säkerhetspolitik, men i vissa fall kommer också kvalificerad majoritet att kunna tillämpas, dock aldrig i frågor med militära eller försvarsmässiga konsekvenser.

Det har under många år varit en hörnsten i socialdemokratisk utrikespolitik att det internationella samfundet har ett huvudansvar för internationell fred och säkerhet. I FN-stadgans åttonde kapitel, artikel 52, ges direkt stöd för regionala avtal eller för att en regional organisation som EU ska behandla angelägenheter rörande upprätthållandet av internationell fred och säkerhet. EU har utvecklats till en stor global aktör och bör samarbeta och stödja FN. Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser, samt att den ställs till FN:s förfogande, är en utveckling vi socialdemokrater aktivt har drivit på. Ett av de första exemplen på när EU kunde axla ett sådant ansvar var under våren 2003 då en EU-styrka, ledd av Frankrike och med svenskt deltagande, kunde bidra till att upprätthålla en skör fredsprocess i Kongo, ett land hårt drabbat av krig, våld och fattigdom.

Dåvarande utrikesminister Anna Lindh sade i sitt tal i Almedalen i juli 2003: ”För första gången den här våren har EU blivit så starkt i den gemensamma utrikespolitiken att när FN bad EU ställa upp så kunde EU skicka trupper till Kongo för att bevara freden i Kongo. Och det är också ett viktigt exempel på vad EU kan betyda utanför Europas gränser.”

Fördraget betonar solidariteten mellan medlemsstaterna och att dessa ska stödja varandra med alla till buds stående medel vid naturkatastrofer, terroråd och väpnade angrepp. Fördraget betonar emellertid samtidigt också att den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik inte ska påverka den ”särskilda karaktären” hos de alliansfria staternas säkerhets- och försvarspolitik. Sverige ska förbli militärt alliansfritt.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare, och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir lägre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välstånd och utveckling inom EU utan också till välstånd och utveckling i hela världen. EU bör rikta starkare krav på medlemsländerna att leva upp till millenniedeklarationens åtagande om minst 0,7 procent av BNP i bistånd.

Vi vill att medlemsländerna, inklusive Sverige, genom ambitiösa nationella åtaganden banar väg för en överenskommelse om ett nytt Kyoto-avtal. Stora delar av världen måste ställa sig bakom detta och inkludera Indien,

Fel! Okänt namn på

Kina, Brasilien och USA. Vi vill att arbetet med ett sammanhållande klimatdirektiv inleds samt att gemensam miniminivå för koldioxidskatt i EU införs.

Europaparlamentets säte

Av historiska skäl delar Europaparlamentet upp sitt arbete mellan Bryssel och Strasbourg. Det här har gett en flyttcirkus av personer och handlingar som i dag är helt omöjlig att försvara från effektivitetssynpunkt, ekonomisk synpunkt eller miljösynpunkt.

Hela flyttcirkusen drar ett löjets skimmer över EU och måste snarast upphöra. Sverige måste i alla sammanhang agera för att inom EU väcka opinion och nå ett beslut om att koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort. Sveriges EU-minister bör stå fast vid och driva detta krav – hennes eget sedan tiden som Europaparlamentariker.

Sveriges kommande ordförandeskap

Under 2009 kommer Sverige återigen att vara ordförande för EU. Det svenska ordförandeskapet 2001 var mycket framgångsrikt. Ska Sverige återigen hantera sitt ordförandeskap på ett framgångsrikt sätt krävs att ordförandeskapet är väl förberett och har rätt och tydliga prioriteringar.

Sverige är genom det ständiga arbetet inom EU förknippat med och har hög trovärdighet i frågor som rör arbete, klimat och miljö, människohandel, jämställdhet och utvidgning. EU har ett stort behov av att fortsätta att utvecklas på dessa områden. Vi socialdemokrater vill att Sverige under sitt ordförandeskap prioriterar tre tydliga S: "Sustainability, Social Security" och "Solidarity" – Ett hållbart, tryggt och solidariskt Europa.

Afrika

Afrikapolitiken, ett samarbete i förändring

"Afrika uppvisar fler ansikten, nöd och våld är verklighet för många människor. Samtidigt pågår löftesrika förändringar, en afrikansk renässans synes möjlig. Regeringen strävar efter att utveckla ett närmare partnerskap med de framväxande demokratiska samhällena. Vi vill utveckla vårt starka historiska engagemang för en ny tids krav." Anna Lindh (Utrikesdeklarationen 1998)

En nattbild tagen från yttre rymden visar ett Europa där billjus, gatlyktor och neonskyltar håller natten på avstånd. I jämförelse är Afrika påtagligt mörkt. Två kontinenter. Två grannar. Två kontraster. Medan Europa lyser av välfärd och hög energikonsumtion har grannkontinenten Afrika bara börjat sin utveckling mot välstånd. Globaliseringen – denna sammanflätning av aktiviteter och beroendeband mellan länders ekonomier, denna gemenskap av kunskap och framsteg men också av hot och utmaningar – innefattar i allt större utsträckning också Afrika.

Afrika i dag är ingen kontinent av offer utan en stolt och rik del av världen som kan och vill utveckla hela sin potential. Afrika vill bli en jämlik och

Fel! Okänt namn på

respekterad partner på samma villkor som andra, men dess utgångsläge tyngs av historiska arv – fattigdomen är utbredd, demokratin på sina håll alltför svag och hot som hiv/aids är tyvärr ett utvecklingens bromsfilter i många länder.

Afrika består av 54 länder. Varje lands sammansättning av förutsättningar är unik och en politik för Afrika måste bygga på kunskap om vart och ett. En första särskiljande faktor är fred och konflikt. Det är fred i nästan alla av Afrikas 54 länder. Förhållandena i konfliktländerna är tragiska, men Afrika är inte konflikternas kontinent.

Ett annat faktum är att majoriteten av länderna i Afrika är demokratier. Under det senaste decenniet har Afrika fått 18 nya demokratier. Det är ett stort problem att många av dem är svaga, outvecklade och omogna – men de är demokratier.

En tredje faktor är tillväxten. Undantaget de länder som är i konflikt är tillväxttakten i Afrika söder om Sahara i genomsnitt 3–6 % och har så varit de senaste åren. Människors levnadsvillkor har förbättrats; fler får sjukvård och går i skolan.

Allt detta utgör positiva, konkreta förändringar som sällan får uppmärksamhet.

Därmed inte sagt att vi inte måste fokusera på de stora utmaningarna: Sjukdomar som hiv/aids, malaria och tbc, sociala frågor som urbanisering och arbetslöshet, brister i demokratin som korruption och etnisk exploatering samt långsiktiga utmaningar som fred och säkerhet och miljö- och klimatfrågorna.

Ett första steg i en svensk politik för Afrika måste därför vara att uppdatera den allmänna bilden av Afrika. Vår brist på kunskap och vår fördomsfulla inställning hindrar oss att utveckla bredare och djupare relationer med människor, företag och institutioner i Afrika.

Alltför många människor i Afrika är fortfarande fattiga. Fattigdomen är utbredd och sammansatt. Det handlar inte enbart om avsaknad av materiella resurser utan också om brist på möjligheter att påverka sin levnadssituation och att göra sin röst hörd. Sammantaget har dock Afrika sannolikt aldrig haft bättre förutsättningar att möta sina utmaningar och att skapa utveckling och välfärd för sina medborgare. Men det finns inga garantier att detta sker per automatik. Likaväl som historien tagit önskade vägar förut kan så ske igen. Vad som händer i Afrika påverkar oss i Sverige, i Europa och i världen som helhet.

Slaveriet, kolonisationen och råvaruexploateringen har i sina spår lämnat efter sig sargade folk och länder. Kalla kriget förvandlade Afrika till en arena för supermakterna. Det finns självklart en oro att den utveckling som sker nu återigen ska leda till en ny geopolitisk kamp om makt och råvaror.

I dag är det de asiatiska tillväxtekonomierna – framför allt Kina – som är huvudaktörer i Afrika. Kinas makalösa tillväxt kräver råvaror – som finns i Afrika. Handeln mellan Afrika och Kina ökade med 40 procent mellan 2005 och 2006. Vissa ser Kina som Afrikas hopp, ett land som kommer med billiga lån och icke öronmärkta investeringar. Andra ser Kina som det stora hotet mot jobben och småföretagen. Den afrikanska inhemska marknaden för produkter som textilier slås ut av billig kinesisk import och arbetslösheten ökar.

Fel! Okänt namn på

Samtidigt är de nya tillväxtmarknaderna i Asien viktiga för de afrikanska ländernas export.

Vilken väg Afrikas utveckling kommer att ta beror också på hur man förmår att ta till vara de egna förutsättningarna och se till att de blir framgångsmotorer. Medan Kina har en centralplanerad plan för sin Afrikapolitik saknar de afrikanska länderna en gemensam strategi för hur den kinesiska anstormningen ska mötas.

Afrika är de ungas kontinent. Majoriteten av befolkningen är under 25 år och i allt större utsträckning lämnar människor landsbygden och flyttar till städerna. Det unga Afrika är både dess hopp och dess orosmoln. Ungdom, urbanisering i kombination med fattigdom och arbetslöshet är som ett recept för sociala konflikter.

Ekonomisk tillväxt måste kombineras med en aktiv fördelningspolitik. Hur en rättvisare fördelning av mark och förmögenhet kan bidra till fattigdomsbekämpning bör bli föremål för analyser. Svensk politik måste beakta detta och ta vara på tidigare vunna erfarenheter.

Afrikanska unionen och enskilda länder ska tas till vara som partner för en internationell politik. EU:s politik påverkar Afrika vad gäller bistånd, jordbruk, fiske och handel men också den övergripande politiska situationen. EU bör söka former för att intensifiera en dialog med Afrika. Det senaste toppmötet mellan EU och Afrika var viktigt ur flera aspekter.

I dag skiljer Medelhavet som Rio Grande afrikanska flyktingar från europeiska länder. Människor utnyttjas och omkommer under färden för en bättre framtid.

Handel, kultur, idrotts- och kyrkoutbyte utgör alla områden där ökade kontakter och ökad intensitet gynnar båda parter. Att utveckla kontakterna mellan våra kontinenter utgör ett ömsesidigt intresse. Svenskar med rötter i Afrika kan bidra till att ompröva och komplettera vår bild av Afrika. Internet och tillgång till globalare medier kan påverka vår Afrikabild respektive afrikaners bild av européer.

På femtio år har Afrikas befolkning ökat från omkring 200 miljoner till 800 miljoner människor. Livslängden ökar, barnadödligheten minskar. I genomsnitt föder en afrikansk kvinna 5,1 barn. En afrikaner uppges aldrig ha levt så länge som nu. Den demografiska bilden kan börja ritas om.

Kvinnors rättigheter med makt över sitt eget liv, tillgång till självständigt yrkesliv, en jämställd plats i samhället liksom på beslutfattande positioner är viktigt för kvinnan, men även för hela samhället. Många politikområden, bland andra handel, utvecklingssamarbete, konfliktlösning, fördelningspolitik, utbildning och miljö- och jordbrukspolitik, måste samverka för att det ska vara möjligt. Samarbete mellan universitet i Sverige och Afrikas länder bör stimuleras liksom utbyte mellan unga i Sverige och Afrika bör uppmuntras.

Arbetet med att förnya den svenska politiken för samarbete med Afrika bör bedrivas brett med kunskapsutbyte med företrädare för forskning, kulturområdet, näringsliv och fackföreningar med bas såväl i Sverige som i afrikanska länder. Organisationer, kyrkor och samfund, afrikanska parlamentariker och människor som lever i Sverige men har rötter i Afrika besitter stor kunskap som bör tas till vara.

För att öka vår kunskap om Afrika och därigenom kunna bredda och utveckla våra relationer och vår politik är det viktigt exempelvis med den verksamhet som bedrivs vid Nordiska Afrikainstitutet.

Vi socialdemokrater vill bryta den ensidiga bilden av Afrika som fattigt, svältande och hjälplöst mot en nyanserad bild som speglar en helhet och också visar på utvecklingsmöjligheterna. Gamla koloniala bindningar behöver ännu ifrågasättas. Medlemskapet i EU har ökat Sveriges politiska räckvidd.

Utvecklingssamarbete och partnerskap

Under lång tid har den dominerande relationen med Afrika varit genom olika typer av bistånd. Det har snarare förstärkt än minskat den ojämna maktrelation som kolonisationen skapade. Trots ambitionen om ett partnerskap mellan givare och mottagare har bilden bestått av en närande och en tärande part.

En breddning av relationerna mellan Sverige och Afrika innebär samtidigt att den hittills dominerande relationen, biståndet, behöver förändras och fördjupas.

Millenniedeklarationen undertecknades av världens stats- och regeringschefer 2000. De åtta millenniemålen togs fram för att förverkliga dagordningen för global utveckling, och halva tiden för dess uppfyllande har redan gått. Sverige har tillsammans med det internationella samfundet ansvar för att understödja processer för att Afrikas länder ska uppnå millenniemålen. Det står klart att såväl de afrikanska länderna själva som omvärlden måste intensifiera sina ansträngningar om målen ska nås.

En grundläggande förutsättning är att Sverige fortsätter att upprätthålla enprocentsnivån i biståndet i överensstämmelse med DAC-kriterierna. Den borgerliga regeringen skriver vackert om biståndssamarbetet med Afrika, men sanningen är ju den att det svenska biståndet urholkas mer och mer för varje budget som regeringen lägger, bl.a. genom skuldavskrivningar som till stor del är rena luftsiffror. Självklart drabbas våra afrikanska partner också när världens fattiga får vara med och betala regeringens skattesänkningar.

Sverige har genom politiken för global utveckling, PGU, beslutat om en inriktning som innebär att alla politikområden, inte bara bistånd, ska bidra till en rättvis och hållbar utveckling utifrån rättighets- och fattigdomsperspektiv. Det övergripande gemensamma målet för utvecklingssamarbetet är att bidra till att skapa förutsättningar för fattiga människor att förbättra sina levnadsvillkor. PGU måste naturligtvis vara en grundläggande del av Afrikapolitiken.

Inom ramen för OECD pågår just nu ett arbete för utveckling av biståndet, den s.k. Parisagendan. Denna process syftar till en effektivisering av biståndet genom en arbetsfördelning mellan olika givarnationer. Agendan och fördelningen ska ske utifrån mottagarlandets egna prioriteringar och den komplementaritet som olika givare utgör. Detta är ett välkommet arbete. Dock är det viktigt att i sammanhanget försäkra sig om att människor, exempelvis parlamentariker och det civila samhället, i både givar- och mottagarländer har möjlighet att delta i och påverka dessa processer. Särskilt angeläget är det i nationer där demokratins institutioner och politiska partier inte tillfredsställande ger medborgarna möjligheter till reellt inflytande.

Fel! Okänt namn på

Sverige bör verka för ett ökat internationellt bistånd till Afrika och en snabbare och mer omfattande skuldavskrivning av de allra fattigaste ländernas skulder.

Utvecklingssamarbetet har ett brett stöd hos svenska folket. Det bistånds- och opinionsarbete som görs av det civila samhället och folkrörelserna ska utökas. Partnerskap bygger på att parterna känner och respekterar varandra. Afrika är en sammansatt kontinent, och det är nödvändigt att förhålla sig till såväl enskilda länder som kontinenten som helhet.

Den landkoncentration som nyligen genomförts av den borgerliga regeringen utelämnar tyvärr en rad länder i Afrika som är strategiska för Sverige. Närvaro är avgörande för förståelse och uppbyggnad av partnerskap, men tyvärr lägger regeringen ned svenska beskickningar utomlands – också i Afrika – bl.a. som en följd av landkoncentrationen inom biståndet. Regeringen talar om ökat fokus på Afrika, men i realiteten har landkoncentrationen inneburit en ytterst marginell ökning av resurser till Afrika.

Utvecklingssamarbete som ska övergå i ett bredare bilateralt samarbete ska konkretiseras och få en organiserad övergång med angivet stöd innan det upphör. Vi känner oro för att samarbete med länder med en positiv utveckling avslutas för tidigt. Demokratiska tendenser är inte liktydigt med att demokratin befästs. Ett viktigt fokus är att stödja fackliga rättigheter och stärka fackliga organisationer i Afrika. Fackliga företrädare utsätts för övergrepp, och lagliga förutsättningar för facklig organisering begränsas. Samarbete och att stärka fackföreningsrörelser är en viktig grund för en hållbar fattigdomsbekämpning.

Processen som ledde fram till landkoncentrationen var sluten. Många aktörer ställdes utan möjlighet till insyn eller inflytande. Vi vill i ett brett perspektiv se över den genomförda landkoncentrationen och de konsekvenser den för med sig. Det anges också att landstrategierna framöver ska ha en mycket styrande roll, och vi vill slå vakt om att de utformas i en bredare process, exempelvis att riksdagens betänkanden får reell inverkan på följdbeslut.

Arbete, tillväxt och fackliga rättigheter

Arbete är en avgörande länk mellan ekonomisk tillväxt och minskad fattigdom. Fokus på sysselsättning är därför en viktig del i arbetet med att samordna rättighets- och utvecklingsperspektiv.

I regeringens skrivelse om Afrikapolitik från våren 2008 nämns tillväxt över 80 gånger, men arbetarnas rättigheter nämns i stort sett inte alls. Vi socialdemokrater ser nödvändigheten av tillväxt och fördelningsspolitik för en effektiv fattigdomsbekämpning, men i denna bild måste arbetstagarnas rättigheter finnas med liksom hänsyn till sociala och miljömässiga frågor.

Afrika är på många sätt en rik världsdel. I vissa regioner finns enorma naturtillgångar, men alltför ofta förnekas människorna rätten att själva få del av landets resurser. Det är viktigt att ländernas egna resurser som diamanter, mineraler och olja kommer den egna befolkningen till del. Kimberlyprocessen, ett initiativ som lett till certifiering av diamanter, har varit och är viktigt på många sätt genom att den har visat på kopplingen mellan råvaror och krig

och konflikter och ekonomisk brottslighet. Därigenom finns erfarenheter som gäller för flera råvaror och i fler geografiska områden. Förutsättningar finns för ökad transparens vid utvinning och handel.

Konflikter, underutveckling och brist på framtidsmöjligheter bildar grund för så kallad brain drain. Inom sjukvård och andra områden lockas välutbildad arbetskraft av de möjligheter som erbjuds av vårdjättar och andra länder i såväl den privata som offentliga sjukvården i Europa, vilket innebär att fattiga länder förlorar sin bäst utbildade arbetskraft. Det finns fler sjuksköterskor från Malawi i brittiska Manchester än kvar i hemlandet. Och i Addis Abeba framförs att det finns fler etiopiska läkare i Washington än kvar i hemlandet.

Afrikapolitiken bör ha som mål att stödja en hållbar och hög tillväxt, full sysselsättning och rättvis fördelning. Vi bör stödja afrikanska länder att formulera egna mål som är inriktade på att skapa en stabil makroekonomisk situation, med starka offentliga finanser och stabil inflation, samtidigt som de tydligt bidrar till en mer rättvis inkomstfördelning och ökad sysselsättning.

Förändringar är nödvändiga för utveckling och tillväxt, men följderna av detta ska inte riktas mot den enskilda individen. Strukturomvandling kan bejakas om samhället erbjuder trygghet i förändringen genom utbildningsmöjligheter och ekonomiska trygghetssystem som är knutna till individen och inte till arbetstillfället eller arbetsgivaren.

Sverige bör därför i forum som Världsbanken och Internationella valutafonden driva att de i sina landprogram ska införliva projekt som utvecklar de grundläggande trygghetssystemen i afrikanska länder och inte som i dag ställa krav på motsatsen. Generella sociala trygghetssystem som är demokratiskt styrda och solidariskt finansierade via skattesystem bidrar till ekonomisk tillväxt och rättvis fördelning.

Jordbruket är den näring som sysselsätter flest antal människor i Afrika och utgör den avgörande ekonomiska motorn och det för en lång rad länder. Utvecklingen av jordbruket är en viktig faktor för de afrikanska ländernas utveckling, såväl för lokala marknader och livsmedelstrygghet som för handel och ökad tillväxt. Den potential för tillväxt som Afrikas export av jordbruksprodukter skulle kunna vara bromsas av handelshinder på de internationella marknaderna. Sverige måste som EU-medlem därför verka för en reformering av EU:s jordbruks- och handelspolitik i riktning mot att tullar, handelshinder och jordbruksstödet avskaffas.

Vi vill också framhålla vikten av att stödja ett hållbart jordbruk som kan ta sig an både miljömässiga utmaningar och livsmedelstrygghet, liksom dess roll för både lokala marknader och internationell handelspolitik.

Vi ser exempel på en långsiktig, hållbar turism växa fram. Kontinentens rika historia och kultur, storslagen och omväxlande natur i kombination med framväxten av ett modernt, globaliserat Afrika gör turism till en näring med stor utvecklingspotential.

Globaliseringens baksida är ingenstans så tydlig som bland världens fattiga arbetare, kvinnor och barn. Exploatering och maktlöshet är verklighet för hundratals miljoner – barnarbete, livsfarliga arbetsmiljöer, slavliknande arbeten till svältlöner, sexuella trakasserier, diskriminering, våld och bestraffning-

Fel! Okänt namn på

ar och obefintliga rättigheter. Social dumpning, dvs. att dessa brister utnyttjas som konkurrensmedel, måste bekämpas.

Trots att majoriteten av världens länder står bakom såväl FN:s konventioner om mänskliga rättigheter som ILO:s kärnkonventioner om rättigheter i arbetslivet, kränks människor varje dag. Multinationella företag har ansvaret att följa lagstiftning och konventioner.

Afrikapolitiken måste i alla sammanhang och forum lyfta fram och ställa krav på att mänskliga rättigheter, inklusive dem i arbetslivet, främjas och respekteras. Särskilda insatser bör göras när det gäller offentliga upphandlingar, uppföljning av handelsavtal och i internationella forum som Världsbanken, Internationella valutafonden och FN. Vi vill hävda arbetstagarnas rättigheter i internationella organisationer som Internationella valutafonden (IMF) och Världsbanken. Vi vill verka för att arbetet inom Internationella arbetsorganisationen (ILO) får ökad tyngd och för att fler länder ratificerar ILO:s kärnkonventioner, bl.a. konvention 94 om offentlig upphandling och konvention 87 om föreningsfrihet och ökar stödet för rätten att bilda fria fackföreningar. Vi tycker att sociala klausuler i internationella handelsavtal kan vara en väg att gå för att motverka att människor kränks i arbetslivet. De måste dock utformas noga så att de inte resulterar i protektionism.

WTO bör i sin struktur och i sina avtal säkerställa respekten och efterlevnaden av mänskliga rättigheter i arbetslivet. Vi ställer också krav på att WTO ska inrätta mekanismer för att kunna följa utveckling och efterlevnad av företagens och regeringarnas sociala ansvar.

Socialdemokraterna och de fackliga organisationerna har en lång tradition av internationellt arbete och fackligt utvecklingssamarbete, inte minst med systerorganisationer i Afrika. I Sverige finns en stor kompetens om mänskliga rättigheter i arbetslivet och om fackliga organisationers roll i uppbyggnaden av demokratier som bör tas till vara i samarbetet för mänskliga rättigheter och utveckling i Afrika. I länder som har starka, demokratiska och fria fackföreningar är välstånds- och demokratiutvecklingen generellt sett bättre än i länder som saknar fria fackföreningar. Vi socialdemokrater kommer ständigt att reagera och protestera mot kränkningar av mänskliga rättigheter och aktivt stödja fackliga ledare och aktiva som hotas och förföljs.

Ett nära partnerskap är också en viktig källa till kunskap och samverkan för oss i Sverige omkring de gemensamma utmaningar som arbetstagare världen över står inför i globaliseringen. De fackliga organisationernas roll på nationell, regional och global nivå måste stärkas. Parterna på den svenska arbetsmarknaden måste engageras och kan, både tillsammans och var för sig, göra värdefulla insatser genom exempelvis olika samverkansprojekt på områden som utvecklingen av arbetsmarknadens aktörer, deras relationer samt arbetsrätt och social dialog. De svenska arbetsmarknadsparterna har bedrivit framgångsrika utvecklingsprojekt bl.a. genom programmet Labour Market Dialog. Initiativ som detta bör stödjas.

Svenska konsumenter bör uppmuntras att handla Rättvisemärkt för att stödja produktion i Afrika som värnar människor och miljö och följer beslutade konventioner för mänskliga rättigheter. Svenska företag som har relat-

ioner med Afrika ska uppmanas att underteckna FN:s uppförandekod Global Compact och Globalt Ansvar.

En rättvis globalisering kräver att kampen mot dumpade arbetsvillkor förstärks. För oss socialdemokrater är det oacceptabelt att konkurrenskraft skapas genom rovdrift på människor och miljön. Tillväxt utan mänskliga rättigheter, med ökande sociala klyftor eller utarmning av vår miljö gör oss inte rikare. Tvärtom är det endast en social och miljömässigt hållbar utveckling som kan skapa hållbar tillväxt.

Demokrati, mänskliga rättigheter och god samhällsstyrning

Afrikanerna själva går nu i täten för att stärka demokratin. Afrikanska unionen, AU, har skapat instrument som ska lägga grunden för stabila samhällen som förmår att utveckla ekonomi, näringsliv och handel. Inte minst handlar det om att utveckla och bygga upp institutionell kapacitet både inom den offentliga och privata sektorn. African Peer Review Mechanism (APRM) och African Charter on Democracy, Elections and Governance är två reformprogram som är vägledande för fördjupning av demokratin. Tyvärr har inte dessa instrument ännu använts i den utsträckning som vi hoppats.

En integration av Afrika i världsekonomin – handel, investeringar – förutsätter fungerande samhällen. Det bör därför vara en prioritet för en svensk Afrikapolitik att stödja AU:s initiativ och arbete för demokrati och gott samhällsskick, samt att understödja denna genom samarbete, stöd och dialog med nationella afrikanska parter, såväl multilateralt som bilateralt och genom det civila samhället. En grundförutsättning i alla sammanhang ska vara principen om afrikanskt och lokalt ägarskap av problemformulering och agenda.

God samhällsstyrning är ett begrepp som består av ett flertal dimensioner. Det omfattar förvaltningen och uppbyggnaden av en statsapparat som på alla nivåer – nationellt, regionalt och lokalt – ska präglas av effektivitet, genomskinlighet, förutsägbarhet, rättssäkerhet och med insyn och deltagande av samhällsmedborgarna.

Fria och allmänna val är nödvändiga, men inte tillräckliga, förutsättningar för att skapa ett demokratiskt samhällsskick. Det krävs att hela samhällets aktiviteter – inte minst regeringens, de politiska partierna och statsförvaltningens dito – präglas av respekt för mänskliga rättigheter och för landets lagar och regler och ett effektivt utnyttjande av skattemedel till gagn för medborgarna och hela samhällets utveckling. Stärkandet av rättssäkerheten utgör en förutsättning för utveckling av gott styrelseskick.

Fria och oberoende medier har en viktig roll som granskare av maktthavarna och folkbildare av medborgarna om deras rättigheter.

Andra viktiga institutioner som spelar roll i ett gott styrelseskick är demokratiska partier, omutbar poliskår och tullväsen och inte minst en oberoende valkommission. Demokratiska partier är grundstenar i en demokrati, och principerna om gott samhällsskick, t.ex. intern demokrati, respekt för meningsmotståndare, genomskinlighet och bekämpning av korruption, innefattar även politiska partier. Utan demokratiska partier, med frivilligt aktivt deltagande av medborgarna och med en fungerande partistruktur och processer

Fel! Okänt namn på

som garanterar medlemmarna rätten till initiativ och beslutande i demokratisk ordning, kan aldrig demokratin befästas i samhället. Politiska partier är en del av det civila samhället och är den nödvändiga bro som krävs för att kanalisera medborgarnas krav och önsknings till politiska handlingsprogram, där ansvar kan utkrävas av dem som väljs att genomföra dessa program. Det civila samhället har stora möjligheter att utveckla demokrati på gräsrotsnivå, i vardagen, i föreningar och folkrörelser, där människor kan lära sig hur man verkar tillsammans för att nå sina syften på ett sätt som är demokratiskt.

Afrikapolitiken bör särskilt fokusera på stöd till utveckling av folkrörelser och demokratiska politiska partier inom stödet till det civila samhället för demokrati, mänskliga rättigheter och fred.

Att bekämpa korruption och ekonomisk brottslighet liksom skatteparadis och skadlig skattekonkurrens mellan länder är viktiga beståndsdelar i en Afrikapolitik som strävar efter att stärka de ekonomiska och politiska institutionerna. Korruption är ett hot mot ekonomi, rättsväsen och demokratisering. Korruption finns i alltför hög grad i de flesta afrikanska länder, och det är de fattiga som drabbas hårdast. Stöd och erfarenhetsutbyte till uppbyggnad av institutioner för att bekämpa korruption är ett viktigt redskap i kampen mot korruption. Rutiner för att minska riskerna måste uppdateras regelbundet. En medvetenhet om hur utbredd korruptionen är och var riskerna är som störst måste upprätthållas och utvecklas. Goda exempel ska tillvaratas. Vidare ser vi värdet i att såväl relatera som återkoppla till internationella regelverk som finns för att minska och förhindra korruption.

Gällande storskalig korruption vill vi också belysa den rika världens ansvar, eftersom många aktörer kommer därifrån, och vi har vårt ansvar att "hålla rent". Vi vill också framhålla vikten av Clean Business, som handlar om att ansvaret gällande korruption ligger hos båda parter, både den potentiella bestickaren och mutmottagaren. I ett system där endast den som tar emot en muta blir straffad är det alltför lätt för bestickaren att flytta sitt fokus till dennes efterträdare, vilket leder till att korruptionen fortgår på samma vis. Men det viktigaste är att skapa ett inre tryck mot korruption genom ett starkt civilt samhälle, fri och oberoende press och rättsväsen samt ytterst möjligheten att i fria val välja bort korruperade politiker.

En debatt men också en rättslig process och dess politiska konsekvenser kan följas i Sydafrika. Sydafrikas president Thabo Mbeki har avgått före mandatperiodens utgång på grund av intern maktkamp inom ANC. Valet nästa år kommer att ge vägledning till landets vidare politiska utveckling och samtidigt också påverka hela regionen. Sydafrika spelar en viktig roll för hela södra Afrika både politiskt och ekonomiskt. Sett till BNP per capita är Sydafrika ett av de rikare länderna i Afrika. Sedan ANC kom till regeringsmakten har man satsat på sociala insatser och den svarta medelklassen växer, men stora klyftor återstår ännu efter de många årens apartheidpolitik. Det finns all anledning att vidare följa utvecklingen.

Miljö, klimat och energi

Vattenbrist, avfallsdumpning och klimatförändringar påverkar Afrika negativt. Den stigande medeltemperaturen har medfört att en stor del av snön på Mount Kenya och Kilimanjaro är borta. Miljoner människor söder om Sahara riskerar också att drabbas svårt av sjukdomar kopplade till klimatförändringarna. En politik för att främja klimatet och förbättra miljön måste vara starkt framträdande i svensk politik på olika områden. Den biologiska mångfalden i tropikerna uppges höra till det som kommer att påverkas påtagligt och en stor del av tropikerna ligger i Afrika.

Tillväxt och utveckling kan och måste gå hand i hand med arbetet för en god miljö. Att ställa tillväxt i motsatsställning till miljö är detsamma som att förneka de fattiga länderna rätten till utveckling och välfärd.

För Afrika innebär detta både utmaningar och möjligheter. Utveckling innebär ökad tillväxt, bättre utbildning, ökad livslängd, ökat välstånd och välfärd. Detta i sin tur ökar också energikonsumtionen och därmed ökade miljöfarliga utsläpp som driver på växthuseffekten och klimatförändringarna. Men utvecklingsspiralen är inte förutbestämd.

Kyotoprotokollet uppmuntrar till överföring av kunskap och ekonomiska resurser till utvecklingsländerna för att främja deras egen forskning, utveckling och kapacitet att delta i det internationella miljökonventionsarbetet. Men teknikutveckling och utsläppshandel räcker inte för att samtidigt hantera Afrikas ökande energianvändning och utsläpp och uppfylla kraven på minskning av världens totala utsläpp.

Först och främst måste västvärlden ta itu med sin energi- och miljöhållning. Det är där de stora hoten mot miljön finns i världen. En Afrikapolitik kan bara bli framgångsrik om Sverige och andra västländer ställer om livsstil och beteende. Framför allt utgör EU en arena där Sverige på ett kraftfullt sätt kan driva på för en klimat- och miljöpolitik när det gäller vår egen politik och livsstil, men också för att främja en positiv utveckling på området i samarbetet med Afrika. Det finns inte en lösning för Afrika och en lösning för den rika världen för att åstadkomma en hållbar utveckling. Vi hör ihop.

Utvecklingsländer och kontinenter som Afrika kan och måste ta en annan väg redan från början. Afrikas chans är världens chans. Tillväxt och utveckling ställer krav på ändliga resurser, men effektivare användning minskar kraven. Utvecklingen av nya förnybara och miljövänliga energislag måste komma Afrika till del genom att de görs ekonomiskt försvarbara. Sverige har möjlighet och ansvar att bidra till att skapa en hållbar utveckling för både människor, djur och miljö i Afrika.

Sverige är ett av världens mest framstående länder på miljöteknik. Afrikapolitiken bör stödja forskning och kunskap om, samt tillgång till, miljöteknik. En särskild fond för hållbar utveckling och miljövänliga investeringar i Afrika bör skapas. Arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser måste vara en prioriterad uppgift i alla politiska forum.

Biståndet till fattiga länder måste miljö- och klimatsäkras. Långsiktig ekonomisk tillväxt kan inte skapas utan att miljön förbättras och vice versa. Valet

Fel! Okänt namn på

mellan att ge bistånd för fattigdomsarbete eller för miljöarbete existerar inte längre – det handlar om båda delarna.

Krig och konflikter är starkt bidragande orsaker till miljöförstöring liksom naturkatastrofer som kan vara orsakade av samt bidra till miljöförstöring. Ökande fattigdom följer i spåren av krig, konflikter och naturkatastrofer. De människor som drabbas har i dag inget skydd och är mycket utsatta.

Handelspolitik

Även om handel med varor och tjänster över gränserna har ökat lavinartat de senaste decennierna skapar den globala produktionen inte välstånd i alla delar av världen. Det finns ett tydligt samband mellan lägre handelsbarriärer och ökad handel. Alltjämt är det dock världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Och så länge rikare delar av världen omfattas av handelsbarriärer kommer verkligt fri handel att vara en utopi. Så länge kommer också välståndet att fördelas ojämnt mellan olika delar av världen.

Handelsförbindelser och investeringar ska bygga på ett reellt partnerskap och stödja utvecklingen av en öppen och reglerad handel, såväl mellan de afrikanska länderna själva som mellan Sverige, EU och Afrika. De afrikanska ländernas produktionskapacitet och produktivitet måste utvecklas för att utgöra grunden för en social politik för välfärd. Ökade exportinkomster och fler arbetstillfällen bidrar till utveckling. Men handel och investeringar kan också leda till ökad fattigdom, ökade klyftor och exploatering av både människor och miljö. Det är därför viktigt att fattiga länder får reell möjlighet att påverka de handelsavtal som berör dem.

Vi vill att handelspolitiken för Afrika ska verka för reformer inom EU och WTO som stärker de fattiga ländernas kapacitet att delta på lika villkor i de processer som formar villkoren för handel och investeringar. Öppenheten kring handelsförhandlingar måste öka så att medborgare, det civila samhället och folkvalda får möjlighet att delta i dialog och beslut.

Handel ska styras av gemensamt beslutade regelverk som är rättvisa och gäller lika för alla. Sverige bör inom ramen för EU verka för en handelspolitik som inte diskriminerar de afrikanska ländernas produkter.

Vad gäller EPA-avtalen mellan EU och Afrika är det viktigt att det blir ett långsiktigt och utvecklingsvänligt handelsavtal. Hörnstenarna bör vara utveckling, partnerskap och regional integration. EU måste vara berett att göra fler och mer omfattande åtaganden än AVS. Vad gäller marknadstillträde ska EU genomföra sitt löfte vad gäller att ge tull- och kvotfritt tillträde för produkter från AVS-länderna. Stegvisa övergångstider ska endast göras för två produkter: socker och ris.

Vi vill verka för en verklig frihandel, utan tullmurar och subventioner. Eftersom EU har en gemensam handelspolitik arbetar vi socialdemokrater aktivt med att försöka övertyga alla andra EU-länder om att avskaffa handelshindren. En fri handel och mer rättvisa handelsregler kan lyfta miljontals människor ur fattigdom. Frihandel betyder dock inte en hämningslös och oreglerad kommers. Marknadsliberaler vill ha fri handel, men sällan sociala eller fack-

liga rättigheter. Vi socialdemokrater vill ha båda, och vi förespråkar en reglerad frihandel inom ramen för internationella överenskommelser.

Handelshindren mot fattigare länder måste bort. Vi vill ta initiativ mot orättvisa handelshinder. Det gäller inte minst jordbruks- och tekovaror som är u-ländernas viktigaste exportvaror. Inom EU vill vi arbeta för att EU tar bort alla handelshinder för Afrika, Karibien och Sydamerika, och vi ska vara det land som hårdast driver ett avskaffande av EU:s jordbrukssubventioner. Vi vill att EU inrättar en ombudsman till stöd för utvecklingsländer som vill exportera till EU. Handelssystemet måste förbättras. Utvecklingsländerna har ofta mindre möjligheter att delta i de långa och kostnadskrävande handelsförhandlingarna än rikare länder. Därför vill vi öka biståndet till utvecklingsländerna för att stärka deras förhandlingskapacitet i världshandelssystemet.

Handelspolitiken ska utformas på ett sådant sätt att den inte leder till miljöförstöring eller socialt förtryck. Den politik för global utveckling, PGU, som beslutats av riksdagen ska stärkas och vara vägledande för relationerna.

Afrikapolitiken bör stödja svenska initiativ som skapar god tillväxt och hållbar utveckling. Den afrikanska diasporan spelar en viktig roll när det gäller överföring av externa resurser för investeringar i Afrika – vilket i många länder utgör en av de främsta källorna för inflöde av valuta och investeringar. Diasporan är därför en strategisk aktör som kan spela en nyckelroll. Sverige bör därför ta till vara de kunskaper och kontakter som den afrikanska diasporan besitter.

Med tillväxt följer också ett ökande sparande. Men inhemskt sparande placeras ofta på andra kontinenter än den afrikanska. En utveckling av finansmarknaden och aktiebörser bidrar till att underlätta investeringar i fler länder. Behovet av investeringar i Afrika är enormt. Infrastruktur och service är förutsättningar för tillväxt och utveckling. Sverige bör också stödja utvecklingen av en regional afrikansk börs.

Vi vill också peka på vikten av svensk närvaro i Afrika, såväl när det gäller utvecklingssamarbetet och partnerskapet som handeln.

Regeringen har beslutat att lägga ned ambassaderna i Namibia, Elfenbenskusten, Botswana och Angola. Sverige har en lång historia av solidaritet och samarbete med Afrika. Vi var ett av de första länderna på plats i Angola efter landets självständighet, och vi har sedan länge haft ett väl utvecklat utvecklingssamarbete med landet. Sverige var närvarande under alla de svåra åren av inbördeskrig. Men när situationen i Angola äntligen ger hopp om en bättre framtid läggs ambassaden ned. Angolas reala tillväxt 2006 har beräknats till ca 20 procent. Att i detta läge slå igen vår ambassad är kortsiktigt. Regeringens krympning av svensk närvaro från tillväxtmarknader som Angola kritiserar också hårt av företag som Ericsson och ABB, och man fick delvis återta sitt beslut.

Det är intressant att jämföra listan över de tio länder i Afrika och Asien med högst tillväxt med listan över svenska ambassader och konsulat. Sverige har en beskickning på plats i färre än hälften av dessa länder. Andra länder gör tvärtom och etablerar sig i dessa länder. Det leder till att svenska företag förlorar affärer till andra och att Sverige därmed förlorar jobb och skatteintäkter.

Fel! Okänt namn nå

Hälsa och utbildning – grundläggande rättigheter

Fler än 20 miljoner människor har dött i aids, 75 procent av dessa var afrikaner. I Botswana är var tredje vuxen smittad och i Lesotho är över 40 procent av de gravida kvinnorna i städerna smittade. Skillnader mellan och inom länder och mellan könen varierar stort. Aids innebär en tragedi för de drabbade och utgör ett hinder för utveckling. Barn mister föräldrar och kunskapsöverföring mellan generationer förloras. Lärare som ska undervisa kommande generationer dör i förtid. De äldre blir kvar med tungt vårdnadsansvar och försörjningsbörda för barnbarnen medan de barn som skulle ta ansvar för de äldres vård är borta. Epidemier lämnar barn och äldre ensamma.

En medvetenhet om dessa problem och lidanden för både samhällen och individer, liksom insikten om att en av de viktigaste åtgärderna för att hindra ytterligare spridning ligger i främjandet av jämställdhet och kvinnors rättigheter, utbildning samt förebyggande och medicinska åtgärder, måste ligga till grund för svensk politik. Inte sällan har tystnad från politiska ledare eller kontroversiella uttalanden skapat oklarhet kring orsaker och effekter kring smittospridningen. Tabun kring sexuell och reproduktiv hälsa och tillhörande rättigheter, SRHR, måste brytas. Tillgång till medicin och forskning för framtagande av vaccin är livsnödvändigt.

Inom den internationella fackföreningsrörelsen finns en samlad kunskap om hur kampen mot hiv/aids kan föras på arbetsplatserna. Denna kunskap bör tas till vara i relationerna med fackliga organisationer i Afrika.

Enligt WHO är mödradödligheten den hälsofaktor som mest skiljer rika och fattiga länder åt. En av 16 kvinnor söder om Sahara kommer att dö till följd av graviditet eller förlossning, jämfört med en kvinna av 29 800 i Sverige.

Väpnade konflikter har lett till en ökad spridning av hiv/aids. Utbredningen av hiv/aids sammanfaller till stor del med utbredningen av malaria och tuberkulos. Afrika är värst drabbat i hela världen av dessa sjukdomar. Kopplingen mellan malaria och aids visar att de kraftigt samverkar, förvärrar sjukdomen och försvårar behandlingen.

Varje år insjuknar närmare 9 miljoner människor i tbc. Andelen nya sjukdomsfall ökar mest i Afrika, medan Asien fortfarande har flest antal tbc-sjuka. Hiv och tuberkulos är en dödlig kombination. Tbc är den främsta dödsorsaken bland aidssjuka. Trots goda insatser och policyer för att bekämpa inte minst hiv/aids kommer de afrikanska ländernas regeringar inte att ha resurser att kunna stoppa spridningen av hivviruset, eller ge alla aidssjuka vård, på egen hand. Hiv/aids utgör ett hot som inom vissa regioner kan jämföras med ett krigstillstånd och som kräver en allmän och bred mobilisering av alla krafter i samhället. Människor som lever tillsammans i byar, stadsdelar och kommuner, näringsliv och myndigheter – det civila samhället – måste organisera sig, samarbeta och hitta lösningar tillsammans, både för att ta hand om sjuka och föräldralösa och för ett omfattande preventivt arbete. Politisk vilja och ledarskap är därför väsentligt för att kampen mot hiv/aids ska vara möjlig att genomföra konsekvent och effektivt.

Fel! Okänt namn på

Hiv/aids, tbc och malaria utgör tre stora utmaningar, också för det internationella samfundet. Exempelvis omfattar FN:s Global Fund dessa tre sjukdomar, och vi har en EU-myndighet i Sverige, vilket gör att vi som värdland har en möjlighet att utveckla dess verksamhet.

En särskild dimension av mänskliga rättigheter som har stor betydelse för kampen mot hiv/aids är sexuell och reproduktiv hälsa och tillhörande rättigheter (SRHR). Sexuella rättigheter innebär att alla människor oberoende av kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionshinder, könsidentitet eller sexuell läggning, har rätt till sin egen kropp och sexualitet. Rätten till SRHR har starkt fokus på kvinnors rättigheter genom kravet på avskaffande av all slags diskriminering mot kvinnor (Cedaw).

Rätten till reproduktiv hälsa innebär att människan har möjlighet att ha ett säkert och frivilligt sexliv och att ha kapacitet att reproducera sig och friheten att besluta om, när och hur ofta. Alla kvinnor ska ha rätt till säker och laglig abort oavsett var de bor.

Ett exempel som visar på allvaret i frågan finns i Etiopien där endast en av tio kvinnor har tillgång till läkare eller barnmorska vid förlossning och mödradödligheten är uppskattad till 720 per 100 000 invånare (motsvarande siffror för Sverige är 3). Fistula, att livmodern spricker pga att flickan inte vuxit färdigt eller pga långdragna förlossningar är vanligast förekommande i utvecklingsländer.

Ett område där dessa rättigheter kränks är kvinnlig omskärelse. Sverige måste inom alla relevanta forum verka för att förbud mot kvinnlig omskärelse antas.

Vi socialdemokrater vill att bland andra följande delar ingår i Afrikapolitikens åtgärder mot hiv/aids, malaria och tbc: Rätt till bromsmediciner till överkomliga priser, förbud mot diskriminering av aidssjuka samt stöd till informationskampanjer om hiv/aids, stärkt ställning för kvinnor inom samhällets alla områden och rätt till sexuell och reproduktiv hälsa.

En av de stora utmaningarna för utveckling i Afrika i dag är att skapa möjligheter för god utbildning på alla nivåer. Fler barn går i skola än någonsin, men kolonialism och diskriminering har lämnat efter sig stora skevheter i de afrikanska samhällena. Det råder ingen tvekan om att utbildning i dag är ett område som utgör en flaskhals för Afrikas utveckling. Analfabetismen är stor, arbetskraften är i hög grad utbildad och arbetslösheten är hög, medan det är brist på yrkesutbildade och forskare. Särskilt viktigt är fokus på flickors utbildning och möjlighet att gå i skola.

En väsentlig del av landstrategierna och utvecklingssamarbetet för afrikanska samarbetsländer bör därför vara det livslånga lärandet. Sverige ska också i samarbetet understödja högre utbildning och forskning.

Ett jämställt samhälle

Kvinnors rättigheter har gått från att vara en icke-fråga till att i dag finnas med på såväl den nationella som den internationella agendan, och Afrika kan uppvisa många framsteg: Frene Ginwala blev talman i Sydafrikas parlament, Ellen Johnson-Sirleaf blev Afrikas första folkvalda kvinnliga president, i

Fel! Okänt namn på

Liberia. Gertrude Mongella valdes till det panafrikanska parlamentets talman, Asha-Rose Migiro från Tanzania är utsedd till FN:s vice generalsekreterare. Rwanda har världens högsta andel kvinnliga parlamentariker, Nadine Gordimer är nobelpristagare i litteratur och Waangari Maathai har tilldelats Nobels fredspris.

Kvinnor utgör hälften av världens befolkning, men världen styrs fortfarande av män.

Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling och frågan om jämställdhet måste därför alltid vara en av grundförutsättningarna när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Inte minst därför är satsningar på kvinnor särskilt viktiga inom biståndet.

Kvinnorna är ofta familjeförsörjare, och hos kvinnorna ligger en viktig nyckel till utveckling. Samtidigt har kvinnor inte alls samma möjligheter som män att ta ansvar för sina liv, kunna påverka samhället eller ta del av globaliseringens fördelar. Biståndet måste stärka kvinnors ställning och rättigheter. Satsningar på kvinnors utbildning får direkta effekter på reproduktionsmönstren. Det leder till minskad barnadödlighet, ökad preventivmedelsanvändning, förbättrat näringsintag, ökad satsning på barns skolgång etc.

Kvinnor måste ges samma rättigheter som män inom samhällets alla områden. Inte minst handlar det om att förmå stater som ratificerat kvinnokonventionen, men med ett kulturellt undantag, att fullt ut ratificera och implementera konventionen så att kvinnor och män likställs inför lagen även vad gäller exempelvis ägande, arv och vårdnad av barn.

Vi socialdemokrater vill också framhålla vikten av kvinnor i beslutsfattande positioner. Detta gör vi av två enkla skäl. Det första och uppenbara är det demokratiska. Kvinnor utgör halva befolkningen och ingen ska på grund av sitt kön utestängas från makt. Det andra handlar om politiska prioriteringar. Erfarenhet från utvecklingsländer visar att beslutande församlingar som har en hög andel kvinnor i högre grad prioriterar hälsa, utbildning och förbättringar i det lilla, vilket i förlängningen är den bästa grunden för en positiv utveckling.

Vi vill också framhålla hur framgångsrika så kallade mikrokrediter är, framför allt de som är riktade till kvinnor, när det gäller att bekämpa fattigdom och främja såväl utveckling och tillväxt som kvinnors ställning.

Vi vill framhålla FN:s kampanj mot mäns våld mot kvinnor som ett mycket angeläget arbete.

Afrika är en kontinent med många framstående kvinnor och förebilder. Vissa länder som Rwanda och Sydafrika har hög representation av kvinnor i sina parlament. Samtidigt är majoriteten av Afrikas – och världens – fattiga kvinnor och barn. Exploatering och förtryck, prostitution och trafficking drabbar särskilt hårt i krig och konflikter.

Europarådets konvention mot trafficking är öppen för undertecknande av länder utanför Europa, och Sverige bör verka för att länder i Afrika undertecknar denna konvention.

Att främja jämställdhet ska vara en målsättning för samverkan. Vår politik ska verka för rätten till sexuell och reproduktiv hälsa och tillhörande rättigheter.

Regeringens skrivelse om Afrika behandlade jämställdheten; för att den ska vara trovärdig måste också resurserna finnas liksom tydliga instrument för att stödja exempelvis kvinnors organisering. Ett exempel där regeringen måste konkretisera sitt arbete gäller handlingsplanen för FN:s resolution 1325 som går ut 2008. En ny handlingsplan måste utarbetas innan den nuvarande utgår och den bör också omfatta resolution 1820.

Säkerhet och konflikter

Afrikas horn, Djibouti, Eritrea, Etiopien, Somalia och Sudan präglas av både interna och gränsöverskridande konflikter. Sverige ingår i kontaktgruppen för Somalia och har byggt upp ett förtroende som ställer krav på ett ansvarsfullt agerande.

Viktiga nycklar till en hållbar lösning i dessa områden är att kunna bygga upp en fungerande rättsstat med demokratiska institutioner och på demokratiska grundvalar. Våra krav på att politiska fångar, såsom Dawit Isaak i Eritrea, omedelbart bör frisläppas, är exempel på detta. Såväl stöd till utveckling som deltagande i kris- och konflikthanteringsinsatser bör vara delar av Sveriges politik för de våldsdrabbade folken och länderna i Afrika. Försoningsprocessen i Sydafrika är ett exempel på en imponerande vilja och kraft att kunna gå vidare efter konflikter.

Den socialdemokratiska hållningen är att kampen mot terrorism måste föras med respekt för de värden den ska försvara – med respekt för de mänskliga rättigheterna. Även i Afrikapolitiken är detta aktuellt, då vi vill framhålla vikten av att förekomsten av olagliga bortföranden, hemliga fångelser och tortyr behöver klarläggas.

Den oroande utvecklingen mot ökade etniska motsättningar måste motverkas. Politisk exploatering måste stävjas och i kontakter och relationer, inte minst på politisk nivå med afrikanska ledare, bör frågor om tolerans och icke-rasism stå högt på dagordningen.

Regionala organ för mänskliga rättigheter är omistliga delar av en internationell rättsordning, och det internationella samarbetet på regional nivå bör utvecklas. Dessa regionala samarbeten handlar i hög grad om ekonomiskt samarbete men berör också mänskliga rättigheter, säkerhet och andra frågor som måste lösas tillsammans. Dessa samarbeten behöver ta ett större ansvar än i dag för både utvecklings- och säkerhetsfrågor. Det bör i första hand vara EU som tar ansvar för att upprätthålla internationell fred och säkerhet inom Europa och Afrikanska unionen som tar detta ansvar i Afrika. EU med sina överlägsna resurser bör stödja andra regioners organisationer.

SADC är en regional organisation med vilken våra relationer kan utvecklas ytterligare. Sveriges ambassad i Gaborone, Botswana, utgjorde en viktig del av den diplomatiska närvaron i Afrika. Ändå beslutade regeringen att stänga ambassaden. Det långsiktiga biståndssamarbetet med Botswana är utfasat, men 60–70 procent av ambassadens verksamhet var relaterad till utvecklings-

Fel! Okänt namn på

samarbetet med framför allt SADC. Ambassaden var även viktig för samnordiskt agerande. Att stänga Sveriges ambassad i Gaborone var såväl oklokt som kortsiktigt.

Vi socialdemokrater ser också med oro på regeringens uppenbara oförmåga att hantera de svåra utmaningar Sverige och det internationella samfundet står inför när det gäller att bidra med militära insatser för fred och säkerhet i Afrikas svårt konfliktdrabbade områden som exempelvis Darfur och Tchad. Arbetet för fred och säkerhet kräver framför allt civila insatser och engagemang, men en militär insats kan vara nödvändig för att garantera grundläggande säkerhet i vissa situationer, som i Darfur/Tchad-regionerna.

EU-insatsen till Tchad är ett stöd till FN:s krishanteringsförmåga och vilar på ett tydligt folkrättsligt mandat. Vi socialdemokrater anser att ett svenskt deltagande i en EU-styrka stödd av FN med syfte att bidra till säkerhet och skydd av civilbefolkning och flyktingar visar på Sveriges starka stöd till det multilaterala systemet. Att stärka EU:s kris- och konflikthanteringsförmåga också utanför EU:s gränser, samt att den ställs till FN:s förfogande, är en utveckling vi socialdemokrater aktivt har drivit på. Ett av de första exemplen på när EU kunde axla ett sådant ansvar var under våren 2003, då en EU-styrka ledd av Frankrike och med svenskt deltagande kunde bidra till att upprätthålla en skör fredsprocess i Kongo, ett land hårt drabbat av krig, våld och fattigdom.

I sammanhanget vill vi betona FN:s resolutioner 1325, 1820 och 1612. De är viktiga resolutioner. Krigets påverkan på kvinnor och flickor samt kvinnors deltagande i arbetet för konfliktlösning och deras viktiga roll för att kunna bygga en hållbar fred är tydlig. Vi socialdemokrater vill därför understryka att resolution 1325 och 1820 måste vara en viktig del av svenska internationella insatser. I konflikterna i denna region är vikten av detta mycket tydlig eftersom kvinnor både är särskilt utsatta genom det fruktansvärda våld mot kvinnor som används som ett led i krigföringen och genom den stora roll kvinnorna måste spela för att den fred som skapas ska kunna vara hållbar.

Darfur

Omvärlden har ett ansvar att skydda människor när deras eget land inte förmår eller vill ta det ansvaret. Så är fallet i folkmordets Darfur. Under den socialdemokratiska regeringen planerades för en internationell insats i Darfur. Tillsammans med Norge förberedde vi för att sända ut ett svenskt ingenjörskompani, men den insatsen har inte kunnat bli av.

Regeringen i Khartoum bär ansvaret för vad som sker i Darfur, och vi välkomnar därför prövningen i den internationella brottmålsdomstolen. International Crisis Group har krävt att det internationella samfundet agerar hårdare mot regimen i Sudan, eftersom regimen inte visar någon vilja att stoppa folkmordet. Gruppen säger också att pengarna från oljeproduktionen i Sudan används för att finansiera vår tids största folkmord. Därför anser ICG att embargo borde införas mot oljebolag som har aktiviteter i Sudan.

Omvärlden har alltför länge nöjt sig med att i deklamationer och tal kritisera Sudans regim. Regeringen bör därför i EU ta upp frågan om att skärpa sanktionerna gentemot ledande personer i Sudans regering.

Somalia

Somalia är ett av världens fattigaste länder och härjat av konflikter sedan lång tid tillbaka. Det är angeläget att det internationella samfundet bidrar till en utveckling som syftar till ett fredligt, jämlikt och demokratiskt samhälle där de mänskliga rättigheterna respekteras. Det är också viktigt att verka för säkerhetsfrämjande insatser genom att direkt stödja insatser såsom insamling av vapen, nedrustning, demobilisering och återintegrering av tidigare soldater och barnsoldater i regioner inom Somalia där relativ säkerhet har etablerats. Presidenten, statsministern och talmannen bör uppmantras att hitta mekanismer för fungerande och effektivt samarbete. Försoning och en fungerande civilsektor är kanske det viktigaste att stödja just nu.

Somaliland

I norra Somalia ligger Somaliland, en del som utropat sig som självständig men som ingår i Somalia. Jämfört med grannländer och andra områden är Somaliland fredligt och stabilt. Tre val har hållits sedan 1991. Men naturligtvis behövs omvärldens stöd för att grunda och bygga upp en fortsatt fredlig och demokratisk utveckling.

Västsahara

Vi är många i Sverige som sedan länge stött kampen för ett fritt och självständigt Västsahara. För oss är det självklart att stödja genomförandet av den planerade folkomröstningen liksom förhandlingar mellan parterna. Vi säger att ockupationen måste upphöra, folkomröstningen genomföras och de marockanska kränkningarna av mänskliga rättigheter i Västsahara måste få ett slut. Vi vill öka det humanitära stödet till de 160 000 flyktingar som sedan mer än 30 år lever i öknen i södra Algeriet. Polisario måste fortsatt föra en fredlig kamp och de behöver fortsatt omvärldens stöd. Vi önskar demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna för Västsaharas folk. Första steget på den vägen måste rimligen vara att Marockos orättfärdiga ockupation av Västsahara upphör. I regeringens senaste rapportering om situationen gällande mänskliga rättigheter i Västsahara nämns ingenting om att området är ockuperat. Vi förutsätter att regeringen inte ändrat sin syn på områdets status.

Sverige måste utöka sina relationer med Västsahara. Ett viktigt symboliskt steg vore att starta ett ungdomsutbyte mellan Sverige och Västsahara. Idén går ut på att några svenska ungdomar varje år reser och besöker Västsaharas flyktingläger, som är de mest välorganiserade flyktinglägren i världen. Samtidigt bör vi varje år ta emot några västsahariska studenter för att studera en tid i Sverige. Detta vore ett symboliskt viktigt samarbete för våra respektive länder samtidigt som det varje år ger ungdomar nya perspektiv och kontaktytor.

Fel! Okänt namn nå

Zimbabwe

Den 15 september 2008 skrev presidenten och oppositionen under ett avtal om maktodelning i Zimbabwe. Det är ännu oklart hur den överenskommelsen kommer att fungera i praktiken, men förhoppningsvis är detta det första steget mot en positiv utveckling för det Zimbabwe som lidit hårt under Mugabes regim.

Situationen i Zimbabwe är oerhört svår oavsett ur vilken synvinkel man tittar på den – humanitär, politisk, social eller ekonomisk. Landet är totalitärt styrt, med liten eller obefintlig press- och yttrandefrihet, och de grundläggande mänskliga rättigheterna respekteras inte. Inflationen uppgår till ofattbara tal och arbetslösheten är skyhögt liksom bränsle- och varubristen. Aids-epidemin har en förödande inverkan på hela det zimbabwiska samhället. Över en miljon barn är föräldralösa på grund av aids. Förutom de mänskliga konsekvenserna har aids också ekonomiska följder. Sjukvårdskostnaderna ökar samtidigt som den yrkesverksamma befolkningen dör i förtid.

Demokrati och återuppbyggandet av ett fungerande land där livsmedelsförsörjningen kan ta ny fart brådskar, liksom ekonomisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter. African Development Bank uppger att den inte kan bedriva verksamhet i landet.

Oppositionen och det civila samhället behöver omvärldens stöd i sin kamp för ett demokratiskt Zimbabwe. Robert Mugabes regim har lett det land som en gång kallades för Afrikas kornbod ned i misär, våld och hopplöshet. Ett Zimbabwe på väg mot demokratisk och ekonomisk utveckling och respekt för mänskliga rättigheter kommer att behöva omvärldens stöd. Sverige bör kraftfullt samverka för att bidra till en hoppfull utveckling.

Eritrea

Eritrea är ett fattigt land som också härjas av brist på demokrati och övergrepp på de mänskliga rättigheterna. Åratalas krig har varit förödande för landets ekonomi och slagit sönder infrastrukturen. Det finns inte mycket kvar av de förutsättningar och den optimism som efter självständigheten fanns i landet. Nästan hälften av landets befolkning saknar tillgång till rent vatten.

Bristen på respekt för de mänskliga rättigheterna är i Sverige kanske främst uppmärksammas genom det orättfärdiga fängslandet av den svensk-eritreanske journalisten Dawit Isaak som nu suttit fängslad i sex år. Vi kräver att han och andra samvetsfångar omedelbart släpps fria och att regeringen intensifierar sina ansträngningar i det arbetet. Sverige bör bland annat öppna för en intensiv dialog med Eritreas regering om demokrati, mänskliga rättigheter, humanitära frågor m.m. Planering för samverkan på biståndets område såväl nationellt som inom EU bör förankras i riksdagen innan beslut fattas.

En socialdemokratisk politik för Afrika i utveckling

Vi socialdemokrater anser att det är en skyldighet att solidariskt ta oss an de moraliska, humanitära och politiska utmaningar som den afrikanska kontinenten står inför. Den utmaning som Afrika står inför har vi själva i Sverige en

gång upplevt – kampen ut ur fattigdomen. Socialdemokratin satte utbildning och arbete i centrum. En socialdemokratisk politik för utveckling i Afrika ska vila på samma ideologiska grund.

Det socialdemokratiska partiet och den dåvarande socialdemokratiska regeringen knöt nära band och stödde befrielseörelserna i Afrika under 60-talet och framåt. Svenskt officiellt bistånd tillkom under denna tid, bland annat för att ge möjlighet till ett solidariskt humanitärt stöd till Afrikas folk.

Stödet till Afrika har alltid haft bred förankring såväl i svensk riksdag som i samhället i stort med undantag för Moderaterna och delar av näringslivet. Svenska folkrörelsers samarbete med det civila samhället är väl utvecklat. En socialdemokratisk politik vill särskilt uppmuntra detta samarbete och en satsning bör göras för att öka utbytet mellan svenska och afrikanska ungdomar.

Afrikas integration i globaliseringen innebär en skyldighet och möjlighet att stödja processer som leder till utveckling för rättvisa och jämlikhet. Som socialdemokrater ser vi att detta endast kan ske genom en politik för Afrika som i alla led vilar på solidaritet, rättvis fördelning och jämlikhet.

Mellanöstern

Mellanöstern är en mångfacetterad region med historia och kulturarv som går mycket långt tillbaka. I denna kommittémotion väljer vi att koncentrera oss på några få områden, såväl geografiskt som tematiskt.

Demokrati och mänskliga rättigheter i Mellanöstern

Vi socialdemokrater är djupt oroade över de senaste årens utveckling i Mellanöstern och situationen där, främst vad gäller tillståndet för demokratin och de mänskliga rättigheterna. Det är oacceptabelt att med religionen som ursäkt ta avsteg från demokrati och de mänskliga rättigheterna.

Vi som lever i demokrati och frihet har en viktig uppgift i att genom en aktiv utrikespolitik bidra till en demokratisk utveckling och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna i regionen. Demokrati minskar grogrunden och riskerna för terrorism, krig och väpnade konflikter och leder därmed till ökad internationell säkerhet på lång sikt. Målet för Sveriges politik i regionen måste vara fria, stabila och demokratiska stater där respekten för mänskliga rättigheter sätts i främsta rummet.

Delar av väst har agerat så att intrycket av en ”civilisationernas kamp” stärkts i den muslimska världen. Inte minst gäller detta det sätt på vilket kampen mot terrorismen har förts. Det faktum att denna kamp har beskrivits som ett krig mot terrorismen har sannolikt bidragit till misstro och avståndstagande från båda sidor.

Inom politisk islam finns moderata krafter. Fundamentalism måste dock fördömas. Våld är inte ett legitimt medel för att uppnå samhällsförändringar. Demokratiska principer och rättsstatens principer måste respekteras. De mänskliga rättigheterna är universella och avsteg kan inte ursäktas.

Fel! Okänt namn på

Det politiska livet i den muslimska världen präglas av en auktoritär politisk kultur och regimerna uppvisar i olika grad brister när det gäller demokrati och respekt för mänskliga rättigheter. Det stora flertalet länder styrs av mer eller mindre auktoritära regimer med en koncentrerad maktelit. Dessa använder ofta polisen och säkerhetstjänsterna i repressivt syfte. Rättsväsendet är svagt och ofta kontrollerat av regimen. Förvaltningsapparaten är toppstyrd, överdimensionerad och inte sällan korrupt.

Det räcker med en ytlig betraktelse av tillståndet för demokratin i den muslimska världen för att konstatera stora brister. Även om de flesta regeringarna har ratificerat de viktigaste konventionerna om de mänskliga rättigheterna införlivas normerna sällan i vare sig lag eller praxis. Allvarliga kränkningar av de mänskliga rättigheterna förekommer i flera länder i regionen. Dödsstraff finns och tillämpas av i stort sett alla länder i regionen.

Arab Human Development Report (AHDR) slår fast att regionen alltjämt präglas av brister i ländernas institutionella strukturer. Dessa brister sammanfattas som tre underskott: underskott av politiska rättigheter, underskott i kunskap och underskott av kvinnors rättigheter. Rapporten beskriver arabvärlden som den mest ofria regionen i världen.

AHDR räknar upp hinder mot friheten, såsom hinder för fri opinionsbildning, inskränkningar i organisationsrätten, bristen på fria val med flera kandidater och avsaknad av reella val av lagstiftande församlingar. Dessutom begås övergrepp mot den personliga friheten, såsom avlyssning och annan övervakning, politiskt motiverade fängslanden och övervåld.

Extremisters terroråd och misstänkta terroristers försvinnanden i fångelser är också exempel på övergrepp, liksom bristen på garantier för rättvisa rättegångar. Till allt detta kommer ekonomiska och sociala brister som leder till ofrihet som undernäring och brist på utbildning. Kvinnor är som grupp särskilt utsatta. Frihet i arabvärlden hindras av odemokratiska regimer och tradition (stamtänkande som ibland kläs i religiösa termer). AHDR menar dock att det inte finns några kulturella hinder för frihet i arabvärlden. De pekar på att World Values Survey visar att stödet för demokrati är starkt bland befolkningarna i regionen.

I den muslimska världen har ett antal grupperingar och individer, främst i den intellektuella och utbildade eliten, de senaste decennierna allt livligare diskuterat möjligheterna till samhällsreformer. Det handlar företrädesvis om kampen för kvinnans rättigheter, kampen för demokrati och kampen för de mänskliga rättigheterna. Gemensamt är att individens frihet och deklARATIONEN om de mänskliga rättigheterna står i fokus, vilket är en brytning mot mer traditionellt kollektiva utgångspunkter. Satellitkanalerna haft betydelse för att demokratikravet vuxit sig allt starkare i den muslimska världen. Ett rättighets-tänkande på individnivå har slagit igenom i den offentliga debatten, trots motstånd. Vi socialdemokrater anser att Sverige fortsatt måste stödja denna typ av rörelser.

I den första AHDR från 2002 analyseras den ekonomiska utvecklingen i arabvärlden. Av rapporten framgår att ökningen i inkomsten per capita endast varit 0,5 procent årligen, en mycket långsam tillväxt och betydligt lägre än i andra regioner i världen under samma period. Arbetskraftens produktivitet är

låg och sjunkande, vilket i sin tur hämmar tillväxten. Den köpkraftsjusterade inkomsten sjönk mellan 1975 och 1998 till en nivå som motsvarar en sjundedel av genomsnittet för OECD. En av fem araber lever enligt AHDR på mindre än 2 dollar per dag.

Arbetslösheten och den snabba befolkningstillväxten parat med det faktum att en hög andel av befolkningen i arabvärlden är under 15 år skapar ett problem som inte kommer att försvinna utan åtgärder. Ett annat allvarligt problem för utvecklingen i arabvärlden som AHDR tar fasta på är den utbredda korruptionen som har blivit en institutionaliserad del av politiken och näringslivet i arabvärlden.

Sedan mitten av 1990-talet har det civila samhällets betydelse för demokratisk utveckling uppmärksammats. Det civila samhället är generellt sett svagt i den muslimska världen, både till omfattning och möjlighet att påverka. Ännu så länge går det knappast att tala om ett civilt samhälle eller genuina folkrörelser i arabvärlden med undantag av Libanon. Censur och statlig kontroll lägger hinder i vägen, även för religiösa grupper som Muslimska brödraskapet.

Tyvärr är dock det civila samhället i stor utsträckning kringskuret av statlig lagstiftning, kontroll och övervakning. Enligt AHDR är flera reformer nödvändiga för att stärka det arabiska civila samhället.

I AHDR från 2004 hävdas också att det civila samhällets begränsningar är mycket problematiskt eftersom de leder till att medborgarna i arabvärlden är utlämnade till det traditionella och smalare klansamhället, vilket i sin tur stärker den inverkan klanerna har i de arabiska samhällena.

Efter terrorattentaten den 11 september 2001 har det tillkommit nya regelsystem där säkerheten alltmer betonas. Nya NGO:er undersöks noggrant, ledare förhör och måste i länder som Egypten redovisa alla medel de erhållit från utlandet, från vem de erhållit medel och till vilket syfte. Bland annat vill man undvika att organisationer får stöd av Israel. Ny lagstiftning har i många arabiska länder gjort det svårare för nya NGO:er att registrera sig.

I den muslimska världen har trots svårigheterna de senaste decennierna ett antal enskilda organisationer bildats som är inriktade på social välfärd, miljö eller mänskliga rättigheter. Från det civila samhället har kommit allt starkare påtryckningar för ökad yttrande- och föreningsfrihet, ökad representation och deltagande i samhällets beslutsfattande och mot diskriminerande behandling av kvinnor i lag och praxis.

Det finns dock också skäl att vara vaksam på hur det civila samhället utvecklas. Flera av de NGO:er som verkar i Mellanöstern är islamiska, i vissa fall fundamentalistiska. I Egypten utgör Muslimska brödraskapet en mycket stor del av det civila samhället, vilket också gäller för Hamas och Hizbollah i Palestina respektive Libanon. Dessa rörelser vinner stöd eftersom de driver skolor, sjukvård och annan social service i Libanon och på de palestinska områden där staten inte klarar detta. En utmaning för oss ligger i att se till att man ger stöd åt den del av det civila samhället som kan bli en konstruktiv kraft för utvecklandet av demokrati och mänskliga rättigheter i den muslimska världen.

Fel! Okänt namn nå

Israel och Palestina

Vi socialdemokrater vill se ett fredligt, demokratiskt och livskraftigt Palestina sida vid sida med Israel, med säkra och erkända gränser för båda parter. Idag kan det tyckas mer avlägset än tidigare, men därför är det också viktigare än någonsin att såväl parterna i konflikten som omvärlden agerar för en hållbar fred i en av världens svåraste konflikter.

40 år av ockupation och krig

Det första världskriget innebar att Turkiet förlorade nuvarande Israel, Libanon, Jordanien och delar av Syrien och Irak. Storbritannien fick 1922 i uppdrag av Nationernas förbund att förvalta Palestina som ett brittiskt mandat. I mandattexten ingick den s.k. Balfourdeklarationen som pekade ut Palestina som ett "nationellt hem" för det judiska folket.

Under den brittiska mandattiden tog den judiska invandringen till Palestina fart, vilket ledde till konflikter mellan araber och judar. I ett försök att stävja oroligheterna försökte britterna begränsa den judiska invandringen. Situationen blev så allvarlig att FN ombads att ta över frågan. Resolution 181 från 1947 innebar att en judisk stat med 55 procent av Palestinas yta och en arabisk stat på resterande del skulle bildas. De palestinska araberna och arabstämorna ville dock inte godta delningsresolutionen. Ett inbördeskrig bröt ut som den judiska sidan gick segrande ur.

Staten Israel utropades 1948. Israel anfölls direkt efteråt av Egypten, Transjordanien, Syrien, Irak, Saudiarabien och Jemen. Striderna utföll till Israels fördel och Israel erövrade 40 procent av det område som enligt FN:s plan skulle utgöra den palestinska staten. Kriget var på flera sätt en katastrof för palestinierna och innebar bl.a. att närmare två tredjedelar, eller 725 000, av de palestinska araberna blev flyktingar.

Det krig som sedan utbröt 1967 var också en militär framgång för israelerna. Syriska Golanhöjderna, Sinaihalvön, Gaza, Västbanken och Jerusalem erövrades på sex dagar. Västbanken är alltsedan dess ockuperat. Israels formella ockupation av Gaza upphörde 2005, men Israel har de facto kontroll över gränser och luftrum.

I december 1987 utbröt ett spontant folkligt uppror mot den israeliska ockupationsmakten på Gazaremsan och Västbanken. Tiotusentals civila, inklusive kvinnor och barn, deltog i upproret. Intifadan utvecklades så småningom från ett icke-våldsuppror till ett uppror präglat av självmordsbomber och organiserade attacker. En bidragande orsak till den ökande spänningen i de ockuperade områdena var det ständigt ökande antalet judiska bosättare.

1991 inleddes en internationell fredskonferens om Mellanöstern i Madrid. Ett genombrott i förhandlingarna kom i Oslo i september 1993. Parterna accepterade i princip en fred baserad på FN:s resolution 242. Av central vikt var också att palestinierna erkände Israels existensberättigande och att Israel erkände PLO som den legitima representanten för det palestinska folket. Ett palestinskt självstyre skulle upprättas och Israel förband sig att under en femårsperiod genomföra en reträtt från de ockuperade områdena. Självstyret inleddes 1994 med autonomi för Gaza och för staden Jeriko. PLO-ledaren

Yasser Arafat lät inrätta en nationell palestinsk myndighet, som försågs med en polisstyrka. Åren 1994–1999 ingicks ytterligare israelisk-palestinska avtal, vilka stegvis utökade det palestinska självstyret.

Fredsprocessen led ett avbräck när Yitzhak Rabin i november 1995 mördades av en judisk högerextremist. Under Benjamin Netanyahus regeringstid 1996–1999 drevs en mer aggressiv politik och fredsprocessen stagnerade.

I slutet av september 2000 besökte Ariel Sharon Tempelberget i Jerusalem. Enligt många var detta den tändande gnistan till den andra palestinska intifadan. Åren 2000–2003 präglades av en spiral av ömsesidigt våld med palestinska självmordsattacker och militära angrepp från Israel. De israeliska offensiverna innebar bl.a. att de palestinska städerna återockuperades och infrastruktur förstördes. I juni 2002 påbörjade Israel bygget av muren.

Mellanösternkvartetten – FN, EU, USA och Ryssland – offentliggjorde i april 2003 den s.k. Färdplanen för fred. Färdplanens slutmål är en framförhandlad tvåstatslösning, där en oberoende, livskraftig och demokratisk palestinsk stat ska upprättas och existera sida vid sida, i fred och säkerhet, med Israel. Färdplanens mål ska uppnås genom att parterna parallellt vidtar en serie åtgärder. Israel måste t.ex. upphöra med all bosättningsaktivitet och dra sig tillbaka från palestinska områden. Palestinierna måste bl.a. verka för ett slut på terroristdåden och fortsätta det interna reformarbetet. Utvecklingen sedan färdplanen presenterades har dock inte lett till några avgörande genombrott i fredsförhandlingarna. Bosättningarna, självmordsattentaten och vederläggningarna har i stället fortsatt.

I oktober 2003 antog Israel riktlinjer för fortsatt utbyggnad av en ”separationsbarriär” mot Västbanken. Det är inte en mur över hela barriärens sträckning, men vi väljer att kalla den för mur genomgående i texten. Murens sträckning skulle nu till vissa delar inkludera palestinskt område och delvis på ockuperad mark. Murens totala sträckning blir 723 kilometer.

I augusti 2005 påbörjades, under Sharons ledning, utrymningar av Gaza och fyra mindre bosättningar på Västbanken och i september avslutades Israels militärstyre i Gaza. Områdets folkrättsliga status förblev oklar. På Västbanken fortsatte den israeliska ockupationen och det begränsade palestinska självstyret.

Vid ett möte i februari 2005 i Sharm el-Sheik i Egypten utlyste Sharon och den palestinske presidenten Abbas, var för sig, ett informellt eldupphör mellan israeler och palestinier. Detta till trots fortsatte våldet under 2005 med terrordåd från bl.a. Hamas och Islamiska jihad. Även Hizbollah har angripit Israel som svarat militärt.

Fredsförhandlingarna har på senare tid fokuserat på tre centrala tvistefrågor: Jerusalems status, flyktingfrågan och gränserna.

Fokus i tvisten om Jerusalems status är Haram al Sharif för muslimer och Tempelhöjden för judar. Här tros ruinerna från judendomens heligaste tempel finnas. Ovanpå dessa står i dag islams tredje heligaste byggnad, Klippmoskén. Enligt FN:s delningsplan från 1947 ska Jerusalem vara en internationellt administrerad stad, delad mellan Israel och den palestinska staten. Israel annekterade stadens västra del 1949 och tog kontroll över östra Jerusalem, där Klippmoskén står, under sexdagarskriget 1967.

Fel! Okänt namn på

Kriget som följde på inrättandet av staten Israel 1948 resulterade i att hundratusentals palestinier flydde eller tvingades bort från sina hem i det tidigare mandatområdet Palestina. Efter krigets slut antogs en FN-resolution som erkände palestiniernas rätt till att återvända till sina hem, men israelisk lag förbjuder dem att göra detta. Över 3,7 miljoner palestinier finns registrerade hos FN:s flyktingorgan UNRWA. Israeliska förhandlare har motsatt sig att palestinska flyktingar ska få återvända till Israel. De anser att en sådan omfattande inflyttning av palestinier skulle utgöra ett hot mot Israel som judisk stat.

Israel anser att dess säkerhetsbehov kräver en närvaro i strategiskt viktiga delar av Västbanken. Säkerhetsaspekten är också argumentet bakom muren som Israel säger sig bygga för att söka skydda sina medborgare mot terroristattacker från palestinskt område. Enligt FN-organet OCHA går 80 procent av dragningen innanför den gröna linjen. Den socialdemokratiska regeringen har tidigare lämnat en inlaga till Internationella domstolen om muren. Den nuvarande regeringen bör fortsätta att driva frågan om att muren på ockuperad mark strider mot folkrätten.

I slutet av januari 2006 hölls val till den palestinska lagstiftande församlingen. Hamas vann då en stor seger och fick egen majoritet i parlamentet med 74 av parlamentets totalt 132 platser. Det finns i de palestinska områdena ett stort stöd för att göra motstånd mot den israeliska ockupationen. Många palestinier tolkade också Israels uttåg ur Gaza som en framgång för Hamas våldsmetoder. Dessutom råder en utbredd besvikelse över att president Mahmoud Abbas och al-Fatah inte förmått leva upp till förväntningarna på en drägligare tillvaro i de palestinska områdena. Hamas sociala verksamhet har bidragit till bilden av att organisationen förmår förbättra vardagen för palestinerna. Stödet för Hamas var också resultatet av missnöje med den omfattande korruptionen inom al-Fatah och den palestinska myndigheten och med misslyckandet att skapa respekt för lag och ordning i de palestinska områdena. Men det är viktigt att påpeka att det finns stora skillnader mellan dessa organisationer. Hamas långsiktiga mål är att utplåna staten Israel och bilda en islamistisk stat på Västbanken och Gaza.

Det palestinska parlamentsvalet i januari 2006 gick lugnt till och hade ett högt valdeltagande; kanske var detta det mest demokratiska val som genomförts i arabvärlden i modern tid. Hamas vann valet och bildade regering. Vi socialdemokrater stödde vår samarbetspartner al-Fatah i valrörelsen, men respekterade valutgången.

Hela året präglades av oroligheter mellan anhängare till al-Fatah och Hamas. Omvärlden, exempelvis EU och USA, reagerade på Hamas valseger bland annat genom att införa en frysning av biståndet till den palestinska myndigheten till dess att Hamasregeringen uppfyllde tre villkor: att erkänna staten Israel, upphöra med våldshandlingar och respektera tidigare ingångna avtal med Israel.

I början av 2007 enades al-Fatah och Hamas om att bilda en samlingsregering, den så kallade Mecka-överenskommelsen, och i mars tillträdde en sådan samlingsregering, men våldet och problemen gick inte att överbygga. Vi socialdemokrater krävde under våren 2007 att omvärlden skulle avbryta bi-

Fel! Okänt namn på

ståndsbojkotten och inleda en dialog med samlingsregeringen. De krav som ställdes på den palestinska regeringen var inte orimliga på sikt. Men processen för att nå det målet skulle ha underlättats om steg framåt hade mötts av uppmuntran och stöd samt om motsvarande krav ställts också på israelerna. En palestinsk regering som säger sig respektera tidigare ingångna avtal med Israel borde ha varit tillräckligt för en normalisering av våra relationer. Den svenska regeringen borde under våren 2007 följt Norges exempel och samtalat med samlingsregeringen samt uppmanat EU att göra detsamma. Det kravet ställde vi socialdemokrater och vår förhoppning var givetvis att man på så sätt skulle ha underlättat för moderata krafter i arbetet för fred och utveckling, men förmodligen stärktes istället de extremistiska krafternas positioner.

I juni tog Hamas med våld kontrollen över Gaza och kontrollerar fortfarande den delen av de palestinska områdena. President Abbas upplöste samlingsregeringen och bildade en krisregering i Ramallah. I september förklarar Israel Gaza som "fientligt territorium" och anser sig med det ha rätt att ytterligare stänga ner vitala delar av infrastrukturen. Det senaste året har inneburit en radikal islamisering av Gaza under Hamas överinseende. Internetcaféer har systematiskt förstörts, kvinnornas rättigheter har diskriminerats och en utrensning av oliktankande på officiella poster som inom universitet och media sker.

Parternas ansvar

Muren på ockuperat område kan inte accepteras eftersom den strider mot folkrätten. Ockupationsmakten får enligt folkrätten inte göra ändringar på det ockuperade området som inte är nödvändiga för militära säkerhetsintressen eller främjar den lokala befolkningens intressen. Murens dragning på ockuperat territorium kan inte rättfärdigas med hänvisning till vare sig säkerhetsläget eller palestiniernas intressen.

Inskränkningarna i palestiniers tillgång till det stängda området mellan muren och 1967 års gräns, den s.k. Gröna linjen, och deras begränsade möjligheter att passera genom barriären, strider mot rätten till fri rörlighet i internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter. Muren försvårar palestiniernas tillgång till deras jordbruksmark och till hälsovård, i strid med den fjärde Genèvekonventionen. Muren leder också till att flera andra fri- och rättigheter inskränks.

Muren samt de otaliga så kallade checkpoints längs vägarna gör det också omöjligt för palestinierna att leva ett vanligt liv. Att driva ett företag eller skicka sina barn till skolan, ta sig till sjukhus eller arbete – allt blir i det närmaste omöjligt genom att restiden blir absurd lång, om man ens kommer fram. Israel har ett ansvar för sitt folks säkerhet, men murens nackdelar står inte i proportion till den säkerhet den eventuellt bidrar till. Muren är också en stark symbol för en bruten relation och hindrar på ett mycket konkret och genomgripande sätt utvecklingen av goda relationer mellan israeler och palestinier.

Bosättningspolitiken går åter i fel riktning. Nya bosättningar byggs på platser som är tveksamma från säkerhetssynpunkt. Bosättningarna ökar med

Fel! Okänt namn på

5,5 procent per år. Bosättningsaktiviteten kan därför i sig tolkas som att muren etablerar en ny de facto-gräns mellan Israel och de palestinska områdena. Regeringen bör kräva att EU i kvartetten kräver ett omedelbart moratorium för alla bosättningar och en successiv nedmontering av de som redan existerar – om inte annat framförhandlas i ett slutligt fredsavtal – och ett omedelbart borttagande av merparten av de vägspärrar som menligt inverkar på palestiniernas möjlighet till normalt vardagsliv.

Murens dragning och den fortsatta bosättningsexpansionen riskerar att skära av de palestinska delarna av Jerusalem från Västbanken. Israels avsikt förefaller vara att stärka greppet om Jerusalems östra delar, vilket går stick i stäv med att stadens status och uppdelning ska avgöras i slutstatusförhandlingar. Utvecklingen i staden har direkt bäring på möjligheterna att upprätta en fullvärdig och ekonomiskt hållbar palestinsk stat och nå en hållbar och slutgiltig lösning på den israelisk-palestinska konflikten.

Som den starkare parten i konflikten har Israel ett särskilt ansvar för en lösning på konflikten med Palestina. Ytterligare krav vi ställer på Israel är att det genast måste upphöra med att hålla inne palestinska skattemedel, upphöra med utomrättsliga avrättningar och övervåld. Likaså måste palestinierna upphöra med såväl internt våld som självmordsbombningar och andra terrorhandlingar mot israelerna. Raketbeskjutningen av civila i Sderot är ett exempel på det.

Omvärldens ansvar

Det palestinska parlamentsvalet var i sig en framgång för demokratin. Att palestinierna under så svåra förhållanden kunde hålla ett demokratiskt och fritt val borde ha uppmuntrats. I stället möttes de av sanktioner. Vi socialdemokrater stödde Fatah i valrörelsen. Det hör dock till demokratins spelregler att även oönskade kandidater kan vinna val. Givetvis blir en sådan valutgång svårare att hantera, men vi anser inte att det var konstruktivt att kritisera väljarna för det val de gjort. Självklart komplicerades situationen av att en terrorstämplad och fundamentalistisk religiös organisation fick makten över ett splittrat och djupt sargat samhälle. Det var en svår situation att hantera för omvärlden, men det fanns mer konstruktiva vägar att gå.

Valresultatet föranledde bland annat en frysning av biståndet från EU till den palestinska myndigheten. Även om humanitärt bistånd kunnat betalas ut står det klart att bojkotten inte medförde en positiv utveckling utan snarare bidrog till att förvärra den humanitära situationen och den palestinska myndighetens förfall. Världssamfundet måste, när den tiden kommer, ta ansvar för att bistå palestinierna med återuppbyggnaden efter inbördeskriget. Internationell närvaro behövs för att stärka säkerheten.

EU har hitintills inte haft några större möjligheter att bidra till en lösning på konflikterna i Mellanöstern. Man bör stödja initiativ för förhandlingslösningar. Omvärlden, inklusive EU, bör ge allt stöd till den process som nu pågår under namnet Annapolisprocessen. Trots att det är svårt att tro på en slutlig positiv lösning, måste man erkänna att de talrika möten som hållits mellan ledande företrädare för Israel och Palestina kommit fram till fruktbara

förslag som kan användas i ett framtida fredsavtal. Det krävs dock starka påtryckningar för att verkligen komma till ett avslut på processen, Vi vill också se internationell närvaro i området för att öka säkerheten för både palestinier och israeler.

Levnadsvillkoren för palestiniererna är fruktansvärda och den humanitära situationen förvärras ständigt liksom den politiska krisen. EU måste spela en större roll i arbetet med att föra Hamas och al-Fatah, Gaza och Västbanken, samman. Såväl Sveriges regering, andra länders regeringar, EU och FN måste tala med alla viktiga parter i konflikten, dvs. både al-Fatah och Hamas. En hållbar lösning är inte möjlig utan att alla relevanta parter deltar.

President Abbas och hans regering måste ha omvärldens stöd. På kort sikt handlar det om att få ett slut på våldet och delningen av de palestinska områdena. På längre sikt måste arbetet handla om att återuppbygga samhällsfunktioner, de demokratiska institutionerna som är basen i ett fungerande och demokratiskt samhälle.

Ett viktigt steg för en fredsprocess mellan Israel och Palestina är att också våldet mellan palestinier får ett slut. Grundfrågan i konflikten – den israeliska ockupationen – har hamnat i bakgrunden. En varaktig fred förutsätter ett omedelbart slut på Israels ockupation.

Fred är enda vägen

En fred mellan israeler och palestinier skulle innebära ett annat samarbetsklimat i hela regionen. En lösning kan därmed få en avgörande betydelse för en lång rad andra problem och konflikter i närområdet, såväl som inom övrig internationell politik. En fredlig, hållbar och rättvis lösning av den israelisk-palestinska konflikten skulle underlätta utvecklingen i riktning mot demokrati, stabilitet och ekonomiskt välstånd i hela Mellanösternregionen. För att uppnå det måste våldet såväl som ockupationen upphöra. Dessutom måste det ske en politisk lösning på den inompalestinska konflikten.

Om konflikten inte löses kommer den att hämma en positiv utveckling i regionen och utgöra en grogrund för terrorism. För att en demokratisering av regionen ska vara möjlig behövs stabilitet och säkerhet. Auktoritära regimer i Mellanöstern använder också Israel-Palestinakonflikten som ursäkt för att inte genomföra de reformer som är nödvändiga för demokrati och för att tillgodose de mänskliga rättigheterna. En lösning av konflikten skulle beröva regimerna denna undanflykt.

En hållbar och rättvis fred kan bara byggas på en lösning som har förhandlats fram mellan parterna, på grundval av folkrätten. Det är bara en sådan lösning som i längden kan förstöra terrorismens grogrund och skapa en varaktig fred och säkerhet, trygghet för palestinier och israeler.

Irak

Kriget i Irak är en av de viktigaste punkterna på den internationella dagordningen. Vi socialdemokrater anser att anfallskriget mot Irak våren 2003 var fel och stred mot folkrätten. Övergreppet blir inte mindre allvarligt av att den

Fel! Okänt namn på

avskyrvärde diktatorn Saddam Hussein avlägsnades från makten vilket självfallet måste betraktas som en stor vinning.

Kriget var också ett strategiskt misslyckande och har i det närmaste utvecklats till ett inbördeskrig med inblandning av främmande makt. Sedan kriget startade har långt över 100 000 irakier fått sätta livet till i våldsamheter. Idag är ungefär 5 miljoner irakier på flykt, hälften av dessa är internflyktingar och den stora majoriteten av de övriga finns i grannländerna. Det internationella samfundet måste hjälpa Irak att bryta våldsspiralen och få till stånd en positiv utveckling. Det finns ett stort behov av mer civilt stöd och resurser till återuppbyggnaden.

När Irak går in i en ny fas kommer kraven på ett ökat engagemang att komma. Vi tvekar inte i vår vilja till internationell solidaritet. Men vi tvekar inte heller när det gäller under vilket mandat Sverige kan bidra – det ska ske under FN-mandat. Ett misstag från USA legitimerar inte ett nytt: USA måste lämna Irak på ett sätt som världssamfundet accepterar.

FN måste få stöd för att kunna stärka Iraks egna säkerhetsstyrkors förmåga att garantera säkerheten i Irak. Vi socialdemokrater anser att det är riktigt att åter öppna den svenska ambassaden i Bagdad. Antalet svenska medborgare är stort i landet, främst i irakiska Kurdistan. Sverige borde aktivt utveckla sina naturliga kontakter i regionen. För oss socialdemokrater är ett naturligt steg att i framtiden inrätta en svensk diplomatisk representation i Erbil.

En vanlig tolkning av händelserna i Irak från muslimsk sida är att västvärlden vill dominera den muslimska världen, ta kontroll över dess tillgångar och att väst ser islam som sin fiende.

President Bush fortsätter att ordinera samma medicin men i allt starkare doser trots att allt fler inser att om man vill komma till rätta med det fruktansvärda läget i Irak är politiska åtgärder och biståndsinsatser viktigare än en ökning av de militära styrkorna. Kriget i Irak har enligt amerikanska och andra underrättelseorgan inte bidragit till att minska terrorismen. Istället har kriget gjort att fler terrorattentat än tidigare nu utförs.

Samtidigt har irakierna nu ett historiskt tillfälle att upprätta ett fritt, demokratiskt och sammanhållet Irak. Det internationella samfundets ansträngningar att stödja framväxten av demokratiska strukturer i Irak måste fortsätta.

Egypten

Egypten är enligt grundlagen en parlamentarisk demokrati med ett oberoende rättsväsen. Undantagslagar, som råder sedan 1981, åsidosätter emellertid delar av det grundlagsskydd som finns och ger myndigheterna möjlighet att hänskjuta juridiska ärenden till militär- och specialdomstolar. Makten är koncentrerad kring presidenten Hosni Mubarak.

Presidentval hölls i september 2005. Enligt det officiella valresultatet fick Mubarak nästan 89 procent av rösterna. Det positiva med valet var dock att kampanjen ledde till en mer öppen debatt än tidigare om flera nationella problem, bl.a. arbetslösheten, korruptionen och den bristfälliga socialpolitiken. Ett ytterligare steg i demokratisk riktning var de parlamentsval som ägde rum i slutet av 2005. Valen, som bedöms vara de mest fria hittills, blev dock också

Fel! Okänt namn på

våldsamma. Kandidater från det förbjudna Muslimska brödrskapet ökade dock sin representation i parlamentet sexfaldigt till 88 platser. NDP behåller dock den två tredjedelsmajoritet som behövs för att ändra i konstitutionen. För de sekulära partierna var valet ett bakslag. Vi socialdemokrater ser med oro på utvecklingen vad gäller den demokratiska utvecklingen i Egypten. Det är omöjligt att föra ett samtal om rättslig utveckling så länge som landet praktiserar undantagslagar. Sverige måste verka för att Egypten upphäver undantagslagarna.

Iran

Iran kallar sig formellt för en religiös demokrati. En islamisering av allt samhällsliv har ägt rum sedan 1979. I islams namn har svåra övergrepp begåtts mot oliktankande. Iran arbetar också aktivt för att sprida sin syn på islam och hur samhället bör organiseras. Vi socialdemokrater ser med oro på denna mission, samtidigt som vi ser Iran som en viktig aktör i utvecklingen i Mellanöstern. Det är av yttersta vikt att också Iran omfattas av vår vilja att utveckla demokrati i Mellanöstern.

Politiken i Iran har under de senaste åren uppvisat en maktkamp mellan reformanhängare och konservativa. Under några år fram till 2005 gav väljarna sitt stöd till reformvännerna och president Mohammed Khatami. Irans högste religiöse ledare ayatolla Khamenei står oftast på de konservativas sida, liksom landets rättsväsen och flera politiskt mäktiga institutioner, som expertrådet och väktarrådet. De konservativa makthavarna har på olika sätt försökt hindra reformer. Sedan presidentvalet 2005 dominerar de alla institutioner. För oss socialdemokrater är det viktigt att Sverige fortsätter att finna vägar att stödja demokratiska krafter inne i Iran då vi är övertygade om att stabil demokrati byggs från grunden. Vi ser också med största allvar på de omfattande kränkningarna av mänskliga rättigheter som sker i Iran såsom förtryck av kvinnors rättigheter, homosexuella och avrättningar av minderåriga.

Vi socialdemokrater ser, likt övriga världen, med djup oro på Irans tidigare mörkläggnings som kan vara ett tecken på att de försöker skaffa sig kärnvapen. Även om tekniken ännu inte är fullt utvecklad i landet så är ambitionerna i sig ett steg i direkt fel riktning.

Massförstörelsevapen i sig är av ondo och i händerna på en fundamentalistisk diktatur rubbar det balansen i världen till det sämre och försätter oss alla i fara. Sverige måste göra allt det kan för att underlätta för FN:s atomenergiorgan (IAEA) att genomföra fria inspektioner i Iran. Iran måste tillmötesgå kraven från IAEA. Samtidigt måste omvärlden arbeta politiskt för att Iran inte fortsätter med sina ambitioner att bli en kärnvapenmakt. Vi är väl medvetna om att detta förutsätter att de fem erkända kärnvapenmakterna också påbörjar en nedrustning och att omvärlden ställer krav på inspektion också av Israels arsenal.

Libanon

Republiken Libanons politiska system baseras på maktindelning mellan landets olika religiösa grupper. I praktiken har Syrien fram till 2005 haft ett avgö-

Fel! Okänt namn på

rande inflytande över politiken. FN:s säkerhetsråd antog den 2 september 2004 resolution 1559 som kräver att alla utländska militära styrkor ska lämna Libanon och att fria val ska genomföras. Händelseutvecklingen eskalerade när premiärminister Rafiq al-Hariri mördades i februari 2005. I början av mars 2005 meddelade Syriens president Bashar al-Asad att syriska trupper skulle dra sig ur Libanon. Detta tillbakadragande var fullbordat i april samma år. Val till det libanesiska parlamentet avslutades i juni, och i juli tillträdde den nya regeringen. Den politiska situationen är alltfjämt mycket osäker.

Den 12 juli 2006 besköt Hizbollah norra Israel med granater och Katyusha-karaktärer och dödade samtidigt tre israeliska soldater och tillfångatog två vid en attack mot två militärfordon som befann sig nära gränsen mellan Israel och Libanon. Den israeliska armén svarade med luftangrepp mot främst södra Libanon och huvudstaden Beirut och med markoperationer i södra Libanon. Hizbollah angrep norra delen av Israel med raketer. Ungefär 160 israeler och 1 200 libaneser dog. Ungefär 300 000 israeler och en miljon libaneser tvingades på flykt. Ett eldupphör inträdde den 14 augusti men det bröts vid några tillfällen. Fortsatt är läget i Libanon kritiskt. Parlamentsledamoten Antoine Ghanim dödade i en bombattack i september 2007 som en i raden av attacker mot politiker och journalister som är kritiska mot Syriens inflytande i Libanon.

Beirut var under lång tid navet i en positiv utveckling i Mellanöstern. Svenskt stöd till utbyten, näringsliv och det civila samhället har spelat en viktig roll. Vi vill stödja demokratiska krafter och se ett Libanon som står självständigt och vi fördömer mord och attentat på politiker och andra. Under det senaste kriget blev vikten av en svensk representation på plats ännu tydligare. Vi socialdemokrater ser i framtiden ett stort behov av att Sverige har en ambassad också i Beirut.

Syrien

Enligt 1973 års författning är Syrien en socialistisk folkrepublik med den exekutiva makten hos presidenten, som måste vara muslim. Baathpartiet är enligt konstitutionen garanterat majoritet i parlamentet och andra statliga institutioner. Efter Hafiz al-Asads död i juni 2000 valdes hans son Bashar al-Asad till president i en folkomröstning där han var enda kandidaten. Det första halvåret av den nye presidentens styre skedde en öppning i det offentliga samtalet, och presidenten lovade ett antal reformer.

I början av 2001 svängde emellertid regimen och återinförde restriktioner av medborgarnas friheter. Reformrörelsen hotades och trakasserades, och ledande reformister arresterades och dömdes till långa fängelsestraff. Behandlingen av olikänkande präglas av godtycklighet. Tortyr och summariska rättegångar förekommer liksom trakasserier av journalister och censur.

Kvinnors situation i Syrien är med regionala mått god, men sharialagen diskriminerar kvinnor i bl.a. civilrättsliga frågor såsom äktenskap, skilsmässa och vårdnad av barn. Lagen förutser strafflindring vid hedersmord och strafffrihet för våldtäktsmän som gifter sig med sitt offer. Kvinnorepresentationen i parlamentet är den högsta i regionen. Syrien är en av de stater som har ett

shariarelaterat undantag till FN:s kvinnokonvention, vilket hindrar utvecklingen av kvinnors mänskliga rättigheter. Sverige bör aktivt arbeta för att alla dessa undantag från kvinnokonventionen återtas och att konventionen som helhet undertecknas.

Dialogfrämjande

De kanaler för dialog och samarbete som står till buds måste användas effektivt. De handlingsplaner som utarbetas i samråd med partnerländerna inom EU:s grannskapspolitik kan bidra till målet om fria, stabila och demokratiska länder i Mellanöstern. Barcelonaprocessen bidrar till att ge gynnsamma förutsättningar för ekonomisk och demokratisk utveckling bland staterna i södra och östra Medelhavsområdet.

Grunden för partnerskapet är Barcelonadeklarationen som består av tre kapitel. Det första omfattar politisk dialog, säkerhetspolitik, främjande av demokratiska institutioner och respekt för mänskliga rättigheter, liksom förtroendeskapande åtgärder såsom civil räddningstjänst m.m. Det andra kapitlet gäller ekonomiskt och finansiellt samarbete med och stöd till partnerländerna och syftar bl.a. till att upprätta ett frihandelsområde i regionen till år 2010. Det tredje kapitlet omfattar kulturellt och socialt utbyte samt dialogen mellan kulturer och civilisationer. Målet är att upprätta samarbete på så många plan som möjligt: mellan regeringar, regionala och lokala myndigheter, handelskammare, NGO:er och andra organisationer. Arbetet med att förverkliga processens mål måste dock gå vidare och intensifieras.

Insatser för att stärka demokrati och de mänskliga rättigheterna i regionen ska vara prioriterat.

En förutsättning för att vi i vår relation till den muslimska världen ska kunna bidra till att dessa värden accepteras som universella är att vi närmar oss med respekt och en beredskap att lyssna och lära. Vi kan inspirera, informera och stödja, men vi kan inte räkna med framgång om vi försöker pådyvla våra värderingar med den överlägsnes attityd. En sådan ansats diskrediterar budskapet. I detta sammanhang är den interkulturella dialogen av yttersta vikt. Vi vill därför lyfta fram betydelsen av det arbete som bedrivs av Anna Lindh-stiftelsen, Svenska Institutet i Alexandria och på sektionen för turkisk-svenskt samarbete på Svenska generalkonsulatet i Istanbul för att främja dialog och förståelse.

I EU:s grannskapspolitik (ENP) som omfattar såväl EU:s grannländer i Östeuropa som Barcelonaprocessens partnerländer, ska särskilda nationella handlingsplaner utarbetas i samråd med respektive partnerland. Sådana planer har hittills antagits för Tunisien, Israel, Marocko, Jordanien och Palestinska myndigheten och kan sägas vara en fördjupning av dessa länders bilaterala associeringsavtal med EU.

EU:s Medelhavs bistånd kanaliseras genom European Neighbourhood Partnership Instrument. Bilateralt bistånd lämnas till Algeriet, Egypten, Jordanien, Libanon, Marocko, Syrien, Tunisien och Palestinska myndigheten. Israel och Turkiet är alltför ekonomiskt utvecklade för att kvalificera sig för bilateralt bistånd men kan ingå i regionalt bistånd till olika projekt. EU:s

Fel! Okänt namn på

associeringsavtal med partnerländerna är de grundläggande byggstenarna för det frihandelsområde runt Medelhavet som planeras vara fullt utbyggt till år 2010. Ur ett svenskt perspektiv bör det vara tydligt fokus på demokrati och mänskliga rättigheter i dessa, samt mekanismer som ger ökade förutsättningar för efterlevnad. Ett framtida EU-medlemskap för det muslimskt präglade Turkiet skulle vara ett värdefullt bidrag till att utveckla relationen mellan EU och den muslimska världen.

Asien

Utvecklingen i Asien det närmaste seklet kommer att vara avgörande för hela den globala utvecklingen. Det som sker där angår oss alla. I Asien finns både ekonomiska under och tigerekonomier. Samtidigt lever hälften av världens fattiga i Asien. Där finns demokratier där mänskliga rättigheter respekteras och där finns diktaturer där raka motsatsen gäller. Vi måste tydligt hävda en hållbar utveckling, demokrati och respekt för mänskliga rättigheter.

Sverige har en lång tradition i sitt utvecklingsarbete med Asien. Det är viktigt att vi utvecklar de goda relationer vi har. Ekonomiskt framhålls ofta Asien som en framgångssaga, och det är sant i vissa delar – men det är inte sant för alla länder. Kina och Indien är redan ekonomiska stormakter och växer sig än starkare för varje år. Kina har sedan många år en tillväxt på över 10 procent per år. Indien, världens största demokrati, tar varje år stora kliv, och medelklassen växer hastigt. Det här är förstås glädjande och positivt. Varje människa som kan ta sig ur fattigdomens bojor är en seger.

I socialdemokraternas alternativa utrikespolitiska deklaration 2007 uttryckte vi följande: ”Indien och Kina står för den största minskningen av antalet fattiga i världen. Deras alltmer konkurrenskraftiga ekonomier har de senaste åren haft en betydande ekonomisk tillväxt som lyft miljontals människor ur fattigdomen. Det råder ingen tvekan om att Asien i framtiden kommer att spela en ökande roll i världsekonomin. Ju fler indier och kineser som ökar sin köpkraft, desto bättre är det för svensk ekonomi. Många svenska exportföretag har redan i dag en stor del av sin försäljning på den asiatiska marknaden. Kinas och Indiens ekonomiska utveckling ställer krav på vårt eget samhälles förändringsvilja. Indien skiljer sig från Kina genom att landet är en demokrati. I alla våra kontakter med Kina måste därför kraven på demokratisering och mänskliga rättigheter vara tydliga”.

Demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet

På många håll i Asien förvägras folket sina grundläggande mänskliga fri- och rättigheter. Det är allt från traffickingoffer på Filippinerna till tvångsförflyttade bönder i Kina. Även om demokratiseringen har kommit en bit på väg finns oerhört mycket kvar att göra.

I Burma ser vi hur militärregimen fortsätter att förtrycka sin befolkning, och trots omvärldens protester efter demonstrationerna 2007 är nu situationen inte bättre. Cyklonen Nargis och dess efterverkningar orsakar fortfarande

lidande och situationen är på många sätt mer desperat än tidigare. Den folkomröstning om den nya författningen som genomfördes i maj i år var inte ett tecken på ökad demokrati utan bara en skenmanöver av juntan för att legitimera sitt fortsatta makttinnehav.

Vi fördömer våldet och förtrycket i Burma. Alla politiska fångar, inklusive den sedan många år frihetsberövade Aung San Suu Kyi, måste friges. Dialog mellan militärjuntan, den politiska oppositionen och minoritetsrepresentanter måste snarast komma till stånd.

Sverige måste i alla sina kontakter med länder i Asien verka för ökad demokratisering och respekt för de mänskliga rättigheterna.

Att fortsätta arbeta för att företag tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas är av största vikt.

En grundläggande förutsättning för en demokratisk samhällsutveckling och respekt för de mänskliga rättigheterna är, förutom yttrande- och organisationsfrihet, ett fungerande rättsväsen.

För det internationella samfundets del ska ansträngningarna fortsätta att inriktas på stöd till rättsutveckling och utbyte av erfarenheter på detta område, att stärka demokratins institutioner och främja framväxten av en demokratisk kultur, i vilken också oppositionen har en roll och kan verka. Det kan ske genom utbyte och samarbete såväl bilateralt och genom EU som med internationella institutioner, till exempel FN-mekanismer och andra internationella organ. Även på jämställdhetsområdet bör det internationella samfundet öka sina ansträngningar genom att föra en dialog med Asien, men också genom att integrera ett jämställdhetsperspektiv i samarbetet med regionen. Sverige har tillsammans med andra internationella aktörer ett stort ansvar för att driva dessa frågor i hela regionen.

Vi anser att ytterligare ansträngningar bör göras för att bevaka dödsstraffets användning i Asien med avsikt att på olika sätt verka för dess avskaffande. Regeringen bör även i framtiden verka för att länder som har dödsstraff öppet redovisar statistik kring antalet domar och avrättningar. Sverige måste fortsätta sitt aktiva deltagande i de dialoger om de mänskliga rättigheterna som förs med Kina, Vietnam och Laos.

Sverige ska även sträva efter att en dialog om de mänskliga rättigheterna initieras med Kambodja, förslagsvis med EU som plattform. Jämställdhet samt kvinnors och barns villkor bör vara centrala områden i Sveriges samarbete med Asien. Utöver stöd till organisationer verksamma på dessa områden bör Sverige föra fram dem i såväl multilaterala som bilaterala kontakter med länderna i Asien. Med tanke på den otillfredsställande situationen för yttrandefriheten i de flesta sydöstasiatiska länder och den riskfyllda situationen för MR-aktivister på många håll anser vi att regeringen särskilt bör uppmärksamma dessa frågor.

Arbetet med att stärka det civila samhällets roll i byggandet av demokrati och god samhällsstyrning måste fortsätta, bland annat genom det utvecklings-samarbete som svenska frivilligorganisationer bedriver med Sidastöd. I Asien finns ett flertal länder med liknande inställning till frågor rörande mänskliga rättigheter och demokrati som Sverige, och samarbete med dessa länder omkring dessa frågor är av största vikt. Även det mellanstatliga samarbetet inom

Fel! Okänt namn på

organisationer såsom ASEM är av stort intresse för att lyfta upp frågorna om mänskliga rättigheter och demokrati.

Miljöfrågorna i Asien

Miljö- och klimatfrågan är vår tids kanske största utmaning. Människans påverkan på klimatet eskalerar och vi har ingen tid att spilla. Vi har alla ett ansvar. Exemplet makt är stort och vi måste visa på att det är möjligt att ha en tillväxt kombinerad med hållbar utveckling. Inte minst i Asien är miljöhoten överhängande. Om ingenting görs kommer vi att se miljontals klimatflyktingar och miljökatastrofer som vi nu har svårt att föreställa oss.

Miljöpolitiken får inte heller begränsas så att den bara handlar om klimatfrågan. Vatten och sanitet, farliga utsläpp och ett hållbart jordbruk är miljöfrågor som inte heller får glömmas bort. Det är viktigt att svenskt miljösamarbete med Asien inte uteslutande sker genom utvecklingssamarbetet. Andra politikområden är viktiga och måste lyftas fram.

Samarbetet mellan Regeringskansliet, Naturvårdsverket, Sida, Kemikalieinspektionen, näringslivet och andra relevanta aktörer i Sverige bör ytterligare fördjupas. Miljöprojekt bör i större utsträckning genomföras i samverkan mellan offentliga myndigheter, den privata sektorn och enskilda organisationer.

Viktiga orsaker till miljöförsämringen i Asien är otillräcklig institutionell kapacitet, bristande miljöpolitik och otillräckliga investeringar – dessa områden bör utgöra fokus för svenska insatser under de kommande åren. Klimat, biologisk mångfald och kemikalier är frågor som bör prioriteras av regeringen i arbetet för en rättvis och hållbar global utveckling.

Samarbete mellan svenska och asiatiska forskningsinstitutioner har goda förutsättningar att öka. Inom forskningsbiståndet förordar vi ökade satsningar till Asien.

Vi bör fortsätta att stödja utvecklingsländer till att leva upp till de krav som följer av undertecknande och ratificering av internationella miljökonventioner samtidigt som regeringen bl.a. genom EU har en plattform att arbeta från för att framföra påtryckningar till de länder som inte skrivit under, ratificerat eller lever upp till internationella miljökonventioner.

Relationer med Asien

Den socialdemokratiska regeringens Asienstrategi innehåller mycket av det som vi anser ska gälla även fortsättningsvis.

Politiken för global utveckling innebär att vi i arbetet med bilaterala och regionala frågor i Asien ska identifiera processer och frågor där vi inom olika politikområden kan bidra till målet om en rättvis och hållbar global utveckling. Insatser inom olika politikområden ska komplettera och förstärka varandra, och ansträngning ska göras för att undvika att insatser motverkar varandra. Likaså är samverkan över nationsgränser, inte minst inom EU, av vikt för att politiken ska få ordentligt genomslag.

Huvudansvaret för enskilda länders utveckling ligger hos respektive lands regering. Samtidigt påverkas ett lands förutsättningar av andra länders age-

rande inom en mängd områden. Samstämmigheten mellan olika politikområden ska därför stärkas i syfte att göra den samlade politiken mer utvecklingsfrämjande. För att arbetet för en rättvis och hållbar utveckling ska leda till resultat räcker det inte att bara Sverige agerar på ett samstämmigt sätt för att bidra till minskad fattigdom och en hållbar global utveckling. Politiken för global utveckling är därför också viktig i våra dialoger och kontakter med de rikare länderna i Asien. Genom dialog bör vi försöka påverka deras agerande på olika politikområden och i multilaterala forum och när det gäller deras finansiella bidrag till utvecklingssamarbetet. Medlemskapet i EU innebär dessutom att vi har ytterligare en viktig plattform att utnyttja för att agera på områden som är prioriterade i våra relationer med Asien. Det ställer samtidigt krav på att vi verkar för att EU för en politik gentemot Asien för vilken en rättvis och hållbar global utveckling tydliggörs som det övergripande målet.

Världens utveckling under det kommande seklet är nära förbunden med utvecklingen i Asien. De snabba förändringar som sker i flera av regionens länder får tydliga globala konsekvenser. För en liten öppen ekonomi som den svenska innebär det stora möjligheter och utmaningar.

Asien är en heterogen region. Länder och territorier uppvisar stora skillnader i bl.a. politiska och ekonomiska system och utvecklingsnivåer. Regionen rymmer såväl demokratier som enpartistater – såväl världens fattigaste länder som Japan med en högre per capita-inkomst än Sverige, såväl världens mest öppna ekonomier som slutna länder, etc. Av det faktum att Asien inte är en enhet i annat än geografisk mening följer att fördjupade relationer kräver långsiktiga och diversifierade satsningar som omfattar politiska relationer, handels- och investeringsfrämjande, utvecklingssamarbete, miljösamarbete, forskningssamarbete och utbildning, folkrörelsekontakter, kultursamarbete och information och Sverigefrämjande.

Ett tätare och bredare besöksutbyte är ett viktigt led i arbetet med att öka förståelsen för regionen och dess förändringar samt att bredda och fördjupa det ömsesidiga samarbetet med Asien.

Regeringen bör verka för att EU:s närvaro i och relationer med regionen fördjupas och att EU blir en aktiv och engagerad partner. Regeringen bör inom EU driva på för större samordning och sammanhållning för att med kraft driva målen inom demokrati, mänskliga rättigheter, handel, miljö, hälsa och säkerhetspolitik gentemot länder i Asien.

Nedläggningen av ambassader i Asien, exempelvis den på Filippinerna, tillsammans med minskningen av antalet samarbetsländer i utvecklingspolitiken gör att Sverige förlorar närvaro, kontaktytor och inflytande i Asien.

Genom PGU stärks förslagen om ökad samordning och samstämmighet mellan olika politikområden, ökad givarsamordning och harmonisering och ökad uppslutning kring ländernas egna prioriteringar.

Asiens betydelse i världsekonomin fortsätter att öka, vilket understryker vikten av att Sverige och EU verkar för att utveckla de ekonomiska förbindelserna med regionen som helhet.

Det finns ett behov av att fortsatt stödja de asiatiska utvecklingsländernas reformarbete och fortsatta integrering i den globala ekonomin. Att utveckla

Fel! Okänt namn på

ingsländerna kan tillgodogöra sig de möjligheter världshandeln ger är ett av de högst prioriterade målen på den handelspolitiska dagordningen.

Även om merparten av länderna i Asien ser ut att uppnå det första millennieutvecklingsmålet om halverad fattigdom till 2015 lever majoriteten av världens fattiga i Asien, och ett antal länder har problem med att klara övriga millennieutvecklingsmål. Sverige måste öka sina ansträngningar och arbeta för att påverka det internationella samfundet så att millennieutvecklingsmålen om fattigdomsbekämpning även uppnås i Asien.

Arbetet med mänskliga rättigheter och demokratifrågor syftar till att stödja och förstärka den långsiktiga trend som kan skönjas i Asien mot ökad demokratisering och ökad respekt för de mänskliga rättigheterna.

Miljöfrågorna kommer att kräva fortsatt fokus under lång tid framöver. Sverige måste agera genom alla de kanaler som står till vårt förfogande. Genomslaget för miljörelaterade insatser förstärks dessutom om man kan finna en kombination med stöd på global, regional och lokal nivå.

Inom det säkerhetspolitiska området är det angeläget att engagera sig – i EU än starkare – bilateralt liksom genom samarbete inom regionala och internationella organ.

I Sverige måste vi fortsätta att överväga hur vi ännu bättre ska tillvarata det mellanfolkliga samarbetet med Asien inom högre utbildning, forskning, folk-rörelser och kultur i en värld där den asiatiska kontinenten får allt större betydelse.

Kina

I Kina råder stor brist på respekt för de mänskliga rättigheterna. Tvångsflyttningar, fängslande av oliktankande, stora brister i yttrandefriheten, dödsstraff för en mängd olika brott och negativ särbehandling av minoriteter som ugurier och tibetaner är alla exempel på detta.

Kina har sedan de ekonomiska reformerna startade för 30 år sedan lyckats lyfta hundratals miljoner människor ur fattigdom. Det är en bedrift vars like är svår att finna. Den personliga friheten har ökat för många inom många områden. Samtidigt som vi måste bejaka och berömma den utvecklingen så finns också gigantiska utmaningar som följer i den ekonomiska utvecklingens spår. Rovdriftskapitalism, utnyttjande av arbetskraft under slavliknande förhållanden, miljöförstörelse och korruption är bara några exempel.

Inför OS i Peking lovade den kinesiska regimen att man skulle förbättra situationen för de mänskliga rättigheterna. På några områden gjordes framsteg, men i stort är situationen inte bättre än innan Kina tilldelades OS. Nu när OS är över är det av största vikt att vi i Sverige och omvärlden fortsätter och intensifierar vår dialog med Kina om MR-frågor på alla plan.

Vi tror på dialog. Vi anser att dialog, kontakter och ekonomisk utveckling kommer att bidra till ett mer demokratiskt Kina som respekterar de mänskliga rättigheterna.

Nu när Kina blir ekonomiskt starkare och därmed kommer att spela en större roll på den globala scenen är det viktigt att vi inte bara ser Kina som en gigantisk marknad för svenska produkter. Vi måste i alla våra kontakter med

Kina föra fram vår ståndpunkt om mänskliga rättigheter och demokrati och fortsätta arbetet för att företaget tar ett större socialt ansvar och att fackliga rättigheter utvecklas, vilket skulle leda till politiska förändringar. Vi tror inte på någon begränsning i vårt ekonomiska utbyte med Kina.

Det ömsesidiga beroendet mellan USA och Kina ökar. Kina finansierar en väsentlig del av USA:s handelsbalans- och budgetunderskott. 70 procent av Kinas valutareserv på omkring 1 200 miljarder USD beräknas vara placerade i amerikanska statsobligationer och dollar. USA är världens största oljekonsument och förbrukar 25 procent av världens olja. Kina är den näst största och förbrukar 9 procent. Båda länderna blir alltmer importberoende och planerar att ta en allt större andel från Afrika. De två länderna konkurrerar också om många av världens metaller. Under det kalla kriget var Afrika arena för ideologisk och säkerhetspolitisk konkurrens. I dag handlar kampen om Afrikas energi- och naturtillgångar.

Asiens växande ekonomiska aktivitet leder till ökad förbrukning av världens råvarutillgångar och växande miljöproblem. Kina och Indien, vars ekonomier växer med 10 respektive 8 procent årligen, har bägge i kraft av sin storlek en avsevärt större miljöpåverkan än andra länder i Asien. Kina står för en allt större del av världens samlade utsläpp av växthusgaser, främst i form av koldioxid som till största del kommer från förbränning av kol. Snart beräknas Kina ha gått om USA som världens största utsläppare av växthusgaser. Vattentillgångarna i Asien förorenas, och bristen på rent vatten skapar mellanstatliga motsättningar. Luftföroreningarna i storstäderna skördar många liv, och förbränningen av kolväten bidrar till växthuseffekten. Asiens roll i dessa relaterade processer får sociala, miljömässiga och politiska konsekvenser både regionalt och globalt.

De kinesiska myndigheterna lättade i viss mån på restriktionerna för utländska journalister inför OS. Dessa lättnader gällde dock inte inhemska journalister. Detta innebar att det blev lättare att resa runt i landet och större frihet gavs vad gäller rapportering. Öppenheten från den kinesiska regimen i samband med den jordbävningkatastrof som drabbade västra Kina i maj var också ett tredebrott. Dessa exempel är i och för sig glädjande, men det är en lång väg kvar innan press- och yttrandefriheten respekteras i Kina. Dessutom omfattades inte kinesiska journalister av dessa lättnader. Förtrycket mot olik-tänkande och människorättsaktivister fortsätter med oförminskad styrka. Förföljelsen av uigurer fortsätter. I Tibet förnekas tibetanerna bland annat sina rättigheter att utöva sin religion.

Förtrycket mot människorättsförsvare, journalister och olik-tänkande fortsätter, tidningar och webbsidor har stängts ned och Internetanvändare kontrolleras. Ett stort antal människorättsaktivister i Peking sitter fortfarande i "husarrest" och står under hård polisbevakning. De förhindras att resa utomlands eller inom landet, och varje steg de tar kontrolleras. Samtidigt blev aktivister i andra delar av landet utsatta för ökade övergrepp och trakasserier när omvärldens fokus riktades mot Peking och OS. Även kontrollen över inhemska medier fortsätter att vara hårdhänt. Ett flertal tidningar som bevakar samhällsfrågor har stängts ned. Ett dussintal journalister sitter fängslade för att ha rapporterat om frågor som anses politiskt känsliga.

Fel! Okänt namn på

Angående dödsstraffet har antalet dödsdomar och avrättningar minskat sedan den 1 januari 2007, då Högsta domstolen återtog ansvaret för att pröva överklaganden av dödsdomar. Det är positivt i sig. Men Kina bör offentliggöra alla uppgifter om dödsdomar och avrättningar i landet så att det blir möjligt att utvärdera reformen. En ökad öppenhet kring varje enskilt fall är också viktigt för advokater och anhöriga till dödsdömda och för rättssäkerheten. Dödsstraff är inte värdigt något samhälle och ska alltid fördömas.

Polisen har befogenheter att skicka personer som begått småbrott till ”omskolningsläger”, utan åtal eller rättegång, visar bland annat Amnestys rapporter. Över huvud taget har bruket av godtyckliga frihetsberövanden ökat – detta trots att Kina under längre tid har hävdat att de arbetat för att avskaffa systemet.

Övergreppen mot inhemska medier och deras utövare fortsätter. Fortfarande är det förbjudet att tala om demonstrationerna vid Himmelska fridens torg 1989 som slogs ned med våld av militären.

Latinamerika

Latinamerika är en kontinent där omvälvande förändringar skett. Under 1980-talet och 90-talet inleddes demokratiserings- och fredsprocesser över i stort sett hela Latinamerika, som under årtionden präglades av militärstyre, inbördeskrig och kränkningar av mänskliga rättigheter. Övergången till demokrati försvårades under 90-talet genom en nyliberal politik i många länder, där utvecklingen saktades ned genom minimala satsningar på välfärd och utveckling. Skuldbördan minskade många länders ekonomiska utrymme ytterligare. Resultatet har gjort Latinamerika till en av världens mest ojämlika kontinenter, där skillnaderna mellan fattiga och rika fortfarande är enorma.

Många gånger gör ursprungsbefolkningarna – och får – sina röster hörda mer än tidigare. De senaste åren har stora delar av kontinenten haft en mycket gynnsam ekonomisk utveckling, och flera länder har börjat göra stora investeringar för att minska fattigdomen och öka tillgången till utbildning och hälsa. Antalet fattiga på kontinenten är nu enligt Sidas beräkningar färre än 200 miljoner. Enligt FN:s Kommission för Latinamerika och Karibiens (ECLAC) rapport Social Panorama of Latin America 2007 är Latinamerika på god väg att klara millenniemålet om att halvera fattigdomen till år 2015. Några av länderna har redan uppnått målet medan bland andra Bolivia, El Salvador, Guatemala, Haiti, Honduras, Nicaragua och Paraguay måste öka takten. Samtidigt som några av de senaste valen på kontinenten, som exempelvis Paraguay och Guatemala, är tecken på att demokratiseringsprocessen fortskrider, så visar situationen i exempelvis Kuba, Nicaragua och Bolivia på vilka enorma utmaningar som fortfarande finns.

Flera av de latinamerikanska länderna har utvecklats i positiv riktning och ökar i såväl ekonomisk som politisk betydelse. Det bör avspeglas bättre i ökade relationer och fler politiska kontakter med exempelvis EU och FN.

Stora problem återstår dock. De ekonomiska klyftorna är fortfarande enorma. Fattigdomen är stor i många länder. De knarkrelaterade konflikterna som råder i Colombia pågår fortfarande, och det knarkrelaterade våldet ser dessutom ut att sprida sig till andra länder.

Latinamerika brottas med flera stora problem som förvärras av att klimatet förändras, bland annat skogsskövling och jorderosion. Ekologiskt känsliga områden som regnskog, biologisk mångfald etc. skyddas inte tillräckligt och utnyttjas inte på ett hållbart sätt. Naturkatastrofer som översvämningar och jordbävningar har blivit vanligare. Särskilt Centralamerika och Karibien drabbas ofta av orkaner.

Colombia

I Colombia pågår sedan mer än 40 år en intern väpnad konflikt med flera aktörer, gerillaorganisationerna FARC-EP, ELN samt den paramilitära gruppen AUC (Autodefensas Unidas de Colombia), som i huvudsak lagt ner sina vapen. Såväl FARC-EP som ELN begår mycket allvarliga brott mot internationell humanitär rätt, exempelvis tvångsrekryteringar av barn, urskillningslösa attacker mot civilbefolkningen, tvångsflyttningar, kidnappningar, användning av anti-personella minor, bilbomber samt mord på och hot mot folkvalda.

Flera tusen människor har under årens lopp kidnappats och tvingats leva i fångenskap under mycket svåra förhållanden. För närvarande beräknas Farcgerillan hålla drygt 700 fångar. Några av de mest namnkunniga fångarna, som t.ex. den före detta presidentkandidaten Ingrid Betancour, har på olika sätt frigetts eller fritagits tillsammans med ett antal medfångar. Detta inger en liten strimma av hopp, men det är fortfarande en lång väg att vandra innan gerillans fångar tillika alla tillfångatagna gerillasoldater återfått sin frihet.

Utanför Afrika och näst efter Sudan är Colombia det land som har flest internflyktingar i världen. Enligt Sida är uppskattningsvis 7 procent av befolkningen på flykt på grund av den interna konflikten och det ökade våldet i landet.

Ett stort problem i vissa delar av Latinamerika är narkotikahandeln och kokaodlingen och då särskilt i Colombia. I stort sett allt kokain som finns att tillgå i världen framställs i den andinska regionen, som förutom Colombia består av Bolivia, Peru, Ecuador och Venezuela. Att få ett stopp på narkotikahandeln tycks vara näst intill omöjligt, bland annat med tanke på att rättsväsendet är ineffektivt och urholkas av korruption.

Frågor om demokrati, fred, mänskliga rättigheter och konflikthantering berör alla i Colombia, i alla led ned till det minsta lokalsamhället. Paradoxalt nog har Colombia under hela tiden som den väpnade konflikten i landet pågått varit en politisk demokrati, med demokratiska val, ett starkt civilsamhälle och ett dynamiskt kulturliv.

Det största hindret för en positiv utveckling i Colombia är den interna väpnade konflikten och narkotikakartellernas inblandning i politiken. Narkotikan och narkotikahandeln är med andra ord såväl ett socialt problem som en finansieringskälla för de illegala väpnade grupperna i landet.

Fel! Okänt namn på

Colombia var på 1950-talet ett av Latinamerikas fattigaste länder. En social och ekonomisk modernisering av samhället höjde levnadsstandarden dramatiskt fram till mitten av 1990-talet. Därefter kom en tillbakagång med kraftigt ökad arbetslöshet och stigande fattigdom. År 2003 beräknades ungefär två av tre colombianer vara fattiga och levde på mindre än två dollar om dagen. Därefter har en ny ekonomisk uppgång minskat andelen fattiga invånare till omkring hälften.

Fördelningen av inkomster och resurser är fortfarande mycket ojämn i Colombia. I högländets städer har invånarna det i allmänhet bättre och är friskare än människorna på landsbygden i norr och i öster. Klyftorna är också tydliga i storstäderna. Enligt Human Development Report från 2007 är 17 procent av befolkningen fattiga. De rikaste är nästan undantagslöst vita.

Barn och ungdomar drabbas hårt i den colombianska konflikten, trots att de i grundlagen garanteras extra skydd om de till exempel tvingas fly från sina hem. I praktiken kränks dock barnens grundläggande rättigheter.

Under de senaste 20 åren har över 2,3 miljoner barn och ungdomar tvångsförflyttats, som en konsekvens av konflikten. Totalt utgör de ungefär hälften av alla tvångsförflyttade, vilket bland annat innebär att långt ifrån alla har kunnat gå i skolan utan avbrott. En stor del av dessa barn och ungdomar har också bevittnat våld i någon form, men bara ett fåtal av dem får professionell hjälp av staten eller organisationer som Läkare utan gränser för att bearbeta sina upplevelser.

Den illegala värvningen av minderåriga till väpnad kamp för olika grupper är ett av de vanligaste skälen som familjer uppger till att de väljer att lämna sina hem. Enligt en rapport från den colombianska människorättsorganisationen Codhes från 2002 uppges att mellan 6000 och 7000 barn och ungdomar mellan 15 och 18 år värvades till olika arméer det året. Enligt "Misión Diplomática Internacional Humanitaria Ruanda" finns det i dag cirka 14 000 barn som på olika sätt utnyttjas av de illegala aktörerna, vilket skulle innebära en ökning av användandet av barn- och ungdomar i den pågående konflikten.

Ett stort antal gatubarn överlever genom tiggeri, småbrott och prostitution.

Colombia är ett av världens mest våldsdrabbade länder, främst på grund av inbördeskriget och brottssyndikatens produktion och smuggling av narkotika. Mordfrekvensen i narkotikamaffians huvudorter Medellín och Cali är bland den högsta i världen. Näringslivet plågas av rån, utpressning och kidnappningar, som oftast utförs av vänstergerilla eller högermilis.

Våldet och kriminaliteten, såväl det organiserade som det spontana på gator och torg, är ett annat stort problem som väntar på en förändring till det bättre.

Colombia bryter också mot de mänskliga rättigheterna. På Colombias universitet pågår allvarliga kränkningar, studentledare hotas och mördas, och ett stort antal tvingas på flykt.

Enligt uppgifter från Sida mördas 20 människor om dagen i landet av politiska anledningar, vilket vi socialdemokrater inte kan acceptera och helt fördömer. Colombia har i många år varit ett av världens farligaste länder för journalister och fackligt aktiva. Här bör den svenska regeringen ställa tydliga krav på Colombias regering.

Vi socialdemokrater anser att en förhandlingslösning måste till för att uppnå fred mellan de olika grupperingarna i Colombia.

Diplomatiska kontakter ska kombineras med ett slagkraftigt utvecklingsarbete. Vi bör agera såväl bilateralt som tillsammans med de andra medlemsstaterna i EU. Här kan också FN spela en central roll när det gäller fredsförhandlingarna.

Brasilien

Kontakterna mellan Sverige och Brasilien går långt tillbaka till åren av militärdiktatur på 70-talet och har stor bredd. På grund av militärdiktatur tvingades många brasilianska politiker lämna landet och gå i exil, en del av dem i Sverige.

Under de år som gått sedan dess och fram till valet år 2002, då den före detta metallarbetaren Luis Inacio Lula da Silva valdes till landets president, har Brasilien genomgått en genomgripande förändring. Till skillnad från många andra latinamerikanska länder finns få yttre tecken på rasism i Brasilien. Men i det politiska och ekonomiska livet är den fattiga delen av befolkningen, framför allt den färgade, i praktiken utestängd. Klyftan mellan rika och fattiga är avsevärd. Längst ned står färgade kvinnor och högst upp vita män.

Trots att ekonomin sjuder i industribältet i sydöstra Brasilien och välståndet är utbredd i jordbruksområdena i söder så beräknas cirka 45 miljoner människor leva under fattigdomsgränsen, det vill säga på mindre än en dollar om dagen. Värst drabbad är landsbygdens befolkning. Brasilien är ett av världens mest ojämlika länder.

Uppskattningsvis tio miljoner människor lever i Brasiliens kåkstäder. Massflytten från landsbygden har skapat enorma slumområden, favelas, kring storstäderna, där merparten av människorna är arbetslösa och lever i stor fattigdom och med usla sanitära förhållanden.

Kriminaliteten är utbredd. På vissa håll i Rio de Janeiro är brottsligheten värre än i världens krigszoner. Våldsbrotten är ofta knutna till drog- och vapenhandel. Dessutom har polisen själv dåligt rykte, inte minst i Rio de Janeiro, och anklagas bland annat för mord på gatubarn.

Trots de problem som landet brottas med är Brasilien ändå kontinentens motor såväl ekonomiskt som politiskt.

Lula da Silva rivstartade efter valsegern 2002 med kampanjen Fome Zero – noll svält. De många svältande skulle ha rätt till tre mål mat om dagen, och kampanjen fick ett starkt gensvar, inte bara från kyrkor och folkliga organisationer utan också från näringslivet. Men Fome Zero handlar inte enbart om att minska fattigdomen. Minst lika viktigt är att bryta lokala maffiabossars och politiska hövdingars makt.

Brasilien är ett federalt land och centralmaktens inflytande är mycket litet på lokal nivå, där lokala politiker och jordägare ofta kontrollerar polis och rättsväsen och styr över människors liv. Under Lula da Silvas föregångare Cardoso genomfördes nödvändiga avregleringar, och Brasiliens ekonomi öppnades mot omvärlden.

Fel! Okänt namn på

Som president har Lula da Silva aktivt verkat för att stärka Brasiliens roll i världen, både politiskt och som exportland. Ett led i detta har varit att etablera nya relationer med Ryssland, Kina, Indien och Sydafrika. Brasilien är ett dynamiskt land med starka fackliga organisationer och ett aktivt civilt samhälle, där organisationer under flera decennier lärt sig att tänka långsiktigt och samverka för att uppnå viktiga politiska mål.

Det civila samhället är betydligt mer utvecklat i städerna än på landsbygden, där fattigdomen är mer utbredd och mänskliga rättigheter inte lika respekterade. Kvinnorepresentationen i landets politiska församlingar är mycket låg. Frågan om jämställdhet har lyfts fram, men är inte prioriterad av det politiska etablissemanget.

Vi socialdemokrater anser att det är viktigt att tillsammans med brasilianska organisationer arbeta med rättighetsfrågor och kapacitetsutveckling, speciellt på landsbygden och i landets fattigaste delar.

Chile

Michelle Bachelet, center-vänsterkoalitionen Concertacións kandidat, vann presidentvalet i Chile i januari 2006. Landet fick därmed sin första kvinnliga president någonsin, vilket omedelbart satte sina avtryck i regeringsbildningen. Bachelet utsåg en regering bestående av lika många kvinnor som män. Flera av de tunga ministerposterna gick dessutom till kvinnor, vilket har gjort Chile till en förebild för övriga länder i Latinamerika när det gäller jämställdhetsfrågor.

Att även fortsättningsvis stödja den positiva demokratiska utvecklingen i Chile är viktigt. I vissa avseenden finns stora likheter mellan Sverige och Chile. I båda länderna finns viktiga naturresurser inom skogs-, gruv- och jordbruksindustrin och båda är beroende av utrikeshandel. Ett utmärkt exempel på samarbete är den gemensamma fond som Sverige och Chile har skapat och som har till syfte att främja samarbete och långsiktiga affärsrelationer mellan svenska och chilenska små och medelstora företag. Grunden för samarbetet är innovation, kunskapsöverföring och kunskapsutbyte av teknologi och metoder.

Kuba

Sedan revolutionen 1958 har Kuba varit diktatoriskt styrt och demokratiska och mänskliga rättigheter har ständigt kränkts. Någon större förbättring av den demokratiska situationen har ännu inte skett genom maktskiftet från Fidel Castro till brodern Raúl Castro.

Raul Castro har visserligen släppt ett antal politiska fångar, visat sig mer öppen att lyssna till oppositionen och skrivit på FN:s deklaration för mänskliga rättigheter. Men Kubas folk lider fortfarande under det politiska förtrycket och av det ekonomiska vanstyret. Regimen förtrycker sina egna medborgare. Lojala partimedlemmar kan avancera i karriären, få bra utbildning och köpa varor som vanliga kubaner bara kan drömma om. Regimen slår ned på människors åsiktsyttringar och kartlägger deras kontakter med yttervärlden.

Vi socialdemokrater tar bestämt avstånd från USA:s embargo mot Kuba. USA-embargot utgör dock ingen ursäkt för att brista i respekt för de mänskliga rättigheterna.

Kubas folk behöver omvärldens stöd i sin kamp för demokrati. Castros regim sitter kvar vid makten genom sitt eget taktiska manövrerande och en absurd statlig övervakning av det kubanska folket. Deras makt är också beroende av det faktum att många politiker i omvärlden har en romantiserad syn på det lilla landet, som står upp mot den stora makten USA. Det gör dem tyvärr beredda att se mellan fingrarna när det gäller det politiska förtrycket i just Kubas fall.

Socialdemokraterna i Sverige är redo att föra en dialog med Kubas demokratiska krafter. Precis som vi stöder demokrati och mänskliga rättigheter överallt annars gör vi det också på Kuba. Omvärlden ska inte isolera Kuba – tvärtom. Människor hungrar efter kontakter och utbyte med omvärlden. Kontakter folk till folk och mellan organisationer och näringsliv är oerhört viktiga. Den svenska politiken måste även fortsättningsvis föras tillsammans med EU utifrån starka krav på mänskliga rättigheter. Vi ska bidra med konstruktivt och konkret stöd till de demokratiska krafterna, och vi ska samtidigt öka kontakterna mellan folk och organisationer. De flesta bedömare anser att människorättsläget har försämrats under de senaste åren. Antalet politiska fångar är stort och enligt Amnesty International fanns i juli 2007 ett 70-tal samvetsfångar i Kubas fängelser.

Sveriges kontakter med den demokratiska oppositionen ska inte avbrytas utan i stället breddas och fördjupas. Det är samtidigt viktigt att en dialog kan föras med hela det kubanska samhället.

Vi socialdemokrater har ett starkt engagemang för att främja de mänskliga rättigheterna på Kuba och att bidra till en fredlig övergång till ett demokratiskt samhälle med väsentligt förbättrade levnadsvillkor för den kubanska befolkningen. Det kubanska folket ska inte behöva välja mellan demokrati och respekt för de mänskliga rättigheterna och generell välfärd. Vi vill ge fortsatt stöd till det civila samhället genom att fortsätta utvecklingen av kontakterna med och stödet till alla de aktörer som verkar för en demokratisk utveckling på Kuba.

Nicaragua

Nicaragua har fått stöd från Sverige ända sedan sandinistrevolutionen 1979. Inledningsvis handlade det om katastrofbistånd för att bygga upp landet efter kampen mot Somozas diktatur. De första biståndspengarna gick bland annat till ett barnsjukhus i huvudstaden Managua och till en stor kampanj för att öka läs- och skrivkunnigheten.

Några år senare, 1982, beslutade den svenska riksdagen att Nicaragua skulle bli ett av Sidas programländer. Ett flertal långsiktiga biståndsprojekt startades, framför allt inom gruvarbete, skogsbruk och energiområdet.

I början av 1990-talet bytte utvecklingssamarbetet fokus. Allt fler hjälpinsatser kom att handla om demokratistöd och den offentliga förvaltningen.

Fel! Okänt namn på

Sverige har bland annat bidragit till att övervaka flera val i Nicaragua och är en viktig aktör för att reformera Nicaraguas polis.

Nicaragua är Latinamerikas näst fattigaste land efter Haiti. Enligt FN:s utvecklingsorgan, UNDP, levde 80 procent av befolkningen i fattigdom och 45 procent i extrem fattigdom i början av 2000-talet. Nästan var tredje person är undernärld, och mer än var femte person saknar tillgång till rent vatten, enligt FN:s barnfond Unicef.

Som i så många andra länder är kvinnor och barn på landsbygden särskilt utsatta. I många hushåll är kvinnan ensam ansvarig för familjens försörjning. Tillsammans med Guatemala har Nicaragua Centralamerikas högsta barn- och mödradödlighet. Hälsovården är bristfällig, och på de statliga sjukhusen råder brist på mediciner och utrustning. I många svårtillgängliga områden, särskilt vid Atlankusten, finns över huvud taget ingen vård att tillgå.

Nicaragua är ett starkt mansdominerat samhälle. Enligt rapport från Sida är Nicaragua det land i Latinamerika som har mest kvinnomisshandel, inklusive sexuellt våld. En tredjedel av barnen i Nicaragua har sett sina mödrar misshandlas. Ansträngningar görs dock för att komma till rätta med våldet i hemmen. Sedan mitten av 1990-talet finns specialutbildade kvinnokommissarier på flera polisstationer, för att få fler att våga anmäla våld mot kvinnor och barn. Dessutom arbetar en rad organisationer för att förbättra kvinnornas villkor.

Jämställdhet har alltid varit en viktig fråga i det svenska utvecklingssamarbetet. I Nicaragua, där kvinnor diskrimineras på många sätt, har Sverige bidragit till ett antal större insatser för att öka jämställdheten, men mycket återstår att göra.

I Nicaragua finns världens hårdaste abortlag, som infördes 2006 efter en välregistrerad propagandakampanj av katolska kyrkan. Redan dessförinnan hade man en mycket hård lagstiftning där abort endast tilläts då kvinnans liv var i fara eller om graviditeten var följden av våldtäkt eller incest. Med den nya och hårdare lagen som inte ens tillåter abort om kvinnans liv är i fara eller om unga flickor blivit gravida efter sexuella övergrepp riskerar såväl kvinnan som läkaren som utför en abort två respektive tre års fängelse.

Med tanke på den rådande situationen i Nicaragua anser vi socialdemokrater att det är viktigt med ett fortsatt engagemang för utvecklingen i landet inte minst gällande kvinnornas situation.

Centralamerika

Länderna i Centralamerika behöver utveckla demokratin och den ekonomiska utvecklingen måste gynna det stora flertalet, med tanke på att det är just de sociala orättvisorna som i hög grad präglar Centralamerika. Trots att många av de karibiska länderna är mer stabila demokratier än de centralamerikanska, är vissa problem gemensamma. Det gäller bland annat de brister som finns i rättsväsendet i flera av länderna, bland annat Jamaica, och en ökad tendens till kriminalitet och våld. Gemensamt för alla insatser inom utvecklingsarbetet är att de ska uppfylla kraven på hållbar utveckling för att minska den ekologiska sårbarheten.

Sveriges representation i världen

Vi vill investera i en kompetent utrikesförvaltning. Sveriges representation utomlands är en vital fråga för vår utrikes-, bistånds- och näringspolitik. Vi måste ha en väl rustad utrikesförvaltning både på Utrikesdepartementet i Stockholm och på plats ute i världen för att kunna förstå politiska, ekonomiska och kulturella trender och för att kunna upprätthålla relationer som ligger till grund för samarbete på en mängd viktiga områden. Vi vill slå vakt om UD:s möjligheter att såväl behålla som nyrekrytera kompetent personal. Regeringen saknar en genomtänkt strategi och vi vill, eftersom detta är en fråga av nationellt intresse, söka breda lösningar och överenskommelser.

Vi vill ha en bred, partiöverskridande, översyn gällande UD:s ekonomiska situation och Sveriges närvaro med ambassader och andra beskickningar runtom i världen. I översynen bör också ingå hur man kan beräkna såväl kostnader som intäkter i ett bredare perspektiv för en ambassad eller ett konsulat samt personalsituationen på UD och möjligheten att i framtiden rekrytera och behålla kompetens.

Stockholm den 6 oktober 2008

Urban Ahlin (s)

Carina Hägg (s)

Kenneth G Forslund (s)

Carin Runeson (s)

Ameer Sachet (s)

Kent Härstedt (s)

Kerstin Engle (s)

Olle Thorell (s)